

Chojnacki, Jakub

Sesja Jubileuszowa w 175 rocznicę założenia Towarzystwa Naukowego Płockiego

Notatki Płockie 40/2-163, 3-58

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

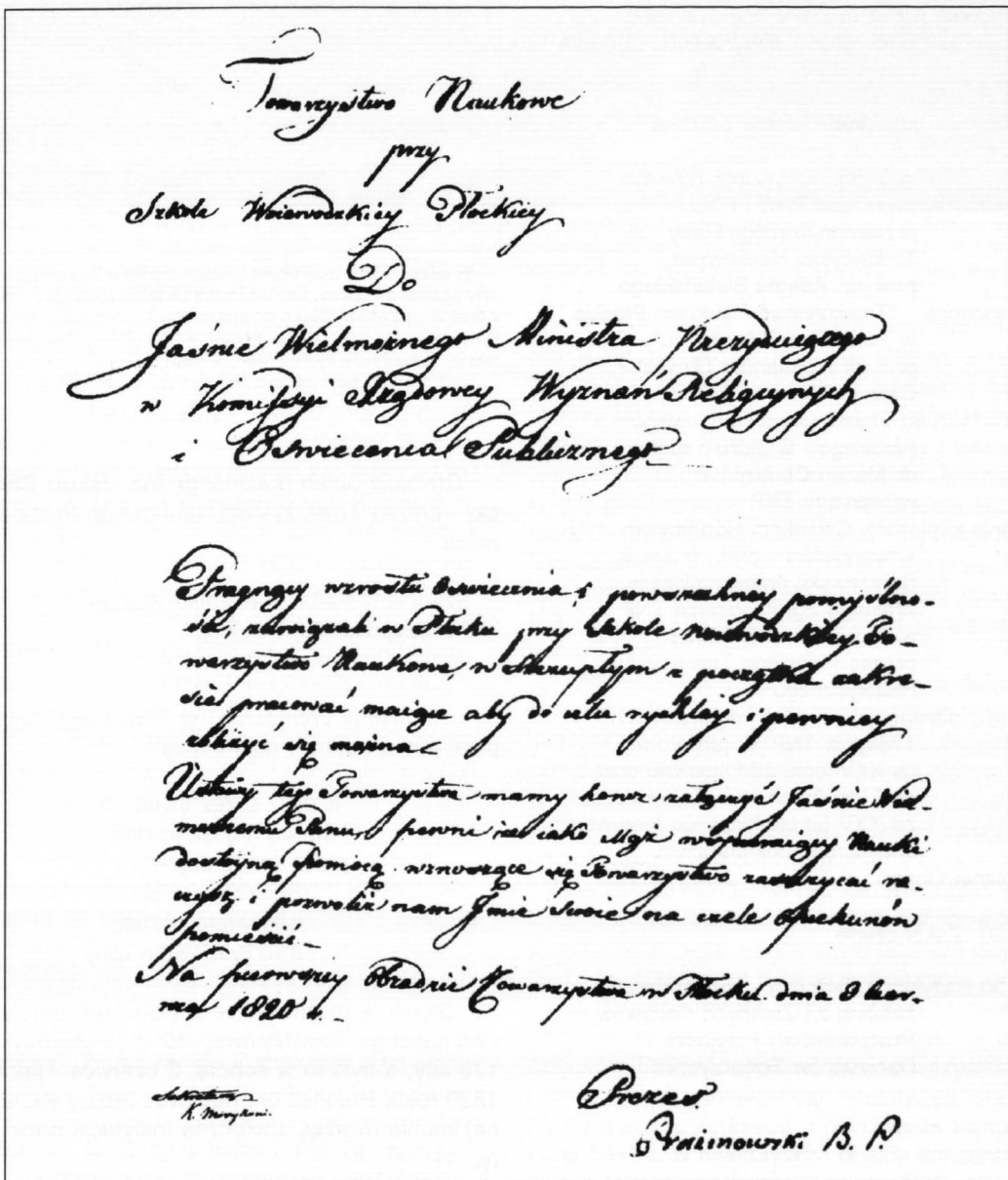
Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SESJA JUBILEUSZOWA W 175 ROCZNICĘ ZAŁOŻENIA TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO

Spółeczny ruch naukowy zrzesza w około 300 towarzystwach naukowych ogólnych - regionalnych, specjalistycznych /w tym medycznych/ i stowarzyszeniach naukowo-technicznych NOT ponad 500 - tysięczną rzeszę pracowników i miłośników nauki oraz ludzi z uprawianiem nauki związanych. Legitymuje się starymi tradycjami pracy na rzecz polskiej nauki, kul-

tury i ogólnego dobra Narodu. W Polsce współczesnej stanowi obok państwowego pionu nauki, tj. szkół wyższych /obecnie także i prywatnych/, placówek naukowych PAN i placówek naukowo-badawczych ministerstw - ważne czwarte ogniwo w systemie nauki polskiej.

Towarzystwa naukowe są społecznymi, niezin-

Pierwsze pismo wysłane z Towarzystwa - w dniu jego założenia - do Ministra Oświaty Stanisława Kostki Potockiego (AGAD, Archiwum Publiczne Potockich, nr 271, s. 535)

stytucjonalizowanymi, samorządnymi czynnikami rozwijania, upowszechniania i wiązania nauki ze społeczeństwem. Do pierwszej grupy towarzystw naukowych o charakterze ogólnym - regionalnym w liczbie 36 należy i Towarzystwo Naukowe Płockie, najstarsze z istniejących w kraju.

Z okazji 175 rocznicy jego założenia, w sobotę dnia 3 czerwca 1995 roku o godz. 11 rozpoczęła się - z udziałem 243 osób - w siedzibie Towarzystwa przy placu Narutowicza 8 w sali "Nowej" /I piętro/ Sesja Jubileuszowa /poprzednia miała miejsce przed 25 laty, tj. 3 czerwca 1970 r., w 150 -lecie/.

Program Sesji był następujący:

Otwarcie obrad - dr inż. Jakub Chojnacki - prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego

Przemówienie przedstawiciela Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej - ministra dr. Andrzeja Kojdera

Wystąpienie Marszałka Senatu RP lek. med. Adama Struzika

Wystąpienie Wojewody Płockiego mgr. inż. Krzysztofa Kołacha

Wystąpienie Wiceprezesa PAN i PAU, przewodniczącego Rady Towarzystw Naukowych prof. dr. Adama Bielańskiego

Słowo wstępne - "Towarzystwo Naukowe Płockie w Polsce i na Mazowszu" prof. dr Aleksander Gieysztor, Członek Honorowy TNP

Referat - "175-lat Towarzystwa Naukowego Płockiego - w służbie regionu i kraju" dr Marian Chudzyński, wiceprezes TNP

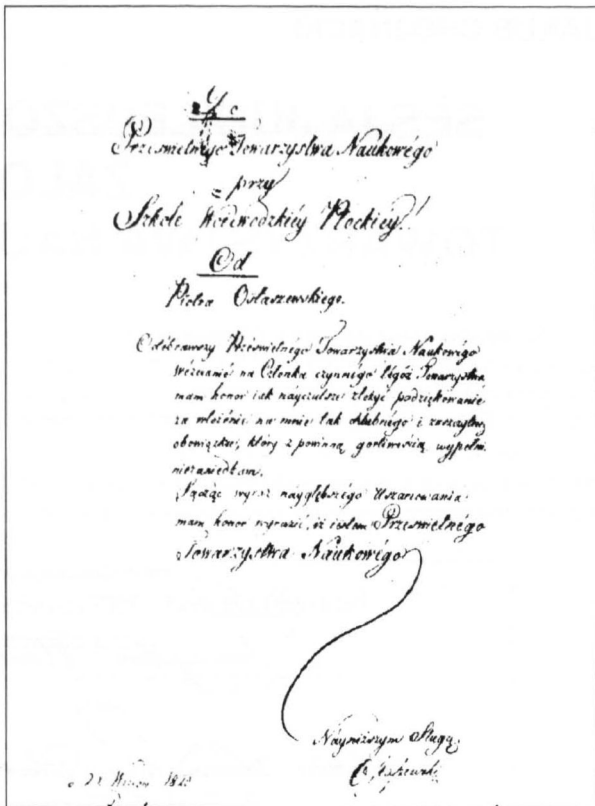
Wręczenie dyplomów Członkom Honorowym Towarzystwa - prof. dr Jacek Staszewski, przewodniczący Walnego Zgromadzenia TNP w dniu 28 marca 1995 r., prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego

Wręczenie odznaczeń i medali pamiątkowych 175-lecia TNP 17 jubilatów /w XXV-lecie członkostwa/ oraz prof. dr. Antoniemu Rajkiewiczowi za XXV lat społecznego kierowania seminarium doktoranckim

Wystąpienia Gości

Godz. 14.00 Zakończenie.

Godz. 18.30 Bazylika Katedralna - nabożeństwo żałobne za Zmarłych Członków, Pracowników i Przyjaciół - Darczyńców Towarzystwa

W latach 1820-1830 przez rejestr członków Towarzystwa przeszły ogółem 94 osoby. Oto list Piotra Ostaszewskiego z Poniątowa z dnia 20 września 1820 r. przekazujący Towarzystwu serdeczne słowa podzięków za przyjęcie go na członka (Zbiory Specjalne Biblioteki im. Zielińskich, sygn. R 483, s. 18)

Otwarcia obrad dokonał **dr inż. Jakub Chojnacki** - prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego słowami:

Szanowny Panie Marszałku Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej,
Wielce Szanowni Zgromadzeni!

Stanisław Wyspiański w "Powrocie Odysa" napisał jakże mądre i dziś słowa:

"Idziesz przez świat
i światu dajesz kształt
przez swoje czyny.
Spójrz w świat
we świata kształt,
a ujrzysz twoje winy".

Słowa te można odnieść i do szesnastu założycieli naszego Towarzystwa, którzy je utworzyli przed 175 laty, a było to w sobotę, 3 czerwca - jak dzisiaj - 1820 roku. Pragnęli oni nadawać lepszy kształt własnej krainie tworząc społeczną instytucję nauki i kultury.

Trzynastu z nich to wszyscy ówczesni nauczyciele Szkoły Wojewódzkiej, dzisiejszej "Małachowian-

1820³ - 1995^{VI}

Sala "Nowa" 3 czerwca 1995 r. Sesja Jubileuszowa. Adres gratulacyjny Prezydenta Rzeczypospolitej przekazuje dr Andrzej Kojder - podsekretarz stanu, dyrektor Biura w Kancelarii Prezydenta. Za stołem prezydialnym od lewej: prof. dr Aleksander Gieysztor - b. Prezes PAN, Członek Honorowy TNP, dr inż. Jakub Chojnacki - prezes TNP, przewodniczący Sesji i dr Wiesław Koński - Sekretarz Generalny TNP, rzecznik prasowy Wojewody Płockiego

ki", szczytującej się ponad osiemsetletnią historią - najstarszej z istniejących w Polsce szkół.

Jej rektor Kajetan Morykoni był sekretarzem Towarzystwa, ale faktycznie kierował nim na co dzień.

Prezesem wybrano senatora Królestwa Polskiego, biskupa ordynariusza płockiego ks. Adama Prażmowskiego, działacza Warszawskiego Królewskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Dziś wieczorem w kaplicy królewskiej na piastowskim, monarszym sarkofagu złożymy - ku jego pamięci - wieniec.

Najczynniejszy członek w pierwszej połowie XIX wieku, prawnik Wincenty Hipolit Gawarecki na pierwszym publicznym posiedzeniu Towarzystwa w dniu 19 marca 1821 r., dotyczącym opracowania pierwszej historii Płocka przewidującego mówił, iż Towarzystwo Naukowe "nowej świetności miastu temu przyda, gdy zamiar iego do skutku przywiedziony zostanie".

Współczesne pokolenie oddało Założycielom hold - 3 czerwca 1970 r., a więc przed 25 laty. Na sali znajdują się uczestnicy tamtej ostatniej Sesji Jubileuszowej w "Małachowiance", gdyż wówczas w naszej siedzibie nie mieliśmy jeszcze dużej sali posiedzeń.

Od tego czasu wiele wybitnych jednostek odeszło "ad patres". Zmarli m. in.: Członkowie nasi Honorowi - profesor Tadeusz Kotarbiński, profesor Stanisław Herbst, profesor Józef Chałasiński, rektor Dionizy Smoleński - wpisany w historię Płocka utworzeniem tu Filii Politechniki Warszawskiej, profesor Stefan Ignar, profesor Bogusław Leśnodorski, profe-

sor Jerzy Pniewski, poeci Władysław Broniewski, Stanisław Ryszard Dobrowolski, Stefan Gołębiowski z Bieżunia, profesor Igor Bełza z Moskwy czy najstarszy stażem stuletni członek Ignacy Sikorski - w okresie międzywojennym wspierający materialnie Towarzystwo, sędzia - prezes Bolesław Jędrzejewski, księża profesorowie Seweryn Wyczalkowski, Józef Góralski, infulat Lech Grabowski - dyrektor Muzeum Diecezjalnego, mec. dr Kazimierz Askanas, który nasze zbiory wzbogacił 1283 woluminami ze swej biblioteki, wybitni bibliotekarze Maria i Stanisław Kostaneccy i inni.

Wspominając Zmarłych w ostatnim ćwierćwieczu przywołajmy i tych zamordowanych w wojnie, której 50 rocznicę zakończenia świat obchodził przed miesiącem. O niej to przemawiając w Płocku w dniu 7 czerwca 1991 r. Papież Jan Paweł II mówił, iż "był to czas straszliwej II wojny światowej, straszliwej pod wieloma względami, była to jakaś ostateczna eskalacja zła na naszym kontynencie". Była to wojna totalna, w której 55 milionów ludzi straciło życie, w tym 6 milionów polskich obywateli /tj. 17 %, przeciętnie 3 tysiące dziennie/.

Z naszego miasta zginęło w niej 11 tysięcy tj. 33 % mieszkańców, w tym nie przeżyło jej aż 44 % członków TNP. Mordowano przede wszystkim ludność żydowską, inteligencję: nauczycieli, prawników, duchownych, urzędników. Wśród wielu zamordowano w 1941 r. w hitlerowskim obozie koncentracyjnym w Działdowie b. wiceprezesa TNP, 83-letniego ks. arcybiskupa Antoniego J. Nowowiejskiego wraz

z jego sufraganiem Leonem Wetmańskim. Zginął także trzeci biskup z Płocka - arcybiskup Starokatolickiego Kościoła Mariawitów Jan Michał Kowalski zamordowany w 1942 r. w obozie koncentracyjnym Dachau - Linz. Z Zarządu TNP ocalało tylko dwóch członków, z których sędzia Bolesław Jędrzejewski bezpośrednio po wyzwoleniu Płocka przez II Front Białoruski Armii Radzieckiej w styczniu 1945 r. ratował Towarzystwo, jego Bibliotekę i Muzeum z pogorzeli wojennej.

Według Henryka Sienkiewicza *"Pamięć o Zmarłych odradza żywych"*.

Uczcijmy Ich Wszystkich powstaniem i chwilą ciszy.

Obok słów Wyspiańskiego o drodze kształtowanej przez pracę i czyny ludzi można przywołać i słowa jednego z największych polskich uczonych - Członka Honorowego TNP profesora Tadeusza Kotarbińskiego wypowiedziane u nas w Płocku: "Historia narodu może stać się dla współcześnie żyjących Polaków nie tylko źródłem zadumy, lecz zdolna jest stwarzać bodźce do usuwania własnych niedomogów w dziedzinie materialnego i kulturalnego życia społeczeństwa".

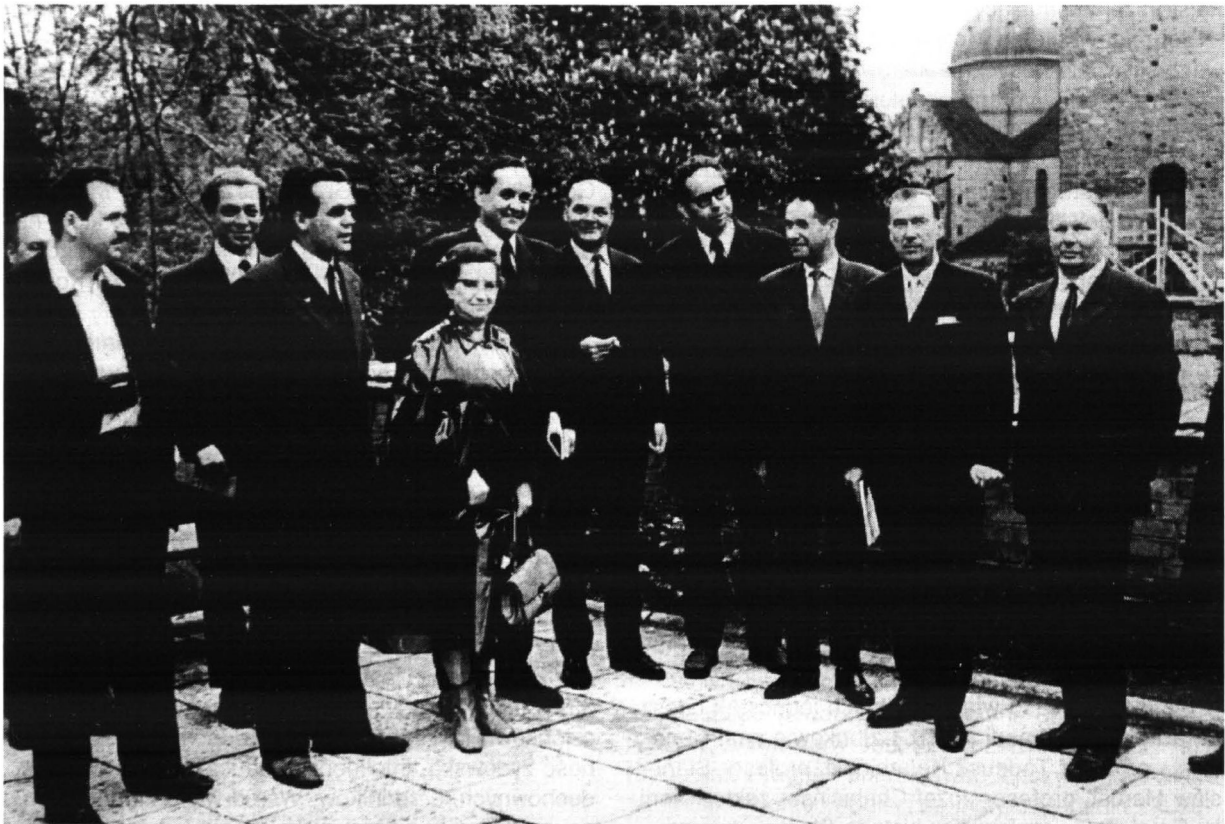
W ostatnim ćwierćwieczu staraliśmy się te mądre myśli realizować własną pracą społeczną, naszych pracowników etatowych i "sprzyjającym naukom" przy przyjaznej współpracy Władz Miasta,

Województwa oraz Centralnych. Dziś współczesny kształt Towarzystwa, jego obraz w ostatnim XXV-leciu zmienił się radykalnie, na lepsze.

Towarzystwo Naukowe Płockie było i inspiratorem obchodów 500-lecia województwa płockiego, którego Jubileusz przypada także w tym roku. Pomysł uczczenia tej rocznicy podchwyciły miasta i gminy województwa. Z satysfakcją należy podkreślić, że owocuje on nie tylko refleksją historyczną, ale także materialnymi i kulturalnymi dokonaniem.

Dawane nam obiektywnie szanse staraliśmy się zmieniać czynami w rzeczywistość, nadawać im nowy kształt. Wzrosła wysoko liczba członków, rozwinęła się działalność naukowa, także wydawnicza /w 1995 r. - 20 pozycji/, nastąpił wielki przyrost składników majątkowych. Liczba nieruchomości własnych zwiększyła się z 3 do 11, księgozbiór w Bibliotece im. Zielińskich, głównej placówce naukowej Towarzystwa podwoił się i wynosi prawie ćwierć miliona woluminów, w tym 13.200 - to starodruki, a liczba inkunabułów powiększyła się z 41 /w 1970 r./ do 72, tj. o 75 %. Planujemy w roku 2000 osiągnąć liczbę woluminów 300.000, a liczbę 100 inkunabułów uzyskać w r. 2009 /a może już w r. 2000/.

W tych latach prowadziliśmy szeroko prace remontowo-modernizacyjne i inwestycyjne, niekiedy równocześnie w Płocku, Wyszogrodzie i Łęczycy, gdzie są nasze Oddziały.

Dziedziniec TNP. 17 maja 1972. Przedstawiciele Senatu Uniwersytetu Warszawskiego. Od prawej: prof. dr Andrzej Stelmachowski, dr inż. Jakub Chojnacki - prezes TNP, prof. dr Janusz Gill, szósty od prawej: prof. dr Zygmunt Rybicki - Rektor Uniwersytetu, trzeci od lewej: mgr inż. Zbigniew Hibner - Prezydent miasta Płocka

13 kwietnia 1973. Z siedziby Towarzystwa Naukowego Płockiego przy pl. Narutowicza 8 wychodzi Senat Uniwersytetu Warszawskiego i dwóch rektorów: prof. Zygmunt Rybicki z Uniwersytetu Warszawskiego i prof. Benon Miśkiewicz z Uniwersytetu Poznańskiego. Z lewej strony: Zarząd TNP. Pierwszy w historii Płocka tak uroczysty pochód udaje się na Zamek Książąt Mazowieckich celem wręczenia - w ramach Sesji naukowej Roku Kopernikańskiego - doktoratu honoris causa Uniwersytetu Warszawskiego profesorowi Henrykowi Łowmiańskiemu z Poznania - znawcy wczesnej historii państw słowiańskich

Rozwój naszego miasta profesor Antoni Rajkiewicz z Uniwersytetu Warszawskiego, który nieprzerwanie i społecznie przez 25 lat prowadzi w TNP seminarium doktoranckie /uzyskano 15 doktoratów/ nazywa "płockim fenomenem rozwojowym". W związku z wielkimi inwestycjami narodowymi i budową Płockiej Petrochemii "symbolu - znamienia Płocka współczesnego" potroiła się w okresie jednego pokolenia liczba jego mieszkańców do prawie 130 tysięcy.

Wielka Petrochemia - główny nośnik postępu gospodarczego i kulturalnego, bogaci miasto i region, w tym i nasze Towarzystwo, którego jest Członkiem Zbiorowym nr 1. Jej Prezes i dyrektor generalny mgr inż. Konrad Jaskóła śpieszy nam z pomocą.

Z potrzeb życia wyrastają nowe zadania. Dla Towarzystwa także. Stąd w 1988 r. rozpoczęliśmy naszą największą inwestycję pn. "Rozbudowa Biblioteki im. Zielińskich TNP" /2.982 m² powierzchni użytkowej, 11.299 m³ kubatury i 820 m² zabudowy/, którą - realizowaną dobrze przez firmę "Petro" w tym roku ukończymy kosztem 20 miliardów zł przyznawanych ze środków centralnych.

Pragnę podnieść, że zasłużyło się tu najbardziej dwóch profesorów - ministrów: prof. Aleksander Krawczuk, minister Kultury i Sztuki, który w tej sali

w dniu 3 maja 1987 r. - w obecności obecnego tu dzisiaj b. wojewody płockiego mgr. Antoniego Bielaka zezwolił na rozbudowę Biblioteki przyznając dotację 300 mln zł, co przy ówczesnych cenach pokrywało koszty budowy przez 6 lat.

Drugim jest prof. Witold Karczewski - minister, który po likwidacji Centralnego Funduszu Rozwoju Kultury przejął kontynuowanie dotowania tej inwestycji przez Komitet Badań Naukowych. Dla obu Panów Ministrów - piękne słowa podzięk.

Dziś A.D. 1995 Biblioteka im. Zielińskich TNP, ta skarbnica utrwalonej myśli ludzkiej jest naszą dumą. Jej istnienie i dynamiczny rozwój w znacznej mierze zawdzięcza społecznej, bezinteresownej pracy wielu osób. Stały rozwój i jakość zbiorów spowodował, że ostatnio zaliczono ją do jednej z 39 najważniejszych bibliotek w Polsce, siódmej z kolei wśród najstarszych. Tych 39 bibliotek znajduje się w 14 polskich miastach. A więc Płock jest jednym z 14 miast w Kraju posiadającym tak ważną instytucję naukową i kulturalną. Biblioteka im. Zielińskich podniosła rangę grodu Krzywoustego i Krzywickiego w Polsce.

Wielka, specjalistyczna inwestycja, dużo pracy, ale i satysfakcja ogromna.

Towarzystwo Naukowe Płockie realizując w ostatnich 25 latach 9 budów w 4 miejscowościach było także twórcą i pomnożycielem dóbr kultury. Na inwestycje i kapitalne remonty wydatkowało w latach siedemdziesiątych /1970-1979/ 8,2 miliona zł, w latach osiemdziesiątych /1980-1989/ 479,3 miliona zł, a w latach dziewięćdziesiątych /1990-1994/ 16,3 miliarda zł, w tym w r. 1994 - 6,5 miliarda zł /starych/. Te nakłady - to strategiczne inwestowanie w przyszłość!

Dziś wartość majątku nieruchomego w 6 miejscowościach, zbiorów i przedmiotów nietrawnych szacowana jest na 150 miliardów złotych /starych/, co daje około 300 milionów zł na każdego członka Towarzystwa. W tej kwocie mieszczą się dary przekazane Towarzystwu przez 2911 osób prywatnych, które w latach 1970-1994 dały wartość 2.528.963.466 zł, w tym w 1994 r. 876.596.800 zł /123 osoby/.

Do tych darczyńców można odnieść słowa Jana Długosza, iż:

"Każdy tyle jest dłużen swojej Ojczyźnie, na ile go stać przy jego zdolnościach i siłach.

Za ostatniego taki ma być uważany, kto jej jakimkolwiek upominkiem nie poczi i nie spomoże".

Przydzielane nam fundusze państwowe, miejskie czy prywatne starał się wydatkować racjo-

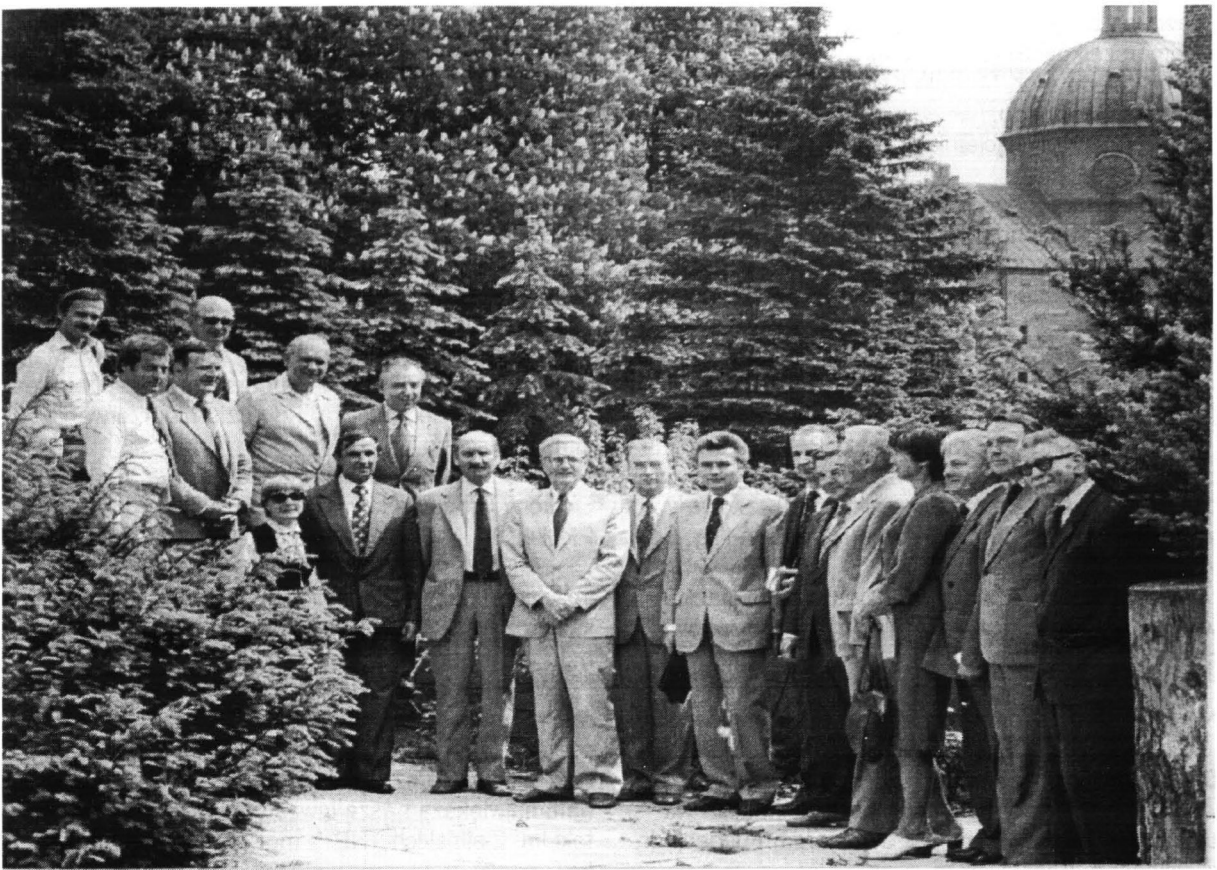
nalnie i oszczędnie, zwiększając dochody i ograniczając wydatki, które nie służą celom rozwojowym, czy powiększeniu składników majątkowych. Zatrudnianie w bibliotece dyrektora na pół etatu, brak etatowego redaktora w dziale wydawniczym - mimo wzrostu działalności edytorskiej, czy wykorzystywanie przyznaných etatów tylko w 2/3 - świadczy o tym dowodnie.

Pomyśleliśmy także o tym, by w tak prężnym i bogatym ośrodku, jakim jest obecnie Płock, rozszerzyć kierunki kształcenia także o nauki humanistyczne i społeczne. Uniwersytet Warszawski nie był niestety w stanie powołać tu własnego Wydziału. Jesteśmy przekonani, że dysponując tak dużą bazą, jaką ma Ośrodek Naukowo-Dydaktyczny /Filia/ Politechniki Warszawskiej znajdzie się miejsce na nowe kierunki, które z czasem pozwolą na wyodrębnienie i utworzenie w XXI wieku Uniwersytetu Mazowieckiego. Już w tym roku dzięki staraniom obecnego Wojewody Płockiego, Zarządu TNP i za zgodą Senatu Uczelni otwarte zostanie 1 października Kolegium /Wydział/ Nauk Ekonomicznych i Społecznych w Politechnice w Płocku, który kształcić będzie na kierunku ekonomia, zarówno na studiach dziennych jak i zaocznych.

Siedzący tu obok mnie prof. Aleksander Gieysztor, związany z Towarzystwem już przed II wojną,

Historyczny dzień, niedziela 11 kwietnia 1976. Hall nowej siedziby Biblioteki im. Zielińskich TNP w tzw. domu "Pod Opatrznością" przy placu Narutowicza 2 (własność Towarzystwa od 1930 r.) Prezes TNP dr inż. Jakub Chojnacki przemawia - przed przecięciem wstęgi - do 140 uczestników. W uroczystym otwarciu udział wzięli m.in.: Wojewoda Płocki mgr Kazimierz Janiak i Wicewojewoda mgr Jan Gorczyca, wiceprzewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej mgr Tadeusz Kruk, Prezydent Miasta mgr Henryk Rybak, przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej mgr Leszek Majewski, prezes Towarzystwa Naukowego w Toruniu prof. dr Konrad Górski - członek rzeczywisty PAN z żoną Martą, bard Mazowsza prof. Stefan Gołębiowski z Bieźunia - Członek Honorowy TNP, dyrektor Biblioteki Narodowej doc. dr Witold Stankiewicz, dyrektor Instytutu Historii PAN prof. dr Czesław Madajczyk, prof. dr inż. Włodzimierz Kotowski - dyrektor naczelny MZRIp, które był fundatorem wewnątrz oraz 1202 m.b. regałów metalowych

Dziedziniec TNP. 23 maja 1981. Prezes PAN prof. dr Aleksander Gięsztor (w środku) po wizji Cierszewa - wśród władz regionalno-lokalnych i członków TNP: m.in. Wojewody Płockiego mgr. Antoniego Bielaka, Przewodniczącego Wojewódzkiej Rady Narodowej inż. Jarosława Nowakowskiego, Prezydenta miasta Płocka mgr. inż. Janusza Majewskiego, seniora Mariana Przedpełskiego (pierwszy od prawej)

w dniu 23 maja 1981 r. jako ówczesny prezes PAN, po spotkaniu Zarządu i dokonaniu wizji dwuhektarowej działki w Cierszewie nad Skrwą, przeznaczonej na budowę Ośrodka Badań Solarnych i Siły Wiatru oraz Domu Pracy Twórczej i Wypoczynku TNP /inwestycję rozpoczęliśmy w IV kwartale 1994 r./ wpiął do prowadzonej u nas od prawie 100 lat Księgi Pamiątkowej słowa:

"Przejęci przeszłością, ujęci terażniejszością, pewni jasnego jutra Towarzystwa".

Słowa napisane bodaj "na kredyt" z dobrą wiarą, są jednak wypełniane. Luminarz nauki polskiej, nasz darczyńca i Członek Honorowy nie pomylił się. Jutro Towarzystwa - w 175 roku od jego założenia rysuje się optymistycznie. Wszystko dzięki codziennej, rzetelnej pracy /*"Piękno życia jest tylko w pracy"* - Stefan Żeromski/ członków, przyjaciół i pracowników - naszemu najcenniejszemu kapitałowi - oraz dzięki życzliwości i pomocy Władz Miejskich, Wojewódzkich i Centralnych, w tym i Polskiej Akademii Nauk. Dotyczy to tak etapu Polski Ludowej jak i III Rzeczypospolitej. *"Rzeczy wielkie tworzy rutyna i kiera"* - słusznie to zauważył wielki Polak profesor Jan Szczepański - b. wiceprezes PAN.

Serdeczne słowa podziękowań dla Wszystkich.

W ostatnich 25 latach ponieśliśmy także porażki, w tym jedną dużą /Centrum Ekologiczno-Toksikologiczne/.

Nawet wielki nasz sukces naukowo - kulturalny w postaci kopii romańskich Drzwi Płockich z połowy XII wieku w Bazylice Katedralnej nie usprawiedliwia jej popętnienia. Jednak dzisiaj - w tym uroczystym dniu jubileuszu - o negatywach mówić nie wypada. Powiem tylko jedno: mea maxima culpa!

Przy ocenie naszej skromnej działalności nie należy jednak zapominać, że towarzystwo naukowe to nie państwowy zawodowy instytut naukowy, czy etatowa instytucja kultury z wysoko płatnymi dyrekcjami, ale to "samorządne i dobrowolne zrzeszenie społeczno-naukowe" - a więc społecznicy różnych profesji, którzy dopiero po pracy zawodowej kosztem własnych urlopów czy w ogóle wolnego czasu, a niekiedy i zdrowia, uczestniczą w pracach społecznego stowarzyszenia. Podkreślam, że nikt z członków Zarządu Towarzystwa nie pobiera jakiegokolwiek wynagrodzenia, a nawet w większości członkowie rezygnują z honorariów autorskich za wydane drukiem prace, czy opracowywane referaty.

W imieniu Zarządu TNP pozwalam sobie powitać wszystkich Zgromadzonych, a szczególnie witam Gości Honorowych:

Marszałka Senatu RP lek. med. Adama Struzika, Przedstawiciela Rządu RP w terenie - Wojewodę Płockiego mgr. inż. Krzysztofa Kołacha, parlamentarzystów: Senatora mgr. inż. Czesława Krakowskiego

i posła na Sejm mgr. inż. Krzysztofa Szymańskiego, wicemarszałków Sejmiku Samorządowego województwa płockiego mgr. Michała Kaczmarka i mgr. inż. Andrzeja Okupnego,

Gospodarzy tysiącletniego najstarszego grodu Mazowsza:

Przewodniczącego Rady Miasta Płocka prof. Andrzeja Bukowskiego, Prezydenta miasta mgr. inż. Dariusza Krajowskiego-Kukiel z wiceprezydentami dr. inż. Krzysztofem Kamińskim i mgr. Stanisławem Jakubowskim,

Witam luminarzy nauki polskiej:

b. prezesa PAN prof. Aleksandra Gieysztora, Członka Honorowego TNP,

Wiceprezesa PAN, wiceprezesa PAU, przewodniczącego Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN prof. Adama Bielańskiego z Krakowa z zastępcami: prof. dr. med. Alicją Ryzewską i dr. Edwardem Hałoniem,

Wiceprzewodniczącego Komitetu Badań Naukowych /KBN/, b. ministra prof. Henryka Samsonowicza,

b. ministra - przewodniczącego Komitetu Badań Naukowych prof. dr. med. Witolda Karczewskiego, Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Marka Dietricha,

Prezesa Polskiej Fundacji Upowszechniania Nauki prof. Janusza Hamana z dyrektorem Fundacji dr. Wojciechem Wiśniewskim,

Mecenasa Wojciecha Gryczewskiego z Olsztyna - Członka Trybunału Stanu RP,

Prezesa Polskiego Towarzystwa Historycznego prof. Jacka Staszewskiego,

Prezesa Polskiego Towarzystwa Heraldycznego doc. Stefana K. Kuczyńskiego,

Prezesa Polskiego Towarzystwa Higienicznego prof. dr. med. Cezarego Korczaka

Wiceprezesa Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, b. prorektora Uniwersytetu Warszawskiego - prof. Zdzisława Mikulskiego,

Wiceprezesa Łódzkiego Towarzystwa Naukowego prof. dr. med. Zdzisława Ruszczaka,

b. dyrektora naczelnego Biblioteki Narodowej prof. Witolda Stankiewicza,

Dyrektora Krajowego /Rheinland-Pfalz/ Archiwum w Koblencji prof. Franza-Josefa Heyen'a - członka TNP,

Inż. Wolfa - Petera Rohde z m. Steyerberg w Niemczech - właściciela Fabryki Mebli Biurowych, darczyńcę reprezentowanego tu przez mgr. Krzysztofa Niedziałkowskiego - dyrektora handlowego z Warszawy,

Generalnego Konserwatora Zabytków w Ministerstwie Kultury i Sztuki dr. Tadeusza Zielniewicza,

Dyrektora Departamentu Polityki Naukowej w KBN dr. inż. Lesława Hofmana,

Byłych wojewodów płockich mgr. Antoniego Biela-ka i dr. inż. Jerzego Wawszczaka oraz b. prezyden-ta miasta Płocka mgr. Andrzeja Drętkiewicza,

Witam rektora Szkoły Wyższej imienia Pawła

Włodkowica w Płocku prof. Jerzego Bogdanienkę wraz z Kanclerzem uczelni dr. inż. Zbigniewem Kru-szewskim i prorektora Politechniki Warszawskiej d/s Filii w Płocku prof. Jacka Kubisę,

Dyrektora Mazowieckiego Ośrodka Badań Nauko-wych im. Stanisława Herbsta Mazowieckiego Towar-zystwa Kultury w Warszawie prof. Benona Dymka i Dyrektora Archiwum Miasta Stołecznego Warszawy doc. Józefa Kazimierskiego,

Mgr Natalię Kalinowską-Witek - dyrektora Wydzia-łu Spraw Obywatelskich Urzędu Wojewódzkiego,

harcmistra Wacława Milke - założyciela w "Mała-chowiance" przed 49 laty Harcerskiego Zespołu Pieś-ni i Tańca "Dzieci Płocka" i do dziś nieprzerwanie nim kierującego,

mgr Janinę Kawałczewską - dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska w Urzędzie Wojewódzkim w Płocku,

Witam wszystkich dyrektorów przedsiębiorstw i instytucji - naszych przyjaciół i darczyńców z najwię-kszym z nich "Płocką Petrochemią" i jej prezesem mgr. inż. Konradem Jaskółą.

Witam mgr inż. Janinę Sobótkę-Skibę - dyrekto-ra Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Płocku, prezesa Ogólnopolskiej Izby Gospodarczej "Energe-tyka Ciepła" oraz prezesa "Petro" SA realizującej nam największą naszą inwestycję "rozbudowę Biblio-teki im. Zielińskich TNP" - mgr. Zbigniewa Krawczy-ka,

Witam przedstawicieli zakładów, które niedaw-no, w tym roku, obchodziły jubileusze 125-lecia ist-nienia: "Społem PSS Zgoda" z panią prezes Haliną Cicherską i jej zastępcę mgr. inż. Krzysztofem Ka-nią oraz panią Agnieszkę Paczkowską - dyrektora Banku Handlowego w Warszawie - Oddział w Płoc-ku,

Witam dyrektorów Oddziałów Banku Narodowe-go z dyrektorem Marianem Kurzawą, mgr. inż. Ma-riannę Kaczmarską i mgr. Tadeusza Banacha z Po-wszecznego Banku Gospodarczego,

Serdecznie witam seniora TNP, od 61 lat jego Członka, zasłużonego nauczyciela Mariana Przedpeł-skiego, prezesa Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Leg-nicy mgr. Antoniego Bojakowskiego, sekretarza ge-neralnego Włocławskiego Towarzystwa Naukowego mgr. Stanisława Kunikowskiego, dziekana Rady Ad-wokackiej płocko-ciechanowskiej mec. Jerzego Kej-nę, mgr. Tadeusza Zarembę - dyrektora Muzeum Mazowieckiego założonego przez Towarzystwo Na-ukowe w 1821 roku, a które od 1950 r. zostało prze-jęte "w zarząd i użytkowanie Państwa". Muzeum w roku 1996 obchodzić będzie 175 rocznicę założenia.

Witam wszystkich, tak licznie dzisiaj przybyłych darczyńców i Członków TNP, miłych Gości wraz z dr. Andrzejem Kojderem - podsekretarzem stanu, dyrektorem Biura w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej, którego proszę o zabranie głosu.

Dr Andrzej Kojder odczytał adres Prezydenta RP - Lecha Wałęsy do uczestników Sesji:

Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, dnia 3 czerwca 1995 roku

Do uczestników uroczystości
175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego

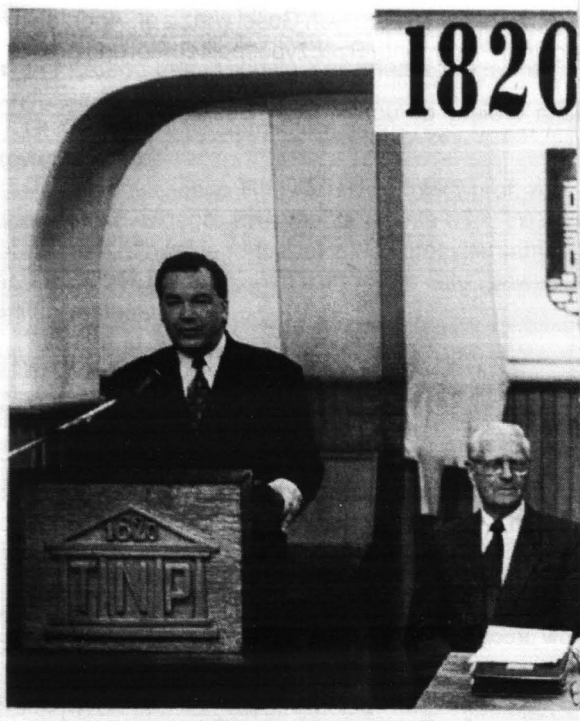
Szanowni Państwo!

Mija właśnie 175 lat od dnia powołania do życia Towarzystwa Naukowego Płockiego. Powstało ono w chwili dla Polski najtrudniejszej. Po obaleniu Konstytucji 3 Maja, po upadku powstania kościuszkowskiego i zakończeniu epopei napoleońskiej wydawało się, że dla Rzeczypospolitej nie ma już ratunku. Jednak najświetlejsze umysły widziały szansę odrodzenia. Upatrywały ją w podźwignięciu gospodarczym kraju, pokrzepieniu narodowego ducha, podniesieniu cywilizacyjnego i kulturalnego poziomu społeczeństwa. Taki cel - służenie polskim interesom drogą popularyzowania nauki, krzewienia tradycji i wiedzy historycznej - postawiło sobie warszawskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, a także utworzone wkrótce na jego wzór inne towarzystwa naukowe.

Do tego szacownego grona, wielce zasłużonego dla rozwoju nauki i kultury, należy właśnie Wasze stowarzyszenie. Najstarsze z obecnie działających w Polsce, w ciągu bez mała dwóch wieków swego istnienia zawsze było wzorem służby społecznej. Setki jego członków - badaczy, ludzi nauki, działaczy, mecenasów - przez dziesiątki lat cierpliwie pomnażały zasoby wiedzy, pracując nie dla sławy, ale z potrzeby serca. Ich szlachetna pasja budziła w społeczeństwie zainteresowanie przeszłością, respekt dla tradycji i autentycznych wartości. Wzięte na siebie zadania, Towarzystwo Naukowe Płockie wypełnia z powodzeniem i dziś. Jest stowarzyszeniem ciągle prężnym, skupiającym ludzi pełnych pomysłów i zapału. Szczególnie wysoko cenione są Wasze badania nad dziejami Mazowsza. Prace dotyczące powstania i rozwoju Płocka. Działalność wydawnicza i popularyzatorska.

Z okazji pięknego Jubileuszu proszę przyjąć moje serdeczne gratulacje i wyrazy szczerego uznania dla osiągnięć Waszego Towarzystwa. Wszystkim Państwu życzę wielu dalszych sukcesów, satysfakcji z pracy naukowej, szczęścia i pomyślności w życiu osobistym.

Lech Wałęsa

Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej lek. med. Adam Struzik, dyrektor Szpitala Wojewódzkiego im. prof. Marcina Kacprzaka w Płocku, członek TNP wygłasza przemówienie. Obok prof. Aleksander Gieysztor

Następnie zabrał głos Marszałek Senatu RP - **Adam Struzik**, który powiedział:

Na początku ubiegłego stulecia nastąpiło istotne dla mieszkańców Płocka wydarzenie. Był rok 1820 - sam środek epoki romantyzmu, charakteryzującej się burzliwym rozwojem naukowym i kulturalnym poszczególnych narodów, także tych, które pozbawione były własnej państwowości. Na fali ówczesnych dążeń do zachowania polskiej kultury, nauki i sztuki powstało Towarzystwo Naukowe Płockie. Na stałe wpisało się ono w historię miasta i całego Mazowsza - regionu słynącego z wielkich tradycji patriotycznych, z niezwyklej wręcz dbałości o pielęgnowanie rodzimej kultury. To właśnie tutaj, na ziemi płockiej została ucieleśniona stara prawda, że o wielkości narodu decyduje przywiązanie i szacunek dla jego kultury i tradycji.

Dziś Towarzystwo obchodzi 175-lecie swego istnienia. Jubileusz ten zbiega się z 500-leciem powstania województwa płockiego, które dzięki pięknym tradycjom oraz zabytkom kultury materialnej było ostoją polskości w ciągu połowy obecnego tysiąclecia.

Od 175 lat w życiu kulturalnym i naukowym ziemi płockiej aktywnie uczestniczy Towarzystwo - ze swoimi bogatymi zbiorami, biblioteką a nade wszystko z ludźmi, którzy w pracy dla swojej małej ojczyzny widzieli sens życia. Owa aktywność wynikała z głębokiej myśli mówiącej, iż człowiek realizuje się nie tylko poprzez zdobywanie dóbr materialnych ale także, a może przede wszystkim, poprzez pracę dla innych.

Jako Marszałek Senatu RP, syn ziemi płockiej i członek Towarzystwa życzę Mu wiele jeszcze lat aktywnej działalności i sukcesów w krzewieniu nauki i kultury polskiej. Niechaj następne pokolenia wezmą przykład ze swych ojców i dziadów, którzy w ciągu minionych 175 lat tworzyli i rozwijali Towarzystwo Naukowe Płockie oraz sprawili, że stało się ono tak ważną dla całego regionu placówką.

Chciałbym również podarować Towarzystwu dwa kryształowe puchary z emblematami Senatu RP. Niechaj stanowią one miłą pamiątkę naszego spotkania.

Kolejnym mówcą był Wojewoda Płocki **Krzysztof Kołach**, który zwrócił się do zebranych w następujących słowach:

Wielce Szanowny Panie Marszałku Senatu, Panie Prezesie, Czcigodni i dostojni Goście, Szanowni zebrani!

Jubileusz 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego to wspaniała okazja do wyrażenia niekłamane podziwu dla osiągnięć stowarzyszenia, które nie bez racji zaliczane jest do najlepszych w kraju. I w słowach tych wypowiedzianych wielokrotnie przez luminary nauki polskiej nie ma cienia przesady.

W obecnym czasie tak dotkniętym kryzysem niemal w każdej dziedzinie społecznej działalności, dorobek właśnie tego czwartego ogniwa nauki polskiej napawa optymizmem i jest szczególnie krzepiący.

Dzisiaj w tych pokrytych patyną wieków murach zebraliśmy się by podtrzymać wspaniałą tradycję Towarzystwa, przypomnieć dorobek i zacieśnić wzajemne więzi.

Chcę powiedzieć wprost, że dzisiaj Towarzystwo Naukowe Płockie to miejsce, które się szanuje, które się kocha nie będąc nawet jego członkiem, które chętnie się odwiedza, w którym można przeżyć piękne chwile i nierzadko wzruszyć się stykając się z zachowaną tutaj spuścizną naszych przodków we wspaniałej księżnicy jaką jest Biblioteka im. Zielińskich TNP.

I dlatego na szczególne podkreślenie zasługuje umiejętność zachowania dorobku wielkich poprzedników z myślą o tych co przyjdą niebawem - młodym pokoleniu, wychowanym w zgoła odmiennych warunkach, któremu powinniśmy zaszczyścić aktywne współuczestnictwo w teraźniejszości.

Z prawdziwą przyjemnością konstatuje, iż służy temu bogata lista przedsięwzięć realizowanych przez Towarzystwo Naukowe Płockie w ramach tegorocznych obchodów 500-lecia województwa płockiego.

W tych szacownych murach zebraliśmy się powodowani równo wewnętrznym nakazem uczczenia tej pięknej rocznicy jak i nakazem wypływającym z podkreślenia trwałego śladu jakie zostawiło Towarzystwo w dziejach tego miasta, regionu, województwa, a także i kraju. Poza działalnością naukową i upo-

Prezes TNP dr inż. Jakub Chojnacki otwiera obrady. Od lewej: przedstawiciel Prezydenta RP - minister dr Andrzej Kojder, Marszałek Senatu RP lek. med. Adam Struzik, Wojewoda Płocki mgr inż. Krzysztof Kołach, dr Tadeusz Zielniewicz Generalny Konserwator Zabytków w MKiS, prof. dr Jacek Staszewski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego i prof. dr Witold Stankiewicz - b. dyrektor naczelny Biblioteki Narodowej

wszechnieniową, przybliżenie specyfiki tego regionu, lokalnych przejawów życia gospodarczego, społecznego, kulturalnego osadzonych w przeszłości, z całym bagażem rodzimej tradycji, otwarcie na zjawiska aktualne i programowe tendencje rozwojowe - to dzisiejsze zadania, którym wierzę, że Towarzystwo sprosta.

Jestem przekonany, że nadal Towarzystwo Naukowe Płockie - korporacja ludzi nauki i popularyzatorów kultury i nauki o jakże różnych zainteresowaniach i specjalnościach, koncentrować będzie życie intelektualne regionu integrując zarazem wiele środowisk wokół podejmowanych celów.

W dniu Jubileuszu składam wszystkim członkom Towarzystwa i jego Zarządowi najlepsze gratulacje i dodam, że dzięki Waszej niestrudzonej pracy w tym mieście i województwie jesteście naszym wielkim powodem do dumy i godnymi bohaterami dzisiejszej uroczystości.

Pozwólcie, że pełen podziwu dla ogromnej żywotności i osiągnięć Towarzystwa prześlę w tym uroczystym dniu wyrazy szczególnych podziękowań dla niestrudzonego Prezesa dr. inż. Jakuba Chojnackiego.

Wszystkim zebrany i Towarzystwu Naukowemu Płockiemu życzę wszelkiej pomyślności. Niech towarzyszy ono przez kolejne 175 lat.

Wojewoda poinformował, że z okazji Jubileuszu 175-lecia Towarzystwa, w uznaniu zasług jakie pełni

dla województwa płockiego przyznał nagrodę w wysokości 4600 zł na zakup inkunabułu i konserwację. Następnie Pan Wojewoda odczytał **adresy gratulacyjne Prezesa i Wiceprezesa Rady Ministrów RP:**

Warszawa, 3 czerwca 1995 r.

Uczestnicy Sesji Jubileuszowej 175 - lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego

Szanowni Państwo,

Z okazji Jubileuszu 175 - lecia powstania Towarzystwa Naukowego Płockiego proszę przyjąć moje serdeczne gratulacje.

Przez wiele dziesiątków lat Towarzystwo Naukowe Płockie zajmowało się prowadzeniem badań naukowych nad rozwojem Płocka i regionu. Jego dorobek ma nie tylko znaczenie lokalne, ale stanowi ważną część wiedzy historycznej o Polsce.

Bogaty księgozbiór Biblioteki im. Zielińskich, unikalne zbiory muzealne, liczne wystawy i sesje naukowe - stanowią trwałą ślad społecznej pracy członków i pracowników Towarzystwa, dowód ich uczuciowego związku z Ziemią Płocką.

W serdecznej pamięci zachowuję nasze niedawne spotkanie w siedzibie Towarzystwa, w czasie którego mogłem zapoznać się z niezwykle bogatym zbiorem pamiątek historycznych oraz imponującą aktywnością jego członków.

Z uzasadnioną dumą Towarzystwo Naukowe Płockie może prezentować pamiątki związane z przeszłością Płocka i regionu.

Uczestnikom Sesji Jubileuszowej, Szanownemu - wieloletniemu Prezesowi Towarzystwa Panu dr. Jakubowi Chojnackiemu oraz wszystkim jego współpracownikom życzę dalszej twórczej aktywności, wielu nowych sukcesów w dziele dokumentowania przeszłości i teraźniejszości Ziemi Płockiej, a także wszelkiej osobistej pomyślności.

Józef Oleksy

Warszawa, 20.05.1995 r.

Szanowny Panie Prezesie,

Dziękuję za zaproszenie na Sesję jubileuszową z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego. Jest dla mnie ono wielkim zaszczytem. Towarzystwo Naukowe Płockie, założone 3 czerwca 1820 roku z inicjatywy ministra Stanisława Kostki Potockiego, należy do najstarszych tego typu stowarzyszeń w Polsce. Jego 175-letnie dzieło służyło dobrze regionowi i krajowi. Dzisiaj mamy wielką okazję przyrzeczenia się Towarzystwu z tak wielkiej perspektywy czasowej. Co widzimy? Dostrzegamy zastępy uczonych, ludzi kultury i ducha, którzy oddawali się badaniom naukowym, bo widzieli w nich poświęcenie dla dobra Ojczyzny. Widzimy wspaniałe zbiory biblioteczne których prawdziwą okrasą są cymelia. Wreszcie dostrzegamy miejscowe środowisko naukowe, pełniące swą misję jak jego wielcy poprzednicy.

Odnosząc się z wielkim szacunkiem do dzieła Towarzystwa, do jego nieprzemijających zasług, składam wszystkim jego obecnym działaczom serdeczne gratulacje, a wielkim Zmarłym hołd. Istnienie i działalność Towarzystwa Naukowego Płockiego czyniło i czynić będzie wszystkim ludziom nauki, kultury i ducha wiele dobrego.

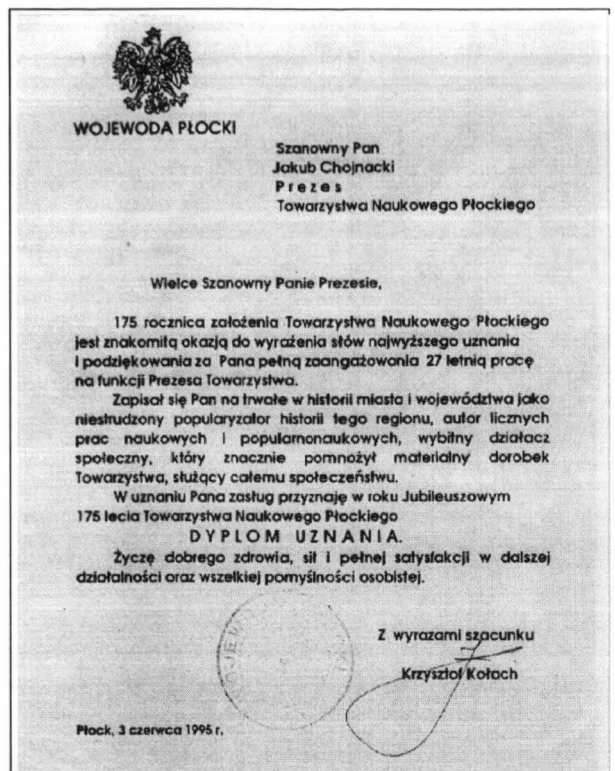
Niestety, z powodu wyjazdu zagranicznego nie będę mógł wziąć udziału w Sesji Jubileuszowej. Tym bardziej proszę przyjąć wyrazy szczerego szacunku i pomyślności.

Z wyrazami szacunku

Aleksander Łuczak

Wiceprezes Rady Ministrów

Na zakończenie Wojewoda Płocki **Krzysztof Kotach** zwrócił się do prezesa TNP dr. inż. Jakuba Chojnackiego i odczytał następujący adres:

Z kolei wystąpił **prof. dr Adam Bielański** z Krakowa, wiceprezes PAN i PAU, przewodniczący Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, który odczytał adres jaki skierował do Prezesa TNP i uczestników Jubileuszowej Sesji - **prof. dr Leszek Kuźnicki** - prezes Polskiej Akademii Nauk:

Z prawdziwą przyjemnością zapoznałem się z bogatym porządkiem Jubileuszowej sesji z okazji 175-lecia działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego, jednego z najstarszych towarzystw naukowych w Polsce. 175 lat działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego zaznaczyło swój trwały ślad w historii i kulturze Płocka i Mazowsza. Towarzystwo działa bowiem stymulująco na rozwój środowiska intelektualnego w Płocku, a także pomaga lepiej poznać skomplikowane zagadnienia regionu i kraju. Ta działalność Płockiego Towarzystwa Naukowego przynosi wiele chwały miastu Płock, zyskując dla niego sympatię różnych środowisk z innych części kraju.

Życzę wszystkim zebranym, aby następne 25 lat działalności Towarzystwa - do kolejnej Jubileuszowej sesji w roku 2020 - przyniosło wiele nowych osiągnięć i zadowolenia z pracy Towarzystwa, zarówno dla jego członków jak i władz regionu płockiego. Żałuję tylko bardzo, że nie będę mógł osobiście przybyć na obchody Jubileuszowej sesji z okazji 175 lat istnienia Towarzystwa do Płocka - grodu Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego, ale władze Akademii reprezentował będzie prof. dr hab. Adam Bielański, Wiceprezes PAN.

Z wyrazami szacunku i pozdrowieniami
Leszek Kuźnicki

Przemawia prof. dr Adam Bielański z Krakowa - wiceprezes PAN, wiceprezes Polskiej Akademii Umiejętności, przewodniczący Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN. Z prawej: prof. Aleksander Gieysztor

Następnie prof. Adam Bielański odczytał list jaki skierował na ręce prezesa TNP **prof. dr Kazimierz Kowalski** - prezes Polskiej Akademii Umiejętności:

Bardzo dziękuję za zaproszenie na Sesję Jubileuszową z okazji 175-lecia Towarzystwa. Niestety inne zajęcia nie pozwalają mi wziąć udziału w tym spotkaniu.

Przesyłam na ręce Pana Prezesa wyrazy uznania dla wybitnych osiągnięć Towarzystwa w ciągu tak długiego już okresu jego działalności i życzenia dalszych osiągnięć, tak ważnych dla rozwoju kultury regionu płockiego i całej Polski.

Łączę wyrazy poważania
prof. dr Kazimierz Kowalski

Kraków, 3.VI.1995

Prof. Adam Bielański odczytał także list **prof. dr Gerarda Labudy** - b. Prezesa Polskiej Akademii Umiejętności i b. Wiceprezesa PAN:

Wielce Szanowny Panie Prezesie!

Byłoby dla mnie szczególną przyjemnością i radością możliwość uczestniczenia w uroczystościach jubileuszowych "175 lat Towarzystwa Naukowego Płockiego /1820-1995/", którego zastugi dla rozwoju nauki i dla upowszechniania nauki jako wieloletni

przewodniczący Rady Towarzystw Naukowych PAN i przewodniczący Rady Upowszechniania Nauki nie tylko w perspektywie historycznej, lecz także, i to przede wszystkim, w bezpośrednim uczestnictwie w jego wielu imprezach społeczno-organizacyjnych i kulturotwórczych nauczyłem się cenić. W samym dniu uroczystości jubileuszowych, 3 VI 1995, udałem się w drogę do Akwizgranu, aby tam uczestniczyć w międzynarodowej konferencji poświęconej przygotowaniu 1000-letniej rocznicy misji św. Wojciecha w Prusach w roku 1997. Przyłączam się zatem tą drogą do wszystkich wyrazów uznania i serdecznych życzeń, jakie w tymże dniu zostaną w Płocku wypowiedziane zarówno pod adresem Towarzystwa, jak i całego Zarządu, któremu Pan, Panie Prezesie, przez tyle lat z twórczą wyobraźnią i z niesłabnącą energią przewodzi i miejmy nadzieję dalej z tym samym zapałem będzie przewodził - ad multos, multos annos!

Z wyrazami admiracji i respektu

Gerard Labuda

Poznań, d. 27 maja 1995

Słowo wstępne do Uczestników Sesji Jubileuszowej pt. "Towarzystwo Naukowe Płockie w Polsce i na Mazowszu" wygłosił prof. dr Aleksander Gieysztor, Członek Honorowy TNP

Uroczystość dzisiejsza w stosedemdziesięciopięciolate - co do dnia - założenia Towarzystwa skupia umysły i uczucia jego członków, i wolę, aby postawione u jego zarania cele, odnawiane przy każdym odradzaniu się Towarzystwa, urzeczywistniały się najokazalej, z największym pożytkiem dla kultury narodowej, dla nauki i głęboko fundowanej oświaty.

Jubileuszowe spojrzenie wstecz obejmuje początki Towarzystwa i niesione przez nie wartości. Spojrzenie nasze zatacza widnokrąg dzisiejszy i sięga w dzień jutrzejszy, który również powinien być obecny w rocznicowym święcie.

W genezie Towarzystwa Naukowego Płockiego wiele ważyły żywe wówczas idee Oświecenia polskiego i europejskiego. Nakazywały one w każdym działaniu, jak pisał brytyjski prekursor myśli liberalnej Jeremy Bentham (1797) przeprowadzać "trzeźwy rachunek satysfakcji" indywidualnej i społecznej, czyli rozważenie racjonalnych motywów, warunków i zadań. Obaj organizatorzy naczelni naszego Towarzystwa Kajetan Morykoni, rektor Szkoły Włodzkiej Płockiej i ks. Adam Prażmowski, biskup płocki, rachunek taki przeprowadzili. Mocną w nim pozycję credit widzieli w grupie inicjalnej złożonej z nauczycielstwa płockiego, z wezwanych do współpra-

cy przedstawiciele duchowieństwa, urzędników i okolicznego ziemiaństwa. Potrafili - to zasługa głównie Morykoniego - zgromadzić w pierwszym składzie osobowym Towarzystwa ponad osiemdziesięciu członków, w znacznej przewadze związanych z Płockiem albo zamieszkaniem i zajęciem, albo złączeniem działaniem i zainteresowaniem. Liczba ta budzi podziw i zdumienie mając na uwadze ledwo siedmiotysięczną wtedy ludność miasta.

Obok tych miejscowych podstaw ludzkich najistotniejszą pozycją rachunku był fundament ideowy. Tkwił on w myśli wybitnych ówczesnych przedstawicieli "klasy umysłowej", członków wczesnego kręgu inteligentckiego, aby w oświacie, nauce i kulturze szukać dróg do wybicia się na naród nowoczesny, Tak jak Florian Kobyliński prezes Komisji Wojewódzkiej, modernizował urządzenia miejskie, tak Kajetan Morykoni cywilizował ducha.

Istotną kolejną tej drogi ku cywilizacji nowoczesnej było przysparzanie wiedzy, w tym także o dziejach, wiedzy, która skupiała naród. O dziejach wpisanych w krajobraz przyrody i kultury, w środowisko, w którym wtedy żyli i chcieli je ulepszać Polacy.

W środowisko bezpośrednio dotykalne, czyli ojczyznę nie tylko w jej całościowym wymiarze, ale i w średniej skali wyrazistego, historycznego i kulturalnego antroporegionu. Płock stał się wtedy znów stolicą całego zachodnio-północnego Mazowsza, i przemawiał ustami członków Towarzystwa w imieniu Mazowsza.

Założyciele Towarzystwa mieli na względzie najogólniejszym podnoszenie kwalifikacji umysłowych, także naukowych społeczeństwa. Stąd prowadzenie biblioteki publicznej i urządzenie muzeum stały się rychło osiągniętym celem. Ale wzrok fundatorów dostrzegał przede wszystkim w regionalizmie - to nasze słowo opisu ich ówczesnych przekonań - siłę zdolną ku mobilizacji umysłów i emocji do wysiłku intelektualnego.

Ów "obraz dokładny województwa płockiego" jako zamysł naczelny powstającego Towarzystwa, miał pójść drogą znakomitej instrukcji metodycznej "Programatu działań" ułożonego w 1821 roku. Gdyby to pierwsze Towarzystwo istniało dłużej i okrzepło, gdyby oparło się burzy dziejowej, mogłoby to przynieść rezultat wyprzedzający wszystkie działania podobne w polskiej kulturze naukowej. Ale i tak bilans tych mniej niż dziesięć lat istnienia Towarzystwa budzi szacunek.

Organizatorzy Towarzystwa Naukowego Płockiego szli śladem założonego dwadzieścia lat wcześniej Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wiedzieli o cztery lata starszym od płockiego Towarzystwie Naukowym Krakowskim, o dwa lata Lubelskim. A na następne po Płocku, na Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Poznaniu trzeba było czekać aż do 1857 r., gdy już uległy zniweczeniu towarzystwa w Warszawie, Płocku i Lublinie.

"Trzeźwy rachunek satysfakcji" kazał Radzie pierwszego Towarzystwa Naukowego Płockiego

Na sali obrad . Od lewej: mgr inż. Konrad Jaskóła - dyrektor generalny, prezes Zarządu Petrochemii Płock S.A., członek zbiorowy Nr 1 TNP, mgr inż. Dariusz Krajowski-Kukiel - Prezydent grodu Krzywoustego i Krzywickiego, członek TNP, prof. dr inż. Andrzej Bukowski - przewodniczący Rady Miasta Płocka, członek TNP, mgr Stanisław Jakubowski - wiceprezydent m. Płocka, mgr inż. Czesław Krakowski - Senator RP; W drugim rzędzie: prof. dr med. Witold Karczewski (odwrócony) - b. minister, przewodniczący Komitetu Badań Naukowych, prof. dr inż. Marek Dietrich - rektor Politechniki Warszawskiej, prof. dr Henryk Samsonowicz - wiceprzewodniczący KBN, prof. dr med. Zdzisław Ruszcak - wiceprezes Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, Marian Kurzawa - dyrektor NBP O/Płock

Niespodziewanie wysoka frekwencja spowodowała zajęcie hallu sali "Nowej", a nawet schodów

uchylić się od zadań ściśle dydaktycznych i wychowawczych, wypełnianych przez szkolnictwo. Kazał się faktów ograniczyć indywidualne prace literackie i naukowe", uprawiane tu stosownie do skromnych możliwości środowiska.

Niemniej na przypomnienie zasługuje związek formalny uwidoczniiony w statucie, przede wszystkim zaś związek osobowy ze Szkołą Wojewódzką. Jej profesorowie i nauczyciele wraz z rektorem tworzyli tron członków czynnych. Ich skupienie przy zbiorowym dziele "dokładnego obrazu" województwa było trafnie przemyślaną gwarancją powodzenia całego Towarzystwa.

Z zamiłowań starożytnych niezbędnych do kształtowania "obrazu" potrafiiono wykrzesać manifestację narodową, w jaką obrócono ponowny pochówek szczątków Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego w dostojnym marmurze zdobionym Orłem Białym.

Do legatów pierwszego Towarzystwa pozostawionych po Powstaniu Listopadowym zaliczymy więc, po pierwsze, badania regionalistyczne na szeroką skalę i ożywione patriotycznym duchem; po wtóre, troskę o warsztaty pracy umysłowej w postaci biblioteki i muzeum; po trzecie, wspieranie się na miejscowym personelu nauczającym; po czwarte sięgnięcie po mecenat społeczny jako bazę ideową i materialną działalności.

Legat ten w pełnej świadomości zakresu podjęto wznowione przed osiemdziesięciu ośmiu laty odrodzone Towarzystwo. Odnowiło się w Królestwie jako pierwsze, tuż przed Towarzystwem Naukowym Warszawskim. Także jego działacze byli świadomi wagi regionalizmu jako realistycznego pola uprawy badawczej. I oni z biblioteki Zielińskich, z daru społeczne-

go utworzyli podwalinę księgozbioru i czytelnictwa naukowego. I oni w szkołach płockich szukali oparcia osobowego, poszerzonego o światłą inteligencję miasta i regionu.

Następna odbudowa Towarzystwa otworzyła kolejny obecny rozdział jego aktywności. Nic nie uroniło ono z dziedzictwa poprzedników. W zmieniających się warunkach, "ile możnaść dozwoli", rozbudowało swe środki i zasięg pracy w upowszechnianiu nauki i jej metod oraz zdobywanej przez nią wiedzy, dodając jeszcze działania kulturalne.

Badania regionalne i organizację życia naukowego ośrodków pozauniwersyteckich - jako dwa zagadnienia nierozłączne, choć nie całkiem pokrywające się zakresami wysunął przed czterdziestu laty najzasłużeńszy dla sprawy regionalizmu historycznego Stanisław Herbst, Członek Honorowy naszego Towarzystwa. Obie te kwestie rozrosły się z czasem i niosą różne odpowiedzi.

Dziś uprawiany regionalizm to nie tylko tworzenie złożonego obrazu przeszłości dawnej i niedawnej regionu, obrazu wzbogaconego nowymi pytaniami. To także wielkie spectrum środowiska widzianego z pozycji wielu dziedzin nauki zarówno o człowieku wczorajszym i dzisiejszym jak o przyrodzie, dziedzin w bujnym rozwoju. Skupienie uwagi ich przedstawicieli na regionie tak bogatym w zapis kultury jak płocki wymaga wciągnięcia sił także spoza regionu. Wymaga więzi Towarzystwa z innymi organizacjami życia naukowego i kulturalnego na Mazowszu i w kraju, a niekiedy - choćby ze względów porównawczych i metodycznych - z zagranicą. Siły własne Towarzystwa powinny zdobyć się na mobilizację wysiłków i wykazywać umiejętność ich koordynowania.

Również drugie zagadnienie, organizacja życia nauki w ośrodku poza skupieniem szkół wyższych, uległo poważnej modyfikacji. Po pierwsze, powiększyła się w Płocku i jego regionie, i to znacznie, liczba wysoko wykwalifikowanych specjalistów różnych dziedzin. Ich działalność profesjonalna musi stale ocierać się o idącą stale do przodu naukę. Dotykają jej oni w sensie odtwórczym i aplikacyjnym, nierzadko aktywność ta przybiera postać badań własnych. Obok oświeconych miłośników nauki i gorliwych jej propagatorów, rosną kręgi ludzi nauki. Po wtóre, czynności typu uniwersyteckiego w dydaktyce na wyższym szczeblu nauczania wyszły dziś poza Krakowskie Przedmieście czy plac Politechniki. Docierają poza Warszawę, Łódź czy Toruń w różnej postaci od punktów konsultacyjnych i seminaryjnych do filii uczelni wyższych. Powstają studia wiodące do licencjatu i magisterium w miastach średniej i małej miary. Istnienie w Płocku bogatej biblioteki Towarzystwa - to jeden z fundamentów podobnych zamierzeń. Rysuje się tu już dziś widoczna, a napewno rojąca o dalszym powodzeniu Towarzystwa jeszcze inna jego rola. Gdy można sobie wyobrazić badania naukowe bez nauczania to niesposób widzieć nauczanie bez nauki. Towarzystwo pielęgnując nadal soczewkę regionalistyczną we wzbogaconej postaci, może sięgnąć i po inną, badawczą, po tę "wszechnicę nauki", która marzyła się bez podstaw i nadziei realizacji Morykoniemu. Powstało bowiem dziś audytorium, które słuchać chce i może nie tylko regionalistyki. Chciałoby uprawiać badania i zdawać z nich sprawę w wypróbowanych formach od sympozjów i zebrań po publikacje akademickiego pokroju. Towarzystwo nasze na tę drogę już wkroczyło.

Towarzystwo Naukowe Płockie ma już trzy swoje filie pozamiejscowe. Niektóre ogólnokrajowe towarzystwa specjalistyczne mają własne oddziały w miastach mazowieckich, jak Polskie Towarzystwo Historyczne w liczbie czterech. Rodzą się już osobne, ogólne towarzystwa naukowe na Mazowszu występując także z publikacjami. Komunikacja między nimi, nieporównanie łatwiejsza niż przed kilkunastu laty, gdy idzie o środki transportu nawet na jednodniowe sesje, powinnyby wyminać różne inne rafa w kontaktach, wymianie ludzi i myśli. Towarzystwu Naukowemu Płockiemu z racji jego wieku i pozycji mogłaby przyspaść jeszcze jedna funkcja - przyjaznej pomocy i współdziałania w osiągnięciu na całym Mazowszu wspólnej dla kultury naukowej celów.

Jubilaci przyjmują gratulacje i życzenia. Składamy je tu na ręce najzasłużniejszego Prezesa i Jego kolegów w Zarządzie. Usłyszą oni je z zewnątrz i z wewnątrz Towarzystwa. Wyrażą one powody wysokiej jego oceny i uznania jego osiągnięć, a także uczucie dumy z jego istnienia i żywotności. Sprowadzać się będą także do tego, aby w całej swej aktywności Towarzystwo Naukowe Płockie czyniło zadość naszemu serdecznemu życzeniu jego ugruntowanej codziennym czynem świetności.

Referat "175 lat Towarzystwa Naukowego Płockiego - w służbie regionu i kraju" wygłosił dr Marian Chudzyński - wiceprezes TNP

Okres Księstwa Warszawskiego i początki Królestwa Polskiego sprzyjały powstawaniu instytucji o charakterze naukowym i kulturalnym. Wynikało to z chęci wzmocnienia pozycji Polski w kulturze europejskiej, a także umocnienia świadomości narodowej Polaków. W Królestwie Polskim działało od 1800 r. Warszawskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Powstało dla ratowania skarbów kultury polskiej i taką rolę w Królestwie chlubnie wypełniało. W 1818 r. powstało Towarzystwo Naukowe Lubelskie. Wcześniej, bo w r. 1816 powołano do życia Królewski Uniwersytet Warszawski. Jego pierwszym rektorem został ks. Wojciech Szweykowski, nauczyciel szkoły płockiej w czasach pruskich, wielki patriota, późniejszy opiekun /członek honorowy/ Towarzystwa Naukowego Płockiego¹.

Wielkie zasługi dla rozwoju szkolnictwa w Królestwie Polskim położył minister oświaty Stanisław Kostka Potocki. Za czasów pełnienia przez niego tej funkcji doszło do podwojenia liczby szkół elementarnych w Królestwie Polskim. W roku 1816 było ich 720, a w 1821 przeszło 1200. Liczba uczniów wzrosła do prawie 40 tysięcy. Potocki troszczył się też o odpowiedni dobór kadry nauczycielskiej. W 1818 r. ukazał się reskrypt Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego /w 1820 r. powtórzony z podpisem Potockiego/, który "nakazywał profesorom układać naukowe zapisy"².

Niewątpliwie fakt ten zachęcił Kajetana Morykoniego, rektora Szkoły Wojewódzkiej Płockiej do powołania przy tej szkole Towarzystwa Naukowego.

Opracowane przez Morykoniego przyszłe cele i zadania Towarzystwa zostały podane do publicznej wiadomości w czasie dorocznej uroczystości szkolnej św. Józefa - 19 marca 1820 r. Program Morykoniego nosił nazwę "Pierwsze myśli względem utworzenia Towarzystwa Naukowego przy Szkole Wojewódzkiej". Program ten postulował: "W pismach swoich zgromadzić wiadomości wyjaśniające wszystkie szczegóły dziejów narodowych, jakie znaleźć można w województwie płockim, jako też opisywać rzeczy godniejsze uwagi, mogące służyć do publicznego użytku, albo pomnażania dotychczasowej z nich korzyści, a wreszcie wystawiać potrzeby tej krainy"³.

Pierwsze założycielskie zebranie odbyło się 3 czerwca 1820 r. w Szkole Wojewódzkiej Płockiej pod przewodnictwem biskupa płockiego Adama Prażmowskiego. Oprócz biskupa w zebraniu udział wzięli Józef Brzozowski, komisarz wojewódzkiego wydziału oświecenia, Stanisław Dembowski, pułkownik i jednocześnie ziemianin. Ponadto w zebraniu założycielskim uczestniczyło dwunastu nauczycieli szkoły

Sala im. Tadeusza Gierzyńskiego. 30 marca 1978. Uczestnicy Zwyczajnego dorocznego Walnego Zgromadzenia TNP. W środku: prof. Dionizy Smoleński - wiceprezes PAN, b. rektor Politechniki Warszawskiej wpisany w dzieje Płocka założeniem Filii Politechniki Warszawskiej. Od lewej strony: mgr Jan Gorczyca - wicewojewoda płocki i prof. dr inż. Władysław Kuczyński - wiceprezes TNP

oraz jej rektor Kajetan Morykoni. Prezesem nowo powstałego Towarzystwa Naukowego został wybrany biskup Prażmowski, zaś jego sekretarzem rektor Kajetan Morykoni. Pozostali /zgodnie ze statutem/ członkami Rady Towarzystwa⁴.

W czasie zebrania przyjęto też statut Towarzystwa, noszący nazwę ustawy. W rozdziale I Statutu - zamiar Towarzystwa czytamy:

"1. Towarzystwo za główny cel staranności postanawia zebrać i opisać dokładny obraz Województwa Płockiego. Wzywając przeto pomocy wszystkich obywateli, zamyśla: a/ zgromadzać wiadomości wyjaśniające pomniki dziejów narodowych, jakie w województwie i bliskiej jego okolicy znaleźć można, b/ opisać rzeczy godniejsze uwagi, mogące służyć do publicznego użytku, albo do pomnożenia dotychczasowej z nich korzyści, c/ wystawiać we wszystkich względach potrzeby województwa dla polepszenia bytu mieszkańców"⁵.

Do tego ostatniego punktu nawiązywała też "Odezwa... do szanownych Obywateli Województwa Płockiego" wydana w dniu założenia naszego Towarzystwa, tj. 3 czerwca 1820 r. "Pragnący wzrostu oświecenia i powszechnej pomyślności zawiązali w Płocku przy Szkole Wojewódzkiej Towarzystwo Naukowe"⁶.

Zapis statutu co do badań regionalnych został jeszcze bardziej wszechstronnie ujęty w "Prospekcie

działań Towarzystwa Naukowego przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej, który przyjęto na posiedzeniu Towarzystwa 28 stycznia 1821 r. Zaplanowano w nim przeprowadzenie wspólnym wysiłkiem członków badań naukowych dotyczących województwa płockiego. W "Prospekcie" czytamy: "Wspomagajcie nas wszyscy, a osiągniemy cel przedsięwziętego zawodu. Przy powszechnej pomocy zdołamy wystawić obraz województwa płockiego, ukazując dawną świetność ziemi polskiej, jej klęsk, jej odrodzenia się i nadzieje pod berłem dobroczynnych, byt i potrzeby jej mieszkańców. Usilna tylko i ciągła staranność pozwoli nam wznieść pomnik ojczyzny, godny zacnych przodków naszych a pożyteczny tym, którzy w ich świetne ślady wstępować mają..."⁷.

Tak więc, nasze Towarzystwo jako pierwsze w kraju postawiło sobie za cel ideę pracy naukowej na prowincji. Towarzystwo Naukowe Płockie wierne jest do dzisiaj tym szczytnym ideom zawartym w pierwszym Statucie z 1820 roku i w "Prospekcie działań" ze stycznia 1821 r. "Labor improbus" - praca nieustająca trwa i rozwija się do dzisiaj.

Pierwsze publiczne posiedzenie Towarzystwa Naukowego odbyło się podczas kolejnej uroczystości szkolnej św. Józefa w dniu 19 marca 1821 r. W czasie uroczystości zostały wygłoszone dwa opracowania. Wincenty Hipolit Gawarecki, prezes płockiego Trybunału przedstawił po raz pierwszy opracowanie

dotyczące "Historii miasta Płocka", natomiast Kajetan Morykoni zaprezentował "Wiadomość o Szkole Płockiej od roku 1781". W tym samym roku Gawarecki wydał drukiem "Wiadomość o mieście Płocku".

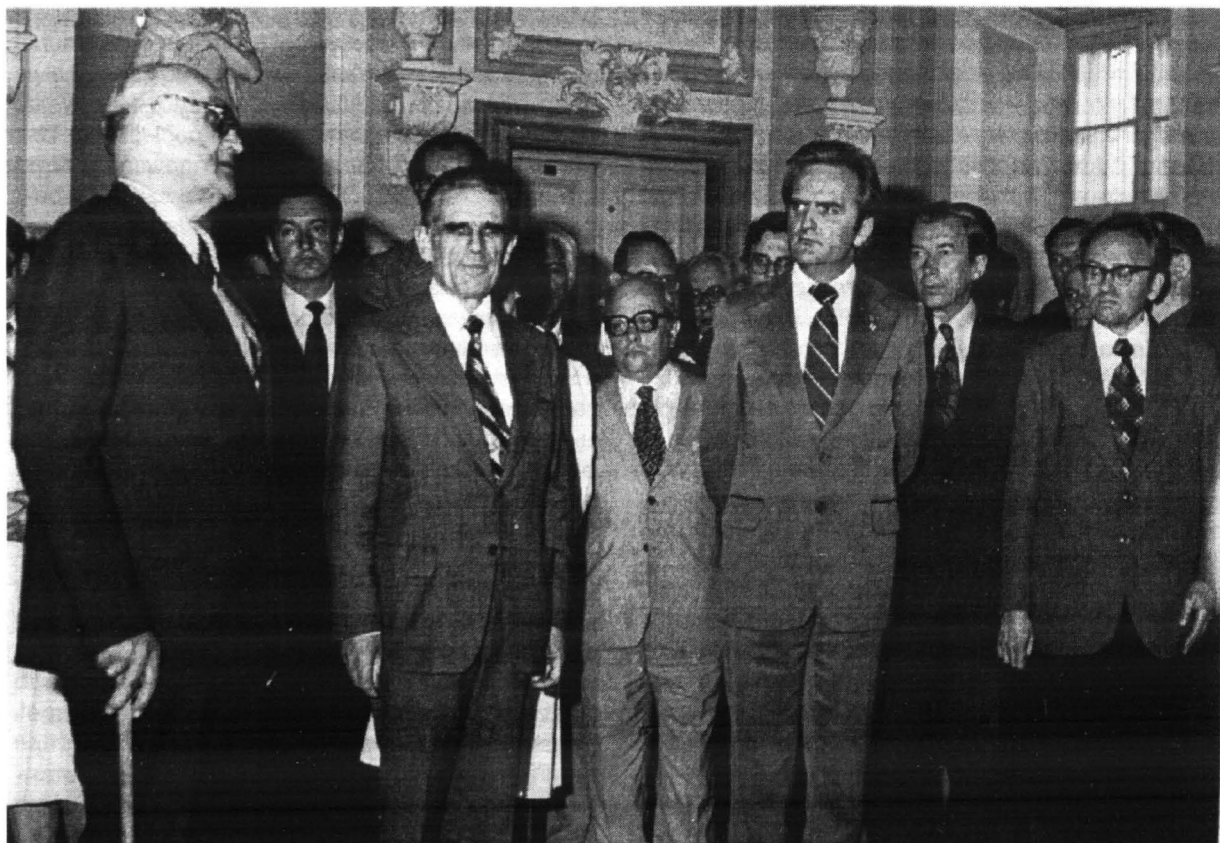
Na kolejnych publicznych posiedzeniach omawiano różnorodne tematy, przeważnie związane z dziejami Mazowsza Płockiego. I tak na publicznym posiedzeniu dnia 19 marca 1922 r. uczczono pamięć zmarłego ministra Stanisława Kostki Potockiego, zaś Jan Borowicz, zastępca profesora Szkoły Wojewódzkiej odczytał pracę o starożytnych naczyniach glinianych wykopanych z ziemi w dobrach Aleksandra Rościszewskiego. Ponadto Augustyn Żdźarski mówił o sposobach zbierania wiadomości dotyczących województwa płockiego. Już na tym zebraniu ujawniły się dwie koncepcje działalności towarzystwa: opisowa dotycząca badań województwa płockiego i literacka poświęcona wszystkim dziedzinom wiedzy.

Postanowiono także organizować obiady kwartalne oraz także "szadzki niedzielne" dla omawiania spraw naukowych.

Trzecie posiedzenie publiczne /19 III 1823/ było m. in. poświęcone produktom i przemysłowi województwa płockiego, miastom województwa płockiego, a nawet Edward Glass, sędzia Trybunału zaprezentował wyjątki ze swego opracowania dotyczące wychowania dzieci.

Kolejne czwarte posiedzenie publiczne tym razem nie odbyło się 19 marca 1824 r., lecz 4 lipca i było w części poświęcone rocznicy wyniesienia Prażmowskiego na biskupstwo płockie. Ponadto prof. Borowicz przedstawił opis miast w obwodzie lipnowskim w ziemi dobrzyńskiej. Największą ciekawość na tym posiedzeniu wzbudziła wypowiedź Morykoniego o dziejach teatru płockiego od 1759 roku. Mówiono też o skarbach znalezionych w Płocku /w studni przy kościele katedralnym/ oraz w Trzebuni parafii proboszczewickiej.

Niezwykły charakter miało posiedzenie Towarzystwa 13 września 1825 r. Odbyło się ono nazajutrz po uroczystym pochówku władców Polski Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego w kaplicy królewskiej katedry płockiej. Warto w tym miejscu nadmienić, że cała ta piękna uroczystość patriotyczna była zorganizowana przy współudziale członków Towarzystwa Naukowego Płockiego. W czasie tego posiedzenia prof. Augustyn Żdźarski odczytał wiersz, w którym wyraził wdzięczność biskupowi Prażmowskiemu, prezesowi Towarzystwa "wskrzescielowi drogiej dla Polaków pamiętki". Po czym prof. Adam Niemirowski odczytał rozprawę o potworach, karłach i olbrzymach. Tematyka odczytu nie bardzo konweniowała z uroczystym charakterem posiedzenia i do dziś jest pewnego rodzaju zagadką ideologiczną.

50-lecie Biblioteki Narodowej w Warszawie, w którym to jubileuszu uczestniczyło i Towarzystwo Naukowe Płockie. Pałac Rzeczypospolitej - Dział Zbiorów Specjalnych. 29 maja 1978. Od lewej: Jarosław Iwaskiewicz - prezes Związku Literatów Polskich otwierający wystawę: "Skarby kultury narodowej", prof. dr Witold Stankiewicz - dyrektor Biblioteki Narodowej, prof. dr Zbigniew Wojciechowski z Instytutu Historii PAN, prof. dr Władysław Serczyk - dyrektor Biblioteki Jaagielońskiej, dr inż. Jakub Chojnacki - prezes TNP, mgr Tadeusz Kozanecki - dyrektor Biblioteki Sejmowej

Sala im. Tadeusza Gierzyńskiego. 23 października 1982. W ogólnopolskiej sesji naukowej nt. "Paweł Włodkowiec z Brudzenia - życie i dzieło" z udziałem 70 osób uczestniczyli m.in.: dr Zenon Komender (w środku) - przewodniczący PAX, wicepremier i znawca prawa międzynarodowego, prof. dr Alfons Kłafkowski z Poznania - członek Rady Państwa PRL. Referaty wygłosili także: prof. dr Jerzy Wyrozumski - dziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego i ks. dr Tadeusz Rutowski - Rektor Wyższego Seminarium Duchownego (vide: "Notatki Płockie" 1983, nr 2, s. 3-9). Pierwszy od lewej: dr inż. Jakub Chojński - prezes TNP. Podczas sesji wystąpiono z wnioskiem o nadanie Szkole Podstawowej w Brudzeniu Dużym imienia Pawła Włodkowica (w miejscowości, w której się urodził)

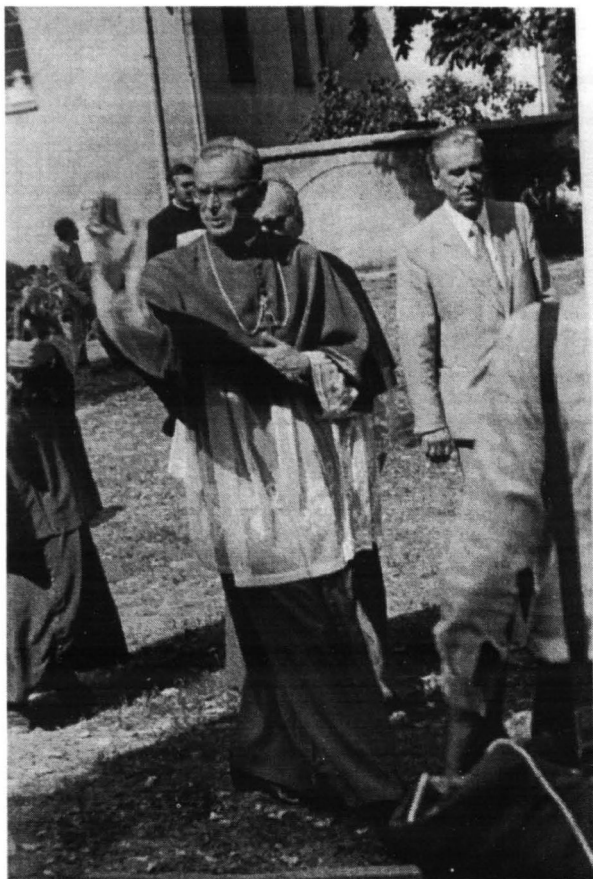
Szóste posiedzenie publiczne członków Towarzystwa odbyło się 26 marca 1826 r. /w monografii Nowowiejskiego, że 29 września/. Było w znacznej części poświęcone pamięci zmarłego namiestnika, księcia Józefa Zajączka. Rektor Morykoni podkreślił zasługi Zajączka dla Towarzystwa. Natomiast inspektor Marcinkowski przedstawił rozprawę o pamiątkach ziemi płockiej w dawnych okopach i grobach. Rozprawa miała związek z odkryciami archeologicznymi nad Narwią we wsi Tuchlinie, gmina Brańszczyk.

Wreszcie na siódmym publicznym posiedzeniu 23 września 1827 roku prof. Żdżarski odczytał wiadomość o zmarłym emerytowanym rektorze Szkoły Płockiej Fryderyku Roze z Berlina. Wystuchano też informacji "o starożytnych zwaliskach w krakowskim", a także o rozwoju nauk fizycznych w Polsce. Waldemar Rolbiecki, autor monografii o daw-

nyim Towarzystwie uważa, że było to ostatnie publiczne posiedzenie Towarzystwa Naukowego Płockiego przed wybuchem powstania listopadowego. Również abp Nowowiejski na roku 1827 kończy omawianie działalności Towarzystwa w pierwszym okresie jego istnienia. Ostatecznie wybuch powstania listopadowego i śmierć w grudniu 1830 r. Kajetana Morykoniego przypieczętowały zanik działalności Towarzystwa⁸.

W tym miejscu należy nadmienić, że najbardziej czynnym członkiem Towarzystwa Naukowego Płockiego w dziedzinie prowadzenia badań naukowych był Hipolit Gawarecki, prezes Trybunału Płockiego. Mniejsze zasługi w tej dziedzinie miał rektor Szkoły Wojewódzkiej w Płocku Kajetan Morykoni. Gawarecki podjął badania nad dziejami Mazowsza w 1821r.

Jego pierwsza praca o charakterze regionalnym to "Wiadomość o mieście Płocku, znaczniejsze histo-

Towarzystwo Naukowe Płockie uczestniczyło w dniu 21 sierpnia 1983 r. w uroczystościach kościelnych - diecezjalnych w Sierpcu - koronacji obrazu Matki Boskiej Sierpeckiej. Na zdjęciu góra Loreto: ks. dr Franciszek kardynał Macharski - metropolita krakowski, dr inż. Jakub Chojnacki - prezes TNP, za nimi ks. dr Bogdan Sikorski - biskup ordynariusz płocki

ryczne zdarzenia tego miasta obejmująca", rzecz czytana na pierwszym publicznym posiedzeniu TNP odbytym 19 marca 1821 r. W 1826 r. wydał "Wiadomość historyczną miasta Pułtuską", w 1827 "Groby królów polskich w Płocku, wiadomość historyczna", a w 1826 r. "Pamiętnik historyczny Płocki" /2 tomy/, zawierający wiele wiadomości o starych zamkach i kościołach w Płocku i okolicy, a także opisy starych miast: Ciechanowa, Sochaczewa, Ostrołęki, Przasnysza i innych. W 1828 r. Gawarecki opublikował też pierwsze mazowieckie wydawnictwo źródłowe - "Przywileje, nadania i swobody przez królów polskich, książąt mazowieckich i biskupów płockich udzielona miastom województwa płockiego z dodaniem wiadomości o księstwie siewierskim". Po roku 1830 opublikował jeszcze w "Pamiętniku Religijno-Moralnym" z lat 1842-1843 opracowanie "Wzmianka o życiu biskupów mazowieckich, później płockich" oraz "Pamiętki historyczne Łowicza" /Warszawa 1844/⁹.

Rektor Morykoni zajmował się głównie dziejami Płocka. Ogłosił trzy prace "Wiadomość o szkole płockiej od roku 1781" "O teatrze płockim od 1759 roku" i "Wiadomość o zabytkach starożytnych w okolicach Płocka w ciągu upływającego roku znalezionych". Prace badawcze Gawareckiego i Morykoniego zapo-

czątkowały badania historyczne nad dziejami naszego miasta oraz regionu mazowieckiego.

Znamienne, że w początkowym okresie istnienia Towarzystwa w jego pracach i działalności naukowej brała też udział młodzież Szkoły Wojewódzkiej Płockiej. Przy czym "udział ten traktowany był nie tylko jako środek kształcenia, rozwijania w niej dyspozycji do pracy naukowej, lecz także /a może nawet przede wszystkim/ jako realny udział w realizacji właściwych naukowych zamierzeń Towarzystwa".

Morykoni, rektor Szkoły Wojewódzkiej i jednocześnie sekretarz Towarzystwa już w "Pierwszych myślach" zaznaczył, że jednym z celów Towarzystwa ma być "młodzież narodową zachęcać do usilnego doskonalenia się w przydatnych naukach i przyjemnych umiejętnościach". Wydaje się, że płockie Towarzystwo wzięło tu przykład z warszawskiego Towarzystwa, gdzie "dopuszczono" również młodzieży do prac w tymże Towarzystwie. Rolbiecki uważa, że robiono to ze względów pedagogicznych, gdyż chodziło tu zapewne o kształcenie młodych kadr naukowych¹¹.

Młodzież starszych klas Szkoły Wojewódzkiej Płockiej została m. in. włączona do realizacji głównego zamierzenia Towarzystwa, tj. opisu województwa płockiego. W końcu roku szkolnego 1820/21 uczniowie tej szkoły otrzymali kwestionariusz do wypełnienia o nazwie "Treść potrzebnych Towarzystwu wiadomości". Odpowiadając na pytania kwestionariusza uczniowie mieli w zasadzie opracować opisy tych miejscowości, w których wypadło im spędzać wakacje. Opis województwa płockiego, ale i innych miejscowości w kraju trwał jeszcze w 1830 roku¹².

Warto też nadmienić, że młodzież Szkoły Wojewódzkiej zasilala wspólne zbiory Towarzystwa i Szkoły ofiarowując książki, stare dokumenty, monety itp. Trzeba bowiem pamiętać, że już nazajutrz po utworzeniu Towarzystwa jego prezes bp Prażmowski wystąpił do Komisji Rządowej W.R. i O.P. z prośbą o zatwierdzenie Ustaw czyli Statutu, ale także o połączenie biblioteki i muzeum Towarzystwa z biblioteką i muzeum Szkoły, a także zgodę na wydawanie rocznych sprawozdań Towarzystwu. Już 17 czerwca 1820 r. wniosek Towarzystwu został pozytywnie załatwiony przez Komisję Rządową¹³. W związku ze zmianą na stanowisku ministra prezydującego w Komisji Towarzystwo jeszcze raz wystąpiło pismem z 7 września 1821 r. o połączenie biblioteki i muzeum Towarzystwa z biblioteką i muzeum Szkoły.

21 września nadeszła pozytywna odpowiedź. Od tej daty zaczęły funkcjonować w Płocku "Biblioteka Publiczna i Szkolna Województwa Płockiego" oraz "Muzeum Publiczne i Szkolne Województwa Płockiego". Tak więc w przyszłym roku przypada kolejny jubileusz dwóch ważnych placówek życia kulturalnego i naukowego naszego miasta i województwa¹⁴.

Mimo że Towarzystwo Naukowe przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej działało w sumie zaledwie dziesięć lat mocno wrosło w tradycję ruchu umysłowego i kulturalnego naszego miasta i regionu. Wspominany wielokrotnie Waldemar Rolbiecki, autor jedynej tak obszernej monografii o dziejach dawnego Towarzystwa pięknie pisze o jego znaczeniu: "Rozbudziło /.../ w środowisku płockiej inteligencji pewien ruch umysłowy, a także pozostawiło po sobie dumną tradycję własnego istnienia i działalności- pozostawiło wśród płocczan uczucie dumy z tego, że miasto ich zdobyło się na instytucję kulturalną, na jaką nie zdobyło się wiele innych większych i bardziej zaawansowanych w rozwoju społeczno-gospodarczym ówczesnych ośrodków miejskich w Polsce"¹⁵.

Po latach zapomnienia spowodowanego klęską powstania listopadowego, a potem styczniowego w latach siedemdziesiątych XIX stulecia odżyła legenda o dawnym Towarzystwie Naukowym. Stało się to m. in. za sprawą ks. Antoniego Brykczyńskiego. Ten światły ksiądz, profesor Seminarium Duchownego w Płocku podjął działalność zmierzającą do "ocalenia od zapomnienia" dawnego Towarzystwa. Opublikował w trzech kolejnych numerach "Korespondenta Płockiego" w 1878 r. artykuł "Kilka słów o Towarzystwie Naukowym Płockim"¹⁶. Przypomniał cele i działalność Towarzystwa. Również "Echa Płockie i Włocławskie" często sięgały do płockich tradycji nauko-

wych. W 1902 r. ukazał się w tej gazecie ciekawy artykuł "Towarzystwo naukowe w Płocku /Notatka historyczna/".

Anonimowy autor przywołuje zamiar dawnego Towarzystwa "opisania ówczesnego województwa płockiego" z pierwszych lat istnienia Królestwa Polskiego. Autor artykułu zapewne redaktor "Ech" Adam Grabowski zachęca do kontynuowania celów dawnego Towarzystwa Naukowego Płockiego. Piśze: "Ciagniemy dalej pracę naszych przodków. Opis "ekonomiczno-statystyczny" dzisiejszej guberni płockiej leży w planie Towarzystwa Rolniczego, które poczyniło już w tym względzie pewne przygotowania"¹⁷. Z powyższego artykułu dowiadujemy się, że grono ludzi ma zamiar wystąpić do władz carskich o udzielenie pozwolenia na założenie w Płocku Towarzystwa Miłośników Nauki, Sztuki i Literatury.

W 1906 r. ukazała się w "Przeglądzie Historycznym" obszerna monografia dawnego Towarzystwa Naukowego Płockiego pióra płocczanina, w tym czasie sekretarza redakcji "Tygodnika Powszechnego" Stefana Gorskiego. Publikacja Gorskiego ukazała się w gorących dniach rewolucji 1905-1906 r. nazywanej przez niektórych badaczy "czwartym powstaniem narodowym". Gorski zachęcał płocczan do reaktywowania dawnego Towarzystwa. Pisał o "pięknej dobie Królestwa Kongresowego, w którym działało Towarzystwo", ale też wnioskował: "Dziś, dążąc

Sala "Nowa". 16 listopada 1986. Uczestnicy nadzwyczajnego - o charakterze uroczystym z udziałem Prezydenta miasta Płocka mgr. inż. Janusza Majewskiego, członka TNP - posiedzenia Zarządu TNP zorganizowanego w 90 rocznicę urodzin prezesa TNP w latach 1945-1949 mgr. Bolesława Jędrzejewskiego. Obok Jubilata ks. prof. dr infułat Lech Grabowski, długoletni członek TNP

Sala "Nowa". 14 września 1989. Uczestnicy nadzwyczajnego - o charakterze uroczystym - posiedzenia Zarządu zorganizowanego z okazji wręczenia dyrektorowi Kościołów Ewangelickich w Dusseldorfie pastorem Herbertowi Kretschmannowi "Złotej Odznaki Orderu Zasługi PRL" i Odznaki "Za zasługi dla województwa płockiego". Wartość pomocy tego Kościoła dla szpitali płockich w lekarstwach i urządzeniach medycznych wyniosła ponad pół miliona dolarów. W posiedzeniu wzięli udział Wojewoda Płocki mgr Antoni Bielak, Prezydent miasta Płocka mgr Marian Rodzeń i Prezes Płockiego Towarzystwa Lekarskiego doc. dr med. Tadeusz Garlej

do odbudowy Królestwa autonomicznego, wypadłoby wskrzesić niejedno z urzędów, które chlubę prawdziwą ówczesnym pokoleniom przyniosły. Do tych godnych przywrócenia instytucji bezsprzecznie zaliczyć wypada i Wojewódzkie Towarzystwo Naukowe Płockie"¹⁸. Praca Gorskiego trafiła na podatny grunt w naszym mieście. Inteligencja płocka w tym właśnie czasie gorąco debatowała nad udostępnieniem biblioteki skępskiej /w sumie 15 tysięcy bezcennych woluminów książek/ подарowanej Płockowi w 1902r. przez Józefa Zielińskiego, a także nad wykorzystaniem ogłoszonego w 1906 r. pierwszego w państwie carów prawa o stowarzyszeniach. Uznano bowiem, że odrodzone Towarzystwo Naukowe "nie tylko mogłoby stać się faktycznym właścicielem i opiekunem cennego księgozbioru, lecz także ujęłoby w pewne formy organizacyjne bujnie rozwijający się wówczas w Płocku amatorski ruch naukowy"¹⁹.

Gorącym zwolennikiem reaktywowania Towarzystwa Naukowego w Płocku był dr Aleksander Maciesza, syn zesłańców syberyjskich, lekarz więzienny w naszym mieście. Właśnie grono płockiej inteligencji skupione wokół osoby dr Macieszy opracowało statut i ogólne kierunki działalności przyszłego towarzystwa. Władze carskie 28 grudnia 1906 r. zaaprobały statut. Fakt ten otworzył wkrótce możliwość powstania w Płocku - po 77 latach przerwy Towarzystwa Naukowego Płockiego. Datę pierwszego inauguracyjnego posiedzenia wyznaczono na 23 marca 1907 r. Do zaproszenia na zebranie była dołączona odezwa do przyszłych członków nowo po-

wstałego stowarzyszenia. "Nadeszła chwila odpowiednia, aby powołać na nowo do życia Towarzystwo Naukowe Płockie, aby poprowadzić dalej pracę rozpoczętą przez naszych przodków. (...) Musimy zbadać i poznać nasz zakątek kraju, musimy stworzyć instytucje użyteczności publicznej, które zszeregują pracowników na polu naukowym oraz przyczynić się do rozpowszechniania wiedzy naukowej w szerszych warstwach. Pierwszym zadaniem być powinno stworzenie biblioteki naukowej publicznej, której podstawą stać się może przeznaczona dla Płocka przez śp. Gustawa Zielińskiego wielka księżnica"²⁰.

Wspomniane posiedzenie organizacyjne odbyło się w siedzibie płockiego Towarzystwa Rolniczego. Prezesem nowo utworzonego Towarzystwa został dr Aleksander Maciesza. Pełnił funkcję prezesa przez 38 lat do 10 października 1945 r., tj. do swojej śmierci.

Tak więc dzięki powstałemu ponownie Towarzystwu Naukowemu Płockiemu odrodziła się idea pracy naukowej na prowincji, ale bardziej rozwinięta i wzbogacona ze względu na potrzeby wynikające z nowych czasów. Te nowe czasy - to walka społeczeństwa polskiego w okresie rewolucji 1905-1907 r. o język polski i swobody narodowe, żądania autonomii Królestwa Polskiego, a także stworzenie warunków do działalności polskich organizacji społecznych i kulturalno-naukowych. Towarzystwo przed I wojną światową rozwijało wszechstronną działalność regionalną. Urządzano odczyty o charakterze regional-

nym, organizowano wystawy obrazów i pamiątek, przeważnie o tematyce płockiej, sprawowano opiekę nad zabytkami i wykopaliskami w okolicy. Przy TNP powołano Koło Miłośników Płocka. Biblioteka TNP im. Zielińskich gromadziła Masoviana i Plociana, a w Muzeum istniejącym przy Towarzystwie gromadziło cenne pamiątki rodzinne m.in. z okresu powstania styczniowego. Nawet w czasie I wojny światowej Towarzystwo nie zaprzestało działalności. Nie tylko zabezpieczano zbiory przed kradzieżą, ale w 1917r. w setną rocznicę śmierci Tadeusza Kościuszki zorganizowano w październiku wystawę Kościuszkowską. Maria Macieszyna zebrała cenne materiały źródłowe do przedstawienia dziejów powstania listopadowego w Płocku i w jego najbliższej okolicy. Prezes Maciesza w 1907 r. wydał "Atlas statystyczny Królestwa Polskiego" z dedykacją "Członkom Towarzystwa Naukowego Płockiego pracę niniejszą poświęca Autor". W 1908 r. TNP nabyło jeden z najstarszych budynków /z końca XV wieku/ w mieście przy placu Narutowicza 8 /dawny Rynek Kanoniczny 8/ na potrzeby Towarzystwa. W budynku tym do dzisiaj mieści się Biuro TNP, dział Zbiorów Specjalnych Biblioteki im. Zielińskich TNP /w oficynie/ oraz trzy sale konferencyjne /razem 220 miejsc²², duża piękna sala wystawowa o powierzchni 100 m² oraz mieszkanie służbowe.

W Polsce Odrodzonej /lata 1918-1939/ Towarzystwo Naukowe Płockie kontynuowało swoją działalność. Mimo że zabrakło na mapie administracyjnej Polski województwa płockiego służyło swemu mia-

stu i Mazowszu Płockiemu. Prowadziło różne formy działalności naukowej i popularyzatorskiej. Członkowie TNP realizowali swoje zainteresowania w wydziałach: historycznym, fizjograficznym, ekonomicznym oraz w Sekcji Miłośników Płocka. W 1929 r. z okazji Dziesięciolecia Odrodzenia Państwa Polskiego Towarzystwo zorganizowało Pierwszą Okręgową Wystawę Regionalną, na której zgromadzono liczne plansze, tablice, okazy etnograficzne ilustrujące rozwój przemysłu i kultury Mazowsza Płockiego. Tylko w latach 1928-1939 odbyły się 52 posiedzenia naukowe. Referaty i odczyty w siedzibie TNP w tym czasie wygłosili m.in. znany historyk płocki ks. Władysław Mąkowski, miłośnik kultury kurpiowskiej ks. Władysław Skierkowski, prof. Stefan Baley, dr Marcin Kacprzak, ks. prof. dr Mieczysław Żywczyński, prof. dr Konrad Jażdżewski, prof. dr Witold Doroszewski, dr Aleksander Maciesza i wielu innych znanych uczonych tego okresu.

Towarzystwo wydało w okresie międzywojennym kilkanaście opracowań, a wśród nich "Powstanie listopadowe" Marii Macieszyny, teże "Katedra płocka", Władysława Skierkowskiego "Puszcza kurpiowska w pieśni", dr. Aleksandra Macieszy, "Dzieje kolonii polskiej w Tomsku", trzy tomy "Rocznika Towarzystwa Naukowego Płockiego".

Szczególną opieką otoczono Bibliotekę im. Zielińskich TNP oraz muzeum.

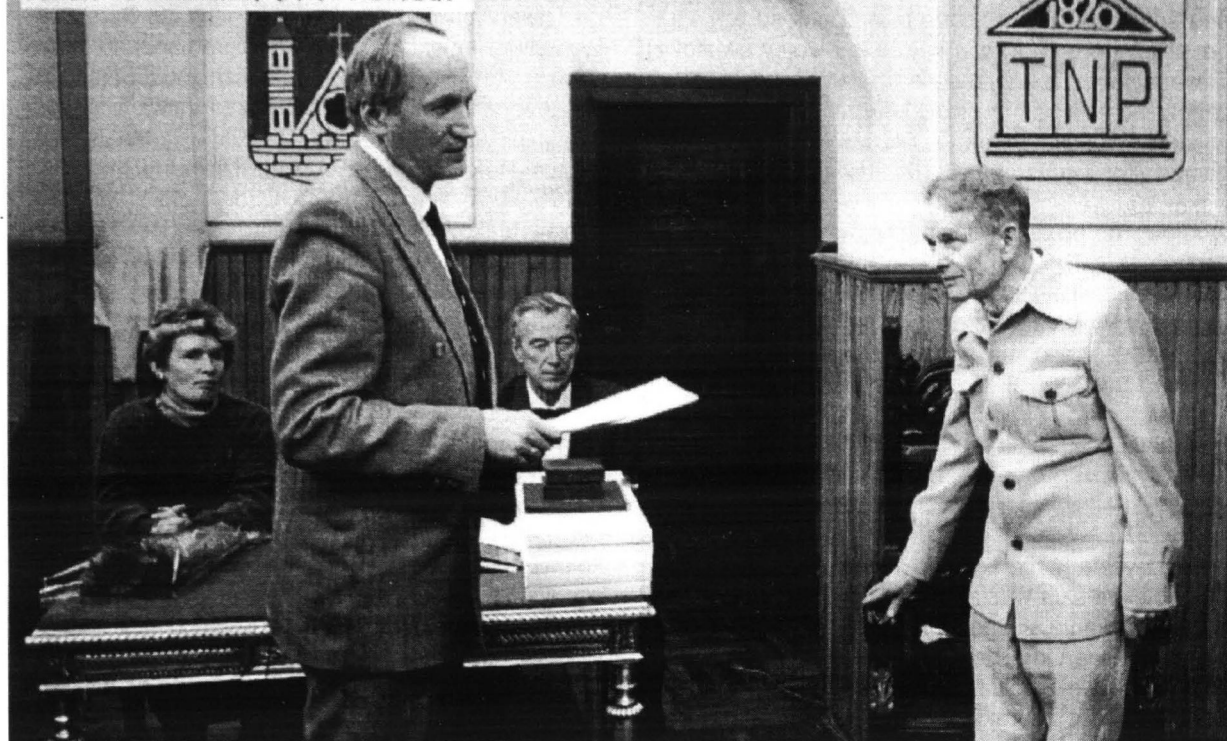
Warto w tym miejscu nadmienić, że dr Aleksander Maciesza, prezes TNP w skali kraju stał się gorącym orędownikiem szeroko pojętego regionalizmu.

Sala wystawowa Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteki im. Zielińskich TNP. 3 czerwca 1990. 170 rocznica założenia Towarzystwa. Uroczyste spotkanie z okazji przekazania do użytku tej sali i otwarcie - przez Wojewodę Płockiego dr. inż. Jerzego Wawszczaka- wystawy arcydzieł literatury. W posiedzeniu uczestniczyli m.in: b. prezes Rady Ministrów PRL, Wojewoda Warszawski mgr Józef Pińkowski, przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej w Płocku prof. dr inż. Józef Kwiatkowski i dyrektor naczelny Mazowieckich Zakładów Rafineryjnych i Petrochemicznych - mgr Czesław Dolasiński

1820-1990

DZIEŃ STANISŁAWA KOSTANECKIEGO

Sala "Nowa". 22 października 1990. Uroczyste posiedzenie Towarzystwa - z udziałem 120 osób w 75 rocznicę urodzin mgr. Stanisława Kostaneckiego zasłużonego bibliotekarza. Wojewoda Płocki dr inż. Jerzy Wawszczak (członek TNP) wręcza Jubilatowi adres gratulacyjny. Siedzą: mgr Anna Ostrowska - dyrektor Biblioteki im. Zielińskich TNP i dr inż. Jakub Chojnacki - prezes TNP

Według Macieszy regionalizm miał być nie tylko szerokim ruchem społecznym, ale też czynnikiem dynamizującym nie tylko myśli, ale i działania ludzi, a także stowarzyszeń i administracji państwowej. W wygłoszonym referacie na I Zjeździe Regionalnym Województwa Warszawskiego dnia 9 czerwca 1928 r. postulował, by "w celu rozbudowania i pogłębienia umiłowania regionów i pracy w duchu regionalnym (...) otoczyć większą opieką sprawę ochrony piękna krajobrazu, zabytki przyrody i kultury, popierać wydatnie regionalną twórczość artystyczną i literacką oraz otoczyć opieką teatr regionalny"²³.

Większość tych zadań jest nadal aktualna, mimo upływu dziesiątków lat od ich wysunięcia.

Warto również podkreślić, że dr Maciesza w sposób bardzo praktyczny rozumiał pojęcie regionalizmu. Jako prezes TNP poparł w latach dwudziestych projekt budowy linii kolejowej Płock - Sierpc - Brodnica, a także budowę w Płocku "stacji przeladunkowej" łączącej Gdańsk z zagłębieniem węglowym Górnego Śląska i tódzkim okręgiem przemysłowym.

W roku 1945 Towarzystwo Naukowe Płockie rozpoczęło swoją działalność w nowej sytuacji społeczno-politycznej. W swojej działalności nawiązywało do tradycji pielęgnowania regionalizmu płockiego, mimo negatywnego nastawienia nowych władz do idei

regionalizmu, a zwłaszcza do tematyki odczytowej. Mimo to pracę taką kontynuowano. W 1953 r. dr Stanisław Herbst, późniejszy profesor UW wygłosił odczyt w TNP na temat "Województwo płockie w XVI wieku", a obecny tu, Wielce Szanowny Pan prof. Aleksander Gieysztor w 1954 r. mówił o początkach państwa polskiego w świetle najnowszych badań, ze szczególnym uwzględnieniem roli Płocka.

Przełomowym dla Towarzystwa Naukowego Płockiego okazały się lata 1955-1957. Po akceptacji władz politycznych miasta, 13 kwietnia 1955 r. na posiedzeniu Zarządu TNP powołano Komisję Badań nad Powstaniem i Rozwojem Płocka. Jej przewodniczącym wybrano znanego działacza społecznego i kulturalnego Kazimierza Askanasa. Komisja przedstawiła wszechstronny program działalności. Podjęte przez nią prace miały w sposób naukowy udokumentować 1000-letnie dzieje grodu płockiego. Wyniki badań dotyczących regionu płockiego zamierzono publikować na łamach kwartalnika, organu naukowego Komisji Badań. Tak zrodziła się myśl wydawania czasopisma "Notatki Płockie", noszącego podtytuł "Biuletyn Komisji Badań nad Powstaniem i Rozwojem Płocka". Pierwszy numer "Notatek Płockich" ukazał się 22 lipca 1956 r. Do dzisiaj ukazało się 160 numerów kwartalnika, obecnie organu popularno-

Sala Wystawowa Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteki im. Zielińskich TNP. 21 sierpnia 1992. Uczestnicy nadzwyczajnego, rozszerzonego o charakterze uroczystym posiedzenia Zarządu TNP z okazji 70 rocznicy urodzin Prezesa TNP dr inż. Jakuba Chojnackiego i odznaczenia Go Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski (Polonia Restituta I klasy). W posiedzeniu wziął udział m.in. dr Ryszard Juszkiewicz - Senator RP, Wojewoda Płocki - dr inż. Jerzy Wawaszczak, prezydent miasta Płocka - mgr Andrzej Drętkiewicz i dyrektor generalny, prezes Zarządu "Petrochemia Płock" S.A. - mgr inż. Konrad Jaskóła. Pierwszy z prawej strony prof. dr Antoni Rajkiewicz - kierownik (od 1970 r.) seminarium doktoranckiego TNP

naukowego TNP, którym od blisko 15 lat kieruje społecznie dr Wiesław Koński. W "Notatkach" ukazały się setki artykułów związanych z problematyką płocką i mazowiecką. Dzisiaj nie można by pisać historii miasta, całego Mazowsza bez uwzględnienia bibliografii płockiego kwartalnika /zob. ostatnio wydane "Dzieje Mazowsza do 1526 roku"/.

Szczególnie bogate w dokonania naukowe; popularyzatorskie oraz inwestycyjno-remontowe było ostatnich 27 lat działalności TNP. Przez cały ten czas od 28 czerwca 1968 r. prezesem naszego Towarzystwa jest dr inż. Jakub Chojnacki, niezamordowany w swoich pomysłach i ich realizacji. W omawianym czasie liczba członków naszego stowarzyszenia wzrosła z 140 w 1968 r. do 485 na koniec 1994 r. Członkowie TNP mogą realizować swoje zainteresowania i umiejętności w dwóch komisjach i w 10 sekcjach. Wielu członków zamieszcza swoje artykuły i opracowania na łamach ukazującego się od lat prawie 40 kwartalnika "Notatki Płockie".

Towarzystwo Naukowe Płockie było wydawcą wielu książek o tematyce mazowieckiej i płockiej. Wymieniam tylko niektóre: Stanisław Kostanecki, Władysław Broniewski i Płock, I wydanie w 1962, IV wyd. 1978; Kazimierz Askanas, Brązowe Drzwi Płockie w Nowogrodzie Wielkim, Płock 1971; Dzieje Płocka, Praca zbiorowa pod red. Aleksandra Gieysztor, I wyd. 1973, II wyd. 1978; Kazimierz Askanas, Sztuka Płocka, I wyd. 1974, II wyd. 1985, III wyd.

1991; Zbiór dokumentów i listów miasta Płocka, t. I-1065-1495, Płock 1975; t. II- 1495-1586, Warszawa 1987, wydała Stella Maria Szacherska; Jakub Chojnacki, Petrochemia a rozwój Płocka, Płock 1976, II wyd.1977; Tenże, Płock...w liczbach - 5 wydań; Michał Marian Grzybowski, Materiały do dziejów Ziemi Płockiej; Z archiwaliów diecezjalnych płockich XVIII wieku, t. I-VIII; Dzieje Gostynina i ziemi gostynińskiej. Praca zbiorowa pod red. Mariana Chudzyńskiego, Płock-Warszawa 1990; Tomasz J. Gałązka, Tadeusz Kwalewski, Płock /trzyjęzyczny album kolorowy/, Płock 1993.

Towarzystwo Naukowe Płockie zorganizowało w ostatnich latach wiele sesji naukowych, popularnonaukowych, odczytów, sympozjów i konferencji dotyczących dziejów Mazowsza i Płocka, a także problemów gospodarczych, transportowych i ekologicznych województwa płockiego. Towarzystwo Naukowe Płockie w tym roku aktywnie włączyło się do obchodów 500-lecia województwa płockiego. Nasi członkowie przygotowali "oprawę" naukową tych obchodów²⁴.

W ubiegłym roku przygotowaliśmy dwie sesje popularnonaukowe związane z 200-leciem Insurekcji Kościuszkowskiej na Mazowszu Płockim oraz sesję poświęconą rodzinie płockiej. Obie wzbudziły duże zainteresowanie środowiska płockiego.

W latach 1993-1994 Towarzystwo Naukowe Płockie zostało zaproszone z 4 referatami do Rzy-

Sala Wystawowa Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteki im. Zielińskich TNP. 24 lutego 1994 r. Dyrektor Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca "Mazowsze" Mira Zimińska-Sygietyńska, Honorowy Obywatel m. Płocka swe 93 urodziny świętowała w Jej rodzinnym grodzie. Pierwszy od prawej strony dr inż. Jerzy Wawaszczak - Wojewoda Płocki

mu i Londynu na XV i XVI Sesję Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie.

Symptomem przemian zachodzących w naszym kraju i regionie jest działający przy TNP Płocki Klub Biznesu Zachód - Wschód. Przewodniczy mu mgr inż. Włodzimierz Serafimowicz.

Nieprzerwanie i społecznie od 1970 r. przy Towarzystwie istnieje seminarium doktoranckie. Dotychczas stopnie naukowe doktorów zdobyło 15 osób. Jego kierownikiem od początku jest prof. dr Antoni Rajkiewicz z Uniwersytetu Warszawskiego - Członek Honorowy TNP.

Cieszą osiągnięcia naukowe i popularyzatorskie trzech naszych oddziałów w Wyszogrodzie, Sierpcu i Łęczycy. Dziękujemy za dużą aktywność tych placówek życia naukowego i kulturalnego. Warto również nadmienić, że od numeru 4/149 /październik - grudzień 1991 r./ z inicjatywy dr. Wiesława Końskiego - redaktora naczelnego na szpaltach "Notatek Płockich" ukazuje się "Bibliografia województwa płockiego", opracowywana przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Płocku. Z punktu widzenia badań regionalnych ma to duże znaczenie praktyczne, ułatwia bowiem prowadzenie badań regionalnych, a także poruszanie się zainteresowanych w rozległej problematyce regionalnej.

Ostatnie lata charakteryzowały się też dynamicznym wzrostem bazy lokalowej TNP. W 1976 r. został oddany do użytku po generalnym remoncie dom

"Pod Opatrznością" przy placu Narutowicza 2. Znalazła w nim nową siedzibę Biblioteka im. Zielińskich TNP. W dniu 3 czerwca /w 170 rocznicę powstania TNP/ 1990 r. przy pl. Narutowicza 8 została oddana po kapitalnym remoncie XIX-wieczna oficyna dla potrzeb Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteki im. Zielińskich TNP. Od kilku lat trwa dalsza rozbudowa Biblioteki im. Zielińskich TNP.

W tym jubileuszowym roku zostanie oddany piękny budynek dla potrzeb magazynowych, dla wciąż rosnącego księgozbioru naszej biblioteki. Koszty rozbudowy biblioteki w latach 1988-1995 wyniosą 20 mld zł. W tym roku zostanie też zakończona budowa, a raczej dokończony wyposażeń i urządzenie siedziby Oddziału TNP w Wyszogrodzie.

W latach 1970-1994 na kapitalne remonty i inwestycje wydatkowaliśmy 16,8 miliarda zł /starych/. Także trzeba podnieść, iż w tych latach liczba naszych własnych nieruchomości wzrosła z 3 do 11 /w tym 2 - częściowo/.

Osiągnięcia naukowe i popularyzatorskie Towarzystwa nie byłyby możliwe bez szerokiej współpracy z wieloma placówkami naukowymi i regionalnymi w kraju i za granicą. Korzystano z pomocy i doradztwa Uniwersytetu Warszawskiego, Instytutu Historii PAN, Towarzystwa Miłośników Historii w Warszawie i kilku innych. Bliskie kontakty łączą Towarzystwo Naukowe Płockie z Mazowieckim Towarzystwem Kultury i Mazowieckim Ośrodkiem Badań Naukowych MTK w Warszawie, a także z Warszawskim, Włocła-

REKTOR

UNIWERSYTETU POLSKIEGO W WILNIE

niniejszym ogłasza, że

została wpisana do Złotej Księgi UPW i składa Jej w imieniu społeczności akademickiej wyrazy głębokiej wdzięczności za honorową realizację wykładów i ćwiczeń studium języka polskiego w roku 1994/95

REKTOR
Prof. dr hab. Romuald Brazi

Wilno, dn. 15 czerwca 1995 r.

Coraz częściej Członkowie TNP zapraszani są za granicę. Profesor Danuta Rychlewska, członek TNP od 26 lat, przewodnicząca Sekcji Literatury i Kultury Języka TNP dobrze zażyła się Uniwersytetowi Wileńskiemu w Wilnie

wskim, Toruńskim, Legnickim Towarzystwem Naukowym i innymi.

Wszystko to, co dobrego zrobiliśmy dla dobra ludzi nauki i kultury Płocka i Mazowsza - działo się przy życzliwym wsparciu Komitetu Badań Naukowych w Warszawie i jego przewodniczącego prof. dr. med. Witolda Karczewskiego.

Nie zapominamy też o życzliwej pomocy Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, a także o życzliwości naszych władz miejscowych, zarówno Wojewódzkich, jak i Miejskich. Dziękujemy naszym Członkom i Darczyńcom za pomoc okazywaną Towarzystwu Naukowemu Płockiemu.

Kończąc pragnę mocno podkreślić, że nasze Towarzystwo stara się zawsze działać z pożytkiem dla nauki i kultury narodowej, pomnażać wiedzę o Płocku i Mazowszu Płockim. Wydaje mi się, że TNP ma dobre perspektywy działania, bowiem zachodzące przemiany w kraju wymagają nowego myślenia i troski o najbliższą ojczyznę, czyli region płocki rozumiany jako województwo płockie.

Przypisy:

- ¹ L. Słowiński, Dla tej, co nie zginęła, Z dziejów edukacji narodowej na ziemiach polskich w latach 1795-1831. Poznań s. 170-172.
- ² W. Rolbiecki, Towarzystwo Naukowe przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej /1820-1830/. Wrocław - Warszawa - Kraków 1969, s.107-108; M. Kieffer - Kostanecka, Czy Stanisław Kostka Potocki był inicjatorem Towarzystwa Naukowego przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej?, "Notatki Płockie" 1970, nr 3, s. 49-50.
- ³ Op. cit., s. 82- 86.
- ⁴ Op. cit., s. 91; Ks. Michał M. Grzybowski, Biskup Adam Michał Prażmowski, pierwszy prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego 1764-1836, Płock 1995, s. 18-24.
- ⁵ Zob. Aneks I Ustawy Towarzystwa Naukowego [w:] W. Rolbiecki, op. cit., s. 267 i nast.

- ⁶ Z odezwy... do szanownych "Obywateli Województwa Płockiego"- 3 czerwca 1820 r.
- ⁷ Cytat pochodzi z artykułu A. Stogowskiej Arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski autor monografii o Płocku, "Notatki Płockie" 1991, nr 3, s. 25.
- ⁸ Tematykę kolejnych publicznych posiedzeń Towarzystwa Naukowego przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej autor opracowania przedstawił na podstawie monografii: W. Rolbiecki, Towarzystwo Naukowe... op. cit., s. 136-137; A. J. Nowowiejski, Płock. Monografia historyczna, Płock 1931, s. 643-644.
- ⁹ Piśmiennictwo regionalne Wincentego Hipolita Gawareckiego zostało omówione m.in. w druku bibliofilskim wydanym przez TNP - W dwusetną rocznicę urodzin Wincentego Hipolita Gawareckiego 1788-1988, Płock 1988; M. Żywczyński, hasło W. H. Gawarecki, Polski Słownik Biograficzny, t. VII, Warszawa - Kraków, 1948-1958; Zob. też M. Chudzyński, Miejsce Płocka w mazowieckim ruchu regionalnym, (...) Mazowsze i Podlasie w badaniach historycznych, Warszawa-Płock 1994, s. 21.
- ¹⁰ Roman Michałowski, Kajetan Morykoni, "Notatki Płockie", 1967, nr 3-4, s. 34-37.
- ¹¹ W. Rolbiecki, op. cit., s. 140-147; M. Chudzyński, Towarzystwo Naukowe Płockie a młodzież /głos w dyskusji/, "Przegląd Historyczno-Oświatowy", 1982, nr 4, s. 572.
- ¹² W. Rolbiecki, op. cit.,
- ¹³ A. M. Stogowska, Dzieje i funkcje Biblioteki Towarzystwa Naukowego Płockiego. Płock 1994, s. 34.
- ¹⁴ Op. cit., s. 34; W. Rolbiecki, op. cit., s. 207.
- ¹⁵ W. Rolbiecki, op. cit., s. 246.
- ¹⁶ Antoni Brykczyński /pseud. Gwiaździc/, Kilka słów o Towarzystwie Naukowym Płockim, "Korespondent Płocki", 1878, nr 45-47. Artykuł jest nie podpisany, ale przez wielu autorów przypisywany ks. Brykczyńskiemu.
- ¹⁷ Towarzystwo naukowe w Płocku /Notatka historyczna/, "Echa Płockie i Łomżyńskie", 1902, nr 71 z 3 września /21 sierpnia/.
- ¹⁸ S. Gorski, Towarzystwo Naukowe Płockie /1820-1830/, "Przegląd Historyczny", 1906, t. 3, z. 1, s. 258-275; z. 3, s. 406-430.
- ¹⁹ W. Rolbiecki, op. cit., s. 244; A. Stogowska, Dzieje i funkcje Biblioteki Towarzystwa Naukowego Płockiego... s. 93-99.
- ²⁰ Cytuję za Rolbieckim, op. cit., s. 244; Zob. też "Towarzystwo Naukowe Płockie 1820-1830 - 1907-1957. Szkice i materiały". Płock 1957, s. 25-26 artykuł M. Kieffer, Zarys dziejów Towarzystwa Naukowego Płockiego.
- ²¹ S. Kostanecki, Doktor Aleksander Maciesza, "Kalendarz ziemi mazowieckiej na rok 1960", Warszawa 1960, s. 285-288; Tamże, Aleksander Maciesza płocki działacz naukowy i społeczny (...) Towarzystwo Naukowe Płockie 1820-1830 - 1907-1957 s. 83-133; J.Stefański, 175 lat Towarzystwa Naukowego Płockiego /1820-1995/, Płock 1995, hasło: Maciesza Aleksander /1875-1945/; R. Pachecka, S. Palczewski, Doktor Aleksander Maciesza - pasje i zainteresowania /w setną rocznicę urodzin 1875-1975/, "Notatki Płockie" 1975, nr 3, s. 32-36.
- ²² M. Kieffer, Zarys dziejów Towarzystwa... s. 25-34; H. Rutska, Towarzystwo Naukowe Płockie 1820-1830 - 1907-1928, Płock 1929, s. 10.
- ²³ M. Kieffer, Zarys... s. 34-48; M. Chudzyński, Miejsce Płocka w mazowieckim ruchu regionalnym... s. 23; A. Maciesza, Opisy powiatów a studia nad stosunkami województwa jako jednostek regionalnych, Płock 1928, s. 37.
- ²⁴ K. Askanas, Działalność naukowa Towarzystwa Naukowego Płockiego w czterdziestolecu PRL - cz. I, "Notatki Płockie", 1984, nr 3, s. 20-25, cz. II 1984 nr 41, s. 3-16; A.Stogowska, Towarzystwo Naukowe Płockie jako czynnik kulturotwórczy w 40-leciu PRL, "Notatki Płockie", jak wyżej, s. 17-28; J. Chojnacki, 175 lat Towarzystwa Naukowego Płockiego /TNP/, "Notatki Płockie", 1994, nr 3, s. 7-17; W. Kaczanowska, Skarby Biblioteki im. Zielińskich TNP. Płock 1995. Zob. też materiały z sesji naukowej w Czerwińsku z 28 lutego 1995 pod red. W. Korńskiego "Szept historii..." poświęcone 500-leciu województwa płockiego oraz coroczne "Sprawozdania z działalności Towarzystwa Naukowego Płockiego". Na wspomnianej sesji w Czerwińsku referaty o dziejach województwa płockiego wygłosili m.in. trzej członkowie TNP: M. Chudzyński, M. Grzybowski i M. Sołtyśiak.

Przewodniczący Sesji, Prezes TNP poprosił Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia **prof. dr. hab. Jacka Staszewskiego** o wręczenie dyplomów Członkom Honorowym.

Przejmując obowiązki nałożone na niego przez doroczne Walne Zgromadzenie Towarzystwa Naukowego Płockiego, stwierdził, iż dopiero na tej sali uświadomił sobie jak bardzo historia jego rodziny wiąże się z Towarzystwem. Babka jego, Anna z Majewskich miała za przodka Jana Majewskiego, absolwenta Szkoły Głównej Warszawskiej, potem nauczyciela szkół mazowieckich. Należał on do pokolenia tworzącego Towarzystwo. Mąż Anny, Dominik Staszewski aktywnie uczestniczył w odradzaniu TNP po 1905 r., zaś ojciec - Jerzy Staszewski podtrzymywał tradycje rodzinne jako członek TNP przed wojną i po II wojnie światowej. Mogę więc - powiedział Jacek Staszewski - wręczając dyplomy honorowe wyróżnionym przez Walne Zgromadzenie osobom przekazać w uścisku dłoni, wraz z dyplomem, tradycję przechowywaną w jednej rodzinie przez kilka pokoleń. Uważam to za zaszczyt i wyróżnienie dla siebie, iż z okazji Jubileuszu Towarzystwa powierzono mi tak bardzo honorową misję.

Potem wiceprezes TNP **prof. dr. hab. Janusz Pysiak** odczytał następujący dokument:

Uchwała Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Towarzystwa Naukowego Płockiego z dnia 28 marca 1995 roku w sprawie nadania godności Członków Honorowych:

175 lat mija od dnia, gdy przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej powstało Towarzystwo Naukowe, stawiające sobie cele badawcze i społeczne. Założyli je ludzie, których przewodnią ideą była służba publiczna dla Ziemi Płockiej, "Pragnący wzrostu Oświecenia i powszechnej pomyślności" - jak napisali w odezwie z dnia 3 czerwca 1820 r. ... "do Szanownych Obywateli Województwa Płockiego".

Nazwiska ich zachowuje historia we wdzięcznej pamięci: rektor Kajetan Morykoni, biskup ordynariusz Michał-Prażmowski, Wincenty Hipolit Gawarecki, Augustyn Żdźarski, Stefan Gorski, Maria i prezes (przez 38 lat) Aleksander Macieszowie, Halina i Stefan Rutscy, prałat - filantrop Ignacy Lasocki, Kazimierz Gelinek, Franciszek Dorobek, prezes Bolesław Jędrzejewski, infulat profesor Lech Grabowski, Kazimierz Askanas, Maria i Stanisław Kostaneccy i inni - wierni dewizie "coniunctis viribus" - podjęli trud prowadzenia przez długie lata Towarzystwa, które wysiłkiem i ofiarnością najlepszych synów tej krainy wzbogacało wiedzę o mieście i regionie, pomnażało wartości duchowe i materialne tysiącletniego Płocka, naszego Stowarzyszenia i Mazowsza.

Płock jest nie tylko Stolicą, jest sercem Mazowsza. Mazowsze jest nie tylko dzielnicą centralną lecz także arcy-polską naszej Ojczyzny.

W 175 rocznicę powstania Towarzystwa Naukowego Płockiego dla podkreślenia wielkiego wkładu

w naukę i kulturę polską, z szacunku dla pracy na rzecz rozwoju Płocka i regionu oraz Towarzystwa Naukowego Płockiego - Walne Zgromadzenie na podstawie paragrafu 21 pkt 6 i paragrafu 18 pkt 5 w związku z paragrafem 12 Statutu na wniosek Zarządu z dnia 1 marca 1995 roku uchwała:

Paragraf 1

Nadać godność Członka Honorowego Towarzystwa Naukowego Płockiego następującym ośmiu Osobom:

1. PANU PROF. DR. HAB. MARKOWI DIETRICHOWI

- wybitnemu uczonemu z dziedziny konstrukcji maszyn oraz biomechaniki, humanisty, któremu drogę są wartości niesione przez edukację młodych pokoleń, autorowi licznych publikacji naukowych, od 1990 r. rektorowi Politechniki Warszawskiej, opiekunowi Ośrodka Naukowo-Dydaktycznego (Fili) tejże Politechniki

w Płocku, kontynuatorowi dzieła Członka Honorowego TNP Rektora profesora Dionizego Smoleńskiego, twórcy w r. 1995 Kolegium Nauk Ekonomicznych i Społecznych w płockiej Filii Politechniki Warszawskiej.

2. PANU PROF. DR. HAB. MED. WITOLDOWI KARCZEWSKIEMU

- wybitnemu uczonemu, autorowi wielu prac z dziedziny neurofizjologii, laureatowi nagród naukowych, twórcy nowoczesnej organizacji finansowania nauki w Polsce, b. ministrowi - przewodniczącemu Komitetu Badań Naukowych, wspierającemu inwestycyjną działalność Towarzystwa Naukowego Płockiego, co umożliwi-

ło historyczną rozbudowę naukowej Biblioteki im. Zielińskich TNP, jednej z 39 ważniejszych bibliotek w Polsce.

3. PANU DOC. DR. HAB. STEFANOWI KRZYSZTOFOWI KUCZYŃSKIEMU

- Prezesowi Polskiego Towarzystwa Heraldycznego, zastępcy dyrektora Instytutu Historii PAN, historykowi - mediewiście, autorowi wielu publikacji m. in. na temat dziejów Mazowsza, pieczęci i herbu Płocka i województwa płockiego, a także Sierpca, Łęczycy i Ziemi Łęczyckiej, pieczęci ksiąg mazowieckich i pol-

skich herbów ziemskich, wieloletniemu członkowi TNP.

4. PANU PROF. DR. HAB. ANDRZEJOWI POPPE

- wybitnemu historykowi - mediewiście, profesorowi Uniwersytetu Warszawskiego, autorowi wielu publikacji naukowych w Polsce i zagranicą, w tym w językach obcych - poświęconych arcydziełu metaloplastyki średniowiecznej - romańskim Drzwiom Płockim z połowy XII wieku. Ustalił On datę ich przeniesienia z katedry w Płocku do katedralnego soboru Mądrości Bożej w Nowogrodzie Wielkim w Rosji.

5. CZŁONKOWI - SENIOROWI MARIANOWI PRZEDPEŁSKIEMU Z WARSZAWY

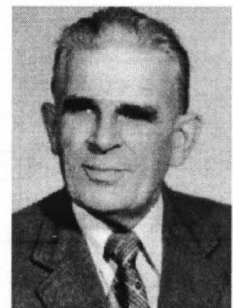
- zasłużonemu nauczycielowi i wychowawcy, historykowi - regionaliście, autorowi monografii Sierpca, zbieraczowi i opiekunowi sztuki ludowej, wielkiemu darczyńcy na rzecz Towarzystwa Naukowego Płockiego, muzeów w Ciechanowie i Bieżuniu - w sześćdziesięciolecie członkostwa.

6. PANU PROF. DR. HAB. HENRYKOWI SAMSONOWICZOWI

- wybitnemu historykowi - mediewiście, b. rektorowi Uniwersytetu Warszawskiego i b. ministrowi Edukacji Narodowej, autorowi wielu dzieł naukowych i współautorowi dzieł Mazowsza do 1526 r., Płocka i Wyszogrodu, wychowawcy pokoleń historyków, wieloletniemu członkowi TNP.

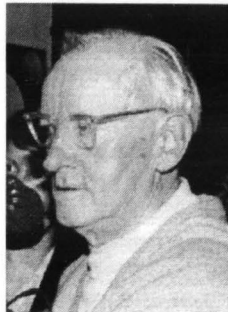
7. PANU PROF. DR. HAB. WITOLDOWI STANKIEWICZOWI

- badaczowi najnowszych dzieł Polski, budownicemu nowoczesnej siedziby Biblioteki Narodowej i jej długoletniemu dyrektorowi naczelnemu, b. przewodniczącemu Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, opiekunowi i darczyńcy Biblioteki im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego, wieloletniemu członkowi TNP.

niemu członkowi TNP.

8. PANU DR. H. C. LEONOWI ŚLIWIŃSKIEMU Z WIEDNIA

- wybitnemu płocczaninowi - Małachowiakowi i Polakowi, a jednocześnie obywatelowi Świata, znanemu malarzowi i konserwatorowi dzieł sztuki, za swą twórczość wielokrotnie honorowanemu i nagradzanemu w skali międzynarodowej, pozostającemu w stałej więzi z grodem Krzywoustego i Towarzystwem, którego jest wie-

loletnim członkiem i które ubogacił dziełami swego talentu o łącznej wartości ponad jednego miliarda złotych.

Paragraf 2

Dokonać wręczenia dyplomów Członków Honorowych w sobotę, dnia 3 czerwca 1995 roku na Jubileuszowej Sesji poświęconej 175 rocznicy założenia Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Prezes
dr inż. Jakub Chojnacki

Przewodniczący
Walnego Zgromadzenia
dr hab. Jacek Staszewski

Sekretarz generalny
dr Wiesław Koński

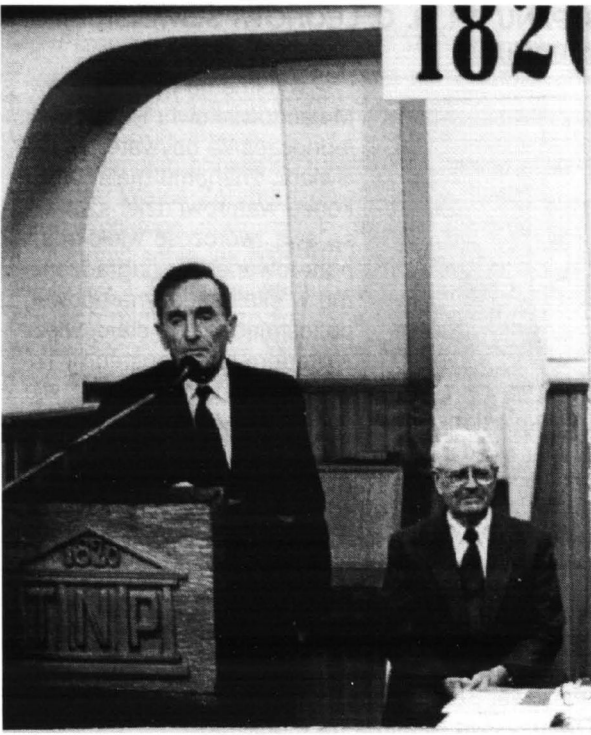
Profesor Uniwersytetu
Mikołaja Kopernika w Toruniu
Prezes Polskiego
Towarzystwa Historycznego

Protokolant Zgromadzenia
mgr Ewa Serafimowicz

Przewodniczący Walnego Zgromadzenia TNP w dniu 28 marca 1995 r. prof. dr Jacek Staszewski z Torunia wręcza dyplom Członka Honorowego TNP prof. dr. Markowi Dietrichowi - Rektorowi Politechniki Warszawskiej. W środku: fotografik Zbigniew Kryda - prezes Płockiego Towarzystwa Fotograficznego im. Aleksandra Macieszy. Laureat ofiarował do zbiorów TNP 2 tomy "Wykładu geometrii wykresłej" wydane w 1882 r. w Paryżu nakładem Biblioteki Kórnickiej

1820

Profesor Henryk Samsonowicz - w imieniu 8 wyróżnionych najwyższą godnością TNP: Członkostwem Honorowym przekazuje słowa podziękii

Po wręczeniu dyplomów w imieniu uhonorowanych przemówił **prof. dr hab. Henryk Samsonowicz** słowami:

Wielce Szanowny i Drogi Panie Prezesie, Szanowni Zgromadzeni! Chciałbym w imieniu ośmiu osób, które otrzymały najwyższe wyróżnienie TNP wyrazić głęboką wdzięczność za zaszczyt, który nas spotkał. Zaszczyt, który cenimy szczególnie. Dotyczy on bowiem uznania środowiska naturalnego w stolicy Mazowsza - Ziemi, która jest dla nas naszą małą Ojczyzną.

Pozwólcie Państwo, że nawiążę do XVI-wiecznej ryciny Sebastiana Munzera, która ukazała się w jego *Cosmographii*. Przedstawia ona Europę, Europę jako postać kobiety, damy, królowej. Jej koroną jest Hiszpania, berłem Anglia, krańcem szaty Moskwa i Tataria. Polska i Litwa są umieszczone na piersiach damy, której każda część stroju, część ciała jest nawiązaniem do innego kraju, innego ludu. Jest to jednak postać stanowiąca całość, prawidłowo działająca wówczas, gdy jej części składowe są sprawne. Gdyby tak wyobrazić dziś Polskę, to sądzę, że różnorodne dzielnice i ziemie mogłyby być przedstawione podobnie: Kraków w koronie, Łódź jako spracowane dłonie, Pomorze i Śląsk jako szaty, Mazowsze umieszczone mogłoby być w miejscu serca. Ta ziemia bowiem, bardzo polska wśród innych polskich ziemi, jest godna szczególnej uwagi nie tylko jako, że "najpiękniejsze jest nasze Mazowsze, gdzie niebo jest błękitne i powietrze zdrowsze", ale też dlatego, że losy dziejowe, a przede wszystkim losy lu-

dzi najcenniejszego bogactwa mazowieckiego wiązały się zawsze z losami, pragnieniami i nadziejami naszej Ojczyzny.

Znowu niech mi będzie wolno zacytować fragment z "Wesela" arcydzieła Stanisława Wyspiańskiego, kiedy to Panna Młoda słysząc bijące serce dostrzega, "to Polska właśnie". Rytm bicia tego serca, rytm życia społecznego, naukowego i kulturalnego na Mazowszu w Płocku, jest rytmem wyznaczającym przemiany naszego kraju. Tym bardziej jesteśmy wdzięczni za przyznaną nam godność i raz jeszcze Panie Prezesie proszę przyjąć nasze gorące podziękowanie.

W tym miejscu należy przypomnieć, że prof. dr hab. Henryk Samsonowicz po podjęciu Uchwały Walnego Zgromadzenia, przesłał do prezesa TNP poniższy list - podziękowanie.

Warszawa, dn. 5 IV 1995

Wielce Szanowny Panie Prezesie, do głębi poruszony wiadomością o nadaniu mi godności Honorowego Członka Towarzystwa Naukowego Płockiego chciałem wyrazić Panu słowa głębokiej wdzięczności za zaszczyt jaki mnie spotkał. Towarzystwo Naukowe Płockie jest w moim głębokim przekonaniu środowiskiem przynoszącym zaszczyt nauce i kulturze polskiej. To właśnie dzięki Towarzystwu Płock tak teraz jak i przed wiekami jest stolicą Mazowsza, "dzielnicy - serca" naszego kraju.

Zanim uczynię to osobiście na ręce Pana Prezesa składam wyrazy podziękowania Panu, Członkom Zarządu i wszystkim Kolegom mego Towarzystwa. Proszę przyjąć wyrazy mego głębokiego szacunku

oddany

Henryk Samsonowicz

Dyplom Członka Honorowego TNP otrzymuje prof. dr med. Witold Karczewski, b. minister - przewodniczący Komitetu Badań Naukowych

Nieobecny **dr h.c. Leon Śliwiński** z Wiednia nadał swoje bardzo osobiste refleksje, niejako na marginesie otrzymanego wyróżnienia.

Życiorys fragmentaryczny. Rozważania.

Wobec współczesnych myślowych zagmatwań i selekcji w mojej Ojczyźnie nie wiem, czy Polakiem jest tylko ten, który mieszka w Warszawie?

W wypowiedziach polityków polskich drukowanych w prasie oficjalnej, spotkałem się z określeniami: "Polonus" oraz obywatel "obcego państwa pochodzenia polskiego" w odniesieniu do Polaków, którzy wyjechali z Polski w czasie okupacji sowieckiej. Pierwsze określenie uważam za obrażające, dowodzi braku kultury, drugie jest bezprawną ingerencją w prawa osobiste co do wyboru należenie do tego, czy innego narodu i dowodzi brutalnej samowoli. Uważam, że decydujące jest osobiste poczucie przynależności do tego narodu, z którego się pochodzi, również wtedy, gdy ma się inne przekonania polityczne i religijne, i inne drogi życia lub też do tego narodu, którego wybór samemu się dokonuje.

Naszym ludzkim losem jest odegranie małych i krótkich ról i zejście ze sceny. Jesteśmy krótkotrwałymi uczestnikami i świadkami życia pełnego napięć i niespodzianek, jesteśmy tylko znikomą cząsteczką wielkiego obrazu nieskończonego wszechświata. Myśli się jak most ciągnący się przez rzekę oddalenia ku krajowi, ojczyźnie. Mostem łączącym człowieka z jego źródłem: dzieciństwem, młodością... i jego współczesnością. Dwa odmienne światy: widzialny i wymarzony. Podobnie człowiek: widzialny-istniejący i niewidzialny, pozostający tylko w dokumentach swego bytu, we wspomnieniach, początkowo jeszcze świeżych, potem w coraz słabszej jednostkowej pamięci. Dziwne przejście ze świata realnego do stanu wtajemniczenia.

Odrzucenie własnej tradycji, wyparcie się przynależności do swego narodu, przynosi pustkę. Zatarcie tożsamości jest klęską. Zawsze trzeba szukać drogi o szerokiej perspektywie, daleko prowadzącej, do źródła... ku nieznanemu; trudnej drogi poznania i porozumienia.

Pobyt na tej ziemi jest krótką podróżą przez ciemny las. Nie ma lepszego uczenia się niż biedne dzieciństwo. Las wspomnień łączy człowieka z własną przeszłością, godzi biedę z dostatkiem, godzi przyszłość z tradycją, objawia nienaruszone skarby, które mogą się przeistoczyć w realność, jak baśń w wyobraźni dziecka: wszystko musiało przychodzić do mnie samo, albo nie przychodzić wcale... tak mi się wydawało...

Rok 1916 Płock. Urodziłem się w dobrobycie, w kilka lat potem rozpoczęła się bieda. Był to czas w którym zanikał uśmiech, a zbudził się bunt wytrwania na drodze ku górze. W 13 roku życia utraciłem lewą nogę, całkowicie... W ówczesnym mniemaniu stałem się kaleką niezdolnym do samodzielnego życia.

Dyplom Członka Honorowego TNP otrzymuje doc. dr Stefan Krzysztof Kuczyński - Prezes Polskiego Towarzystwa Heraldycznego

Jednak ten zaistniały fakt stał się bodźcem do podjęcia ważnej decyzji mojej matki: wejścia na drogę nowej świadomości: uznania wartości wykształcenia. Moje kalectwo okazało się łaską i tak je rozumiem również obecnie w moim prawie 80-tym roku życia. Ukończyłem szkołę powszechną, zdałem maturę, ukończyłem studia wyższe. Na tej drodze spotkałem dużo dobrych, pomocnych nam ludzi i ci pozostają nadal w mojej wdzięcznej pamięci.

Nie wiem, jak to się dzieje: człowiek jest tułaczem, wędrującym po świecie, upiorem niespełnionych marzeń i zarazem świętym, dźwigającym swe nieznanne przeznaczenia.

1939-1945 Płock. Szczęście było przywilejem życia, odroczeniem egzekucji z rąk Niemców: jednoznaczny człowiek-Polak-"unwertes Leben"-bezwartościowe życie.

Czułem się wyróżnionym do pierwszeństwa śmierci. Jednocześnie zdawałem sobie sprawę z istnienia pozytywnych przypadków sytuacyjnych. Ale dlaczego mam być ocalony?, przecież życie zależało od kaprysu silniejszego. Przeżyłem...

Senior /od 1934 r./ TNP Zasłużony Nauczyciel Marian Przedpełski otrzymuje dyplom Członka Honorowego TNP. W środku profesor Henryk Samsonowicz

Dwa datowniki okolicznościowe Poczty Polskiej z okazji Sesji Jubileuszowych TNP: 3 czerwca 1970 r. i 3 czerwca 1995 roku.

1945, styczeń Płock. Wczesną nocą 21 stycznia przesunął się front wojenny w kierunku zachodnim. Ostatnie morderstwa cofających się Niemców, przejście walczących wojsk sowieckich. Byliśmy oswobodzeni od krwawego koszmaru, w ciszy nocnej staliśmy przed nieznanym...

Tej samej nocy Pełnomocnik Tymczasowego Rządu Polskiego pan Bolesław Pyszko upoważnił mnie do zorganizowania Biura Referatu Rolnego, do zgromadzenia i zabezpieczenia sprzętu biurowego polskiego, który posłużył do wyposażenia Starostwa Płockiego oraz Biura Województwa Warszawskiego z siedzibą w Pruszkowie pod Warszawą. Moi koledzy z AK zarzucili mi współpracę z komunistami. Do partii komunistycznej nigdy nie należałem. Pracowałem dla odbudowy mojej Ojczyzny, szanowano moją przyzwoitość, dużo dobrego uczyniłem, ze spokojem mogę się tym szczycić.

Wiosną 1949 roku wyjechałem do Warszawy.

1949 - Warszawa. 4-letnia praca w Biurze Budowy Centralnego Domu Partii na stanowisku inżyniera kat. I A.

1953-1960 Warszawa. Prace restauratorskie architektury zabytkowej przy odbudowie Starego Miasta Warszawy; przede wszystkim: Pałac Kazimierzowski, pałac Ostrogskich (obecnie Instytut Chopinowski), Pałac Krasińskich (obecnie Biblioteka Narodowa), części Pałacu Łazienkowskiego w Warszawie oraz inne obiekty. Udział w pracach przygotowawczych (dokumentacja) Odbudowy Zamku Królewskiego w Warszawie w składzie: prof. J. Dąbrowski, prof. Kuźma, prof. inż. Król i ja. Zamek Książąt Mazowieckich w Warszawie został wysadzony w powietrze, na rozkaz władz sowieckich zatrzymano odbudowę Zamku Królewskiego. Zostałem bez pracy. Pracownia restauratorska w Zamku Książąt Mazowieckich została zniszczona. Gruzy wywieziono, pozostał bezimienny pusty plac... Stałem się niepotrzebny...

1960 Warszawa, styczeń. Szedłem ulicami miasta pełen ukrytej radości. Dotykałem co kilka kroków

kieszeni, w której był mój paszport zagraniczny. Kieszeń była głęboka, ale dotykałem jej, aby go nie zgubić... Czuję dziwność tej sytuacji, ciągle myślałem o emigracji, o wolności. Nie powiedziałem nikomu, tylko matce mojej. Pragnienie było przestępstwem... "Jeśli ci się uda zostać, zostań" - to były słowa pożegnania Jakuba Krajewskiego, członka partii, który otworzył mi drogę do wolności. Tego się nigdy nie zapomina! To, co człowiek ma wkrótce porzucić, jeśli już jakby przeznaczone - porzucone.

Wszystko staje się nierzeczywiste, także własna spełniona nadzieja.

1960, 12-13 luty. Wtulony w kąt wagonowego przedziału siedziałem zalekziony, niepewny, nieufny, milczący. Odprawa graniczna polska minęła szczęśliwie, ale z terenu Czechosłowacji mogą mnie jeszcze odwołać. Odprawa graniczna czesko-austriacka poza mną. Byłem w Austrii... Otworzyłem okno, głębooko oddychałem, głowę oparłem o zimną ramę okna wagonu... Byłem zmęczony...

Teczka tekturowa z moimi pracami na papierze i zwój kilkunastu obrazów olejnych były jedynymi świadkami mojego 44-letniego życia w Polsce Ludowej i smutnego, bolesnego bytu niemożności stania się kimś innym bez konieczności ucieczki.

1960, 13 luty, Wiedeń. We Wiedniu oczekiwał mnie pan dr Victor Matejka i inni austriacy przyjaciele. Potem nastąpiły spotkania z wpływowymi osobistościami, ustalenie terminów moich wystaw w Wiedniu, w Austrii i w Niemczech Zachodnich. Zostałem przedstawiony Ministrowi Kultury i Oświaty dr. H. Drimmel, który zaproponował mi rozpoczęcie starań o nadanie mi obywatelstwa austriackiego w interesie Republiki Austriackiej za jego osobistym poparciem. To była ogromna pomoc, zapewne również uznaniem poziomu mojej pracy twórczej, którego może nie byłem całkowicie świadom zamknięty w klatce szczęśliwego raję zniewolenia. Do tego dołączyły się wybitne osobistości ze świata kultury. Propozycję od razu przyjąłem, dopełniłem formalności. W kil-

Na sali obrad. W pierwszym rządzie od lewej: dr Anna Stogowska, ks. prof. dr Michał Grzybowski, prof. dr inż. Janusz Pysiak - wiceprezes TNP, w drugim rządzie: dr Witold Lenart z U.W., dr inż. Jerzy Wawaszczak - b. Wojewoda Płocki, prorektor Szkoły Wyższej imienia Pawła Włodkowica, prof. dr inż. Jacek Kubissa - prorektor Politechniki Warszawskiej d/s Filii w Płocku, za nim mgr Krzysztof Niedziałkowski reprezentujący inż. Wolfa - Petera Rohde z m. Steyerberg-darczyńcę TNP /starodruk/, dr Barbara Konarska - Pabiniak, mec. Wacław Kujawa z Gostynina

kanaście tygodni potem byłem w posiadaniu dokumentu nadania mi obywatelstwa austriackiego. Granice ówczesnego "Zachodu kapitalistycznego" były dla mnie otwarte. Na decyzję zwolnienia mnie z obywatelstwa polskiego przez władze PRL w Warszawie czekałem przeszło 2 lata.

Nigdy i nigdzie nie odczuwałem niechęci do mnie jako obcego, zawsze spotykałem się z życzliwością, pomocą i uznaniem z tytułu mojej pracy twórczej, jej poziomu i mojej przyzwoitości. Rozpoczął się dotychczasowy 34-letni okres mojej wspaniałej twórczości, rozbudowany i wyzwolony przez świadomość wolności. Poznałem moją obecną małżonkę, mecenasa wiernego i towarzysza mojej twórczości i intelektualnego dojrzwania. Poznaliśmy niemal całą Europę, najistotniejsze dokumenty kultury europejskiej z zakresu sztuki malarskiej i architektury. Otworzył się przede mną ogromny dotychczas niezany świat...

Europa stała się moim domem. Nie czuję się cudzoziemcem, nikt nie żąda, abym stał się Nie-Polakiem. Jeśli się kocha i ceni Nowy Kraj i respektuje jego prawa, można spokojnie żyć.

Często pytano mnie, jaki jest mój stosunek do tak zwanej "sławy", talentu, natchnienia". Dla mnie osobiście termin "sława" jest bez zasadniczego znaczenia twórczego. Ogólnie może mieć znaczenie handlowe. Uznanie, sława raczej niszczy twórcę, stają się wyzwoloną siłą destrukcyjną. Byłem i jestem świadom. Dlatego pracuję w ciszy, uczę się ciągle jeszcze, wciąż się uczę i tworzę dokument mojego życia i towarzyszącej mi małżonki. Twórca jest dzieckiem swego narodu i swego czasu. Musi mieć

korzenie, aby czerpać siłę z tej ziemi. Im bogatsza gleba, tym silniejsza roślina. Gdy źródło wysycha, kończy się inspiracja, kończy się twórczość. Rozpoczyna się naśladownictwo i zanikanie.

Twórcę charakteryzuje rozwaga i techniczne sprawności dla tworzenia dokumentu - obrazu swego czasu i swojej obecności w tym czasie i przestrzeni w których działa.

Talentu nie da się sztucznie stworzyć, nie można go wyprodukować w laboratoriach akademickich, można go rozwinąć, ale także łatwo zniszczyć. Talent jest dany, ale ugruntować go i rozwinąć można tylko w świadomej, mozolnej, codziennej pracy. Talent jest wyróżnieniem i ogromnym zobowiązaniem, aby go w pełni rozwinąć i wykorzystać, trzeba świadomie bardzo dużo skreślić z przyjemności życia. Coś za coś. Natchnienia nie ma, jest ciągłe dojrzwanie i ciągła praca nad sobą: intelektualna i techniczna. Drobiazg pod ręką mistrza staje się wielkością, najwspanialszy temat może być łatwo zniszczony przez nieudolną rękę.

Piękno dzieła jest ukryte w milczeniu, trzeba umieć je odkryć i przemówić do niego mądrym, niekonwencjonalnym słowem. Wówczas się objawi. Prawdziwy twórca nie jest naśladowcą, zawsze jest sobą. Jeśli naśladuje innych, nie jest twórczy, nie tworzy własnego dokumentu swego życia, tylko produkt swojej pracy. Problemy twórcze rozwiązuje się bardzo daleko od "Natchnienia". Anioł Natchnienia nie przyjdzie, daremnie na niego czekać. Nie nadleci cichym lotem gołębia, nikt go nie sponszy, nie istnieje.

W kolejnym punkcie Sesji Jubileuszowej TNP Sekretarz Generalny dr Wiesław Koński odczytał decyzję o nadaniu odznaczeń. I tak:

I. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Lech Wałęsa postanowieniem swym z dnia 17 maja 1995 r. "za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej" nadał - na wniosek Wojewody Płockiego - odznaczenia państwowe: bibliotekarzom Biblioteki im. Zielińskich TNP: Wandzie Kaczanowskiej c. Zygmunta - Złoty Krzyż Zasługi, Krystynie Staszewskiej c. Stanisława - Srebrny Krzyż Zasługi. Dekoracji dokonał Wojewoda Płocki mgr inż. Krzysztof Kołach.

II. Minister Edukacji Narodowej prof. Ryszard M. Czarny za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania decyzją swą z dnia 30 maja 1995 r. przyznał - na wniosek Zarządu TNP - Medale Komisji Edukacji Narodowej 6 członkom TNP: Wandzie Kaczanowskiej z Płocka, Edwardowi Kalinowskiemu z Sierpca, Annie Ostrowskiej z Płocka, Tadeuszowi Poklewskiemu z Łodzi /O/Łęczycy/, Krystynie Szczepk z Sierpca i Jerzemu Żochowskiemu z Wyszogrodu

Medale wręczył b. minister Edukacji Narodowej prof. Henryk Samsonowicz.

III. Minister Kultury i Sztuki Kazimierz Dejmek za szczególne zasługi na rzecz kultury decyzją swą z dnia 26 maja 1995 r. przyznał na wniosek Zarządu TNP - odznakę resortową "Zasłużony Działacz Kultury" 6 osobom:

Wojewoda Płocki mgr inż. Krzysztof Kołach odznaczył 2 bibliotekarki: Krystynę Staszewską - Srebrnym Krzyżem Zasługi i st. kustosz Wandę Kaczanowską - Złotym Krzyżem Zasługi

Jadwidze Abramskiej z Płocka
Krzysztofowi Barańskiemu z Płocka
Tadeuszowi Gałamonowi z Łodzi /O/Łęczycy/
Teodorowi Słomińskiemu z Wyszogrodu
Bolesławowi Solarskiemu z Łęczycy
Wandzie Trojanowskiej z Płocka

Odznaki wręczyli Generalny Konserwator Zabytków w Ministerstwie Kultury i Sztuki dr Tadeusz Zielniewicz i mgr Natalia Kalinowska-Witek - dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich w Urzędzie Wojewódzkim w Płocku.

Minister Kultury i Sztuki Kazimierz Dejmek przyznał 6 członkom i pracownikom TNP odznakę resortową "Zasłużony Działacz Kultury". Od lewej strony: odznaczający dr Tadeusz Zielniewicz i mgr Natalia Kalinowska - Witek - dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich w Urzędzie Wojewódzkim w Płocku. Odznaczeni: Wanda Trojanowska, Krzysztof Barański, Teodor Słomiński, Jadwiga Abramska, Bolesław Solarski - przewodniczący Oddziału TNP w Łęczycy i Tadeusz Gałamon z Łodzi

Wybitny w grudniu 1994 r. - wprowadzony do obiegu w dniu 3 czerwca 1995 r. - okolicznościowy medal 175-lecia TNP wykonany w Mennicy Państwowej S.A. w nakładzie 1000 egzemplarzy, posrebrzany, o średnicy 80 mm. Projekt wykonał artysta - plastyk Stanisław Makuliński z Płocka. Cena medalu 10 zł

IV. Medale pamiątkowe 175-lecia TNP Zarząd TNP przyznał:

a) 5 najstarszym Członkom - Seniorom TNP wraz ze srebrną monetą /33 zł/ 500 lat województwa płockiego

1. Stanisławowi Chrzanowskiemu z Płocka /od 1932 r./

2. Marianowi Przedpełskiemu z Warszawy /od 1934 r./

3. Halinie Kostaneckiej z Płocka /od 1945 r./

4. prof. Tadeuszowi Paciorkiewiczowi z Warszawy /od 1945 r./

5. Kazimierzowi Jakubowskiemu z Płocka /od 1947 r./

oraz prof. Antoniemu Rajkiewiczowi z Warszawy za 25 lat społecznego kierowania seminarium doktorskim /wręczenia dokonano w warszawskim szpitalu/ i mgr. inż. Konradowi Jaskółe-dyrektorowi generalnemu i prezesowi Zarządu Petrochemii Płock - mecenasowi TNP,

b/ 18 jubilatów Członkom Towarzystwa w XXV-lecie członkostwa (przyjęci w jubileuszowym roku 1970 - 150-lecia): Michałowi Boszko, Andrzejowi Bukowskiemu, Tadeuszowi Chudemu, Jadwidze Cwalina-Krajewskiej, Józefowi Grzelakowi, Joannie Kaczorowskiej, Józefowi Kazimierskiemu, Jerzemu Kejnie, Stanisławowi Laskowskiemu, ks. Januszowi Mariańskiemu, Wacławowi Milke, Janowi Rudzkiemu, Stanisławowi Stefanickiemu, Erykowi Stogowskiemu, Andrzejowi Świątkowi, Edmundowi Wiśniewskiemu, Tadeuszowi Zombirtowi i Januszowi Żmudzińskiemu.

Medale 175-lecia wręczył prezes TNP Jakub Chojnacki.

Na ręce prezesa TNP dr. inż. Jakuba Chojnackiego wpłynęło wiele pism i adresów gratulacyjnych. Przytoczymy z konieczności tylko niektóre.

I tak Wiceprezes Rady Ministrów, Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych **prof. dr. hab. Aleksander Łuczak** napisał:

Warszawa, 3 VI 1995 r.

Wielce Szanowny Panie Prezesie

Z okazji Jubileuszu - 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego składam na Pana ręce serdeczne gratulacje i życzenia dalszej owocnej działalności Towarzystwa na niwie upowszechniania wiedzy, w służbie regionu i kraju. Społeczny ruch naukowy znajduje w Komitecie Badań Naukowych wszechstronne wsparcie z uwagi na wielkie znaczenie upowszechniania wiedzy i kształtowania pronaukowych postaw w szerokich kręgach społeczeństwa. Na tym polu z satysfakcją pragnę odnotować znaczące sukcesy Towarzystwa Naukowego Płockiego, które na przestrzeni dwu wieków nie tylko wypełniało tę pożyteczną społeczną funkcję, ale również w najbardziej trudnym okresie utraty państwowości krzewiło postawy patriotyczne i kultywowało polskie piśmiennictwo oraz w szerokim rozumieniu polską kulturę.

Przy okazji tak znamienitej daty proszę przyjąć Panie Prezesie również najlepsze życzenia zdrowia i pomysłowości w życiu osobistym, tak silnie związanym z losami Towarzystwa.

Z wyrazami szacunku

Aleksander Łuczak

Minister Edukacji Narodowej **prof. dr Ryszard M. Czarny** napisał:

Warszawa 3 czerwca 1995

Szanowny Panie Prezesie, Szanowni Zebrani,
Z okazji uroczystości 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego przesyłam najserdeczniejsze gratulacje i wyrazy uznania.

Niewiele jest w naszym kraju stowarzyszeń założonych przez najświetlejszych obywateli epoki, mogących poszczycić się blisko dwuwiekową tradycją. Towarzystwo Naukowe Płockie powołane dla "wzrostu oświecenia i powszechnej pomyślności" przez wszystkie lata swej działalności, niezależnie od uwarunkowań politycznych wypełniało swoje statutowe obowiązki szerzenia nauki i postępu, ochrony pomników naszej kultury. Dobrek naukowy Towarzystwa skupiającego, zarówno teraz jak i w przeszłości, najwybitniejszych obywateli regionu wnosi trwały wkład w rozwój Mazowsza i Kraju.

Szczególnie serdeczne słowa pragnę skierować pod adresem członków Towarzystwa wyróżnionych dyplomami honorowymi, odznaczeniami i medalami państwowymi.

Członkom Towarzystwa i jego Zarządowi składam podziękowanie za dotychczasową ofiarną pracę i ogromne zaangażowanie oraz życzenia dalszych sukcesów w pracy na rzecz rozwoju społecznego ruchu naukowego.

Tą drogą pragnę przekazać najlepsze życzenia owocnych obrad oraz wyrazy najgłębszego uznania dla organizatorów i wszystkich uczestników uroczystej sesji.

Z wyrazami szacunku i poważania

Ryszard M. Czarny

Prezes Narodowego Banku Polskiego **doc. dr Hanna Gronkiewicz-Waltz** napisała w swym liście:

Szanowni Przedstawiciele Towarzystwa Naukowego Płockiego!

Szanowni Goście!

Każdy jubileusz zasługuje na chwilę zadumy i skłania do podsumowania minionej działalności oraz nakreślenia planów na przyszłość.

175 rocznica powstania Towarzystwa Naukowego Płockiego jest okazją do przypomnienia tego ważnego wydarzenia, które zapoczątkowało pożyteczną i pełną osiągnięć działalność Towarzystwa dla Ziemi Płockiej i jej mieszkańców. Wraz z przypadającym w tym roku 500-leciem Województwa Płockiego rocznica ta stwarza również dobrą okazję do podsumowania osiągnięć Waszego Regionu. Jako Prezes banku centralnego i osoba bardzo związana z Płockiem pozwolę sobie zauważyć, że jego rozwój gospodarczy i społeczny jest przede wszystkim zasługą lokalnej społeczności. Działalność Towarzystwa Naukowego Płockiego, które powstało "Aby upowszechnić i wznosić ile możnaść pozwoli oświecenie w kraju... Zgromadzać wiadomości wyjaśniające pomniki dzieiów Narodowych... Opisywać rzeczy godniejsze uwagi... Wystawiać we wszystkich względach potrzeby Województwa dla polepszenia bytu Mieszkańców", stanowi ważny element tej lokalnej aktywności, zarówno w wymiarze historycznym, jak i obecnie, kultywując dobre tradycje oraz rozwijając twórczo współczesność.

Pragnę podkreślić, że Narodowy Bank Polski zawsze życzliwie patrzył na potrzeby społeczności lokal-

W Sesji Jubileuszowej uczestniczyły 243 osoby. Od lewej strony: p. Agnieszka Paczkowska - dyrektor Banku Handlowego w Warszawie O/Płock, za nią doc. dr Józef Kazimierski - dyrektor Archiwum m. stołecznego Warszawy prof. dr Benon Dymek - dyrektor Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych im. Stanisława Herbsta w Warszawie i mgr Agnieszka Kulas /z kwiatami/ - asystentka Prezesa Zarządu Petrochemii Płock S.A., obok niej dr med. Stefan Kośmider z Sierpca - Zastępczy Lekarz, za nim mgr Michał Kaczmarek z Kutna - wicemarszałek Sejmiku Samorządowego Województwa Płockiego

nych i wypełniając swoje ustawowe zadania starał się modelować bankowość lokalną tak, by rozwojowi tych społeczności sprzyjała. Tak będziemy działać również w przyszłości.

Pragnę pogratulować wszystkim Członkom Towarzystwa Naukowego Płockiego dotychczasowych sukcesów i złożyć serdeczne życzenia jeszcze większych osiągnięć w następnych latach.

Hanna Gronkiewicz-Waltz

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Sztuki - **prof. dr hab. Tadeusz Polak** przesłał na ręce Prezesa TNP list, w którym czytamy:

Bardzo dziękuję za zaproszenie do udziału w Sesji Jubileuszowej z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Zmuszony jestem z przykrością poinformować Pana, że liczne obowiązki służbowe nie pozwalają mi na przyjazd do Płocka we wskazanym terminie. Proszę przyjąć wyrazy uznania i najlepsze życzenia wielu nowych dokonań w pracy dla dobra nauki i polskiej kultury.

Wszystkim Członkom i Współpracownikom Towarzystwa życzę pomyślności w pracy i życiu osobistym.

Z poważaniem

Prof. dr hab. Tadeusz Polak

B. Przewodniczący Rady Państwa PRL, **profesor Uniwersytetu Warszawskiego - Henryk Jabłoński** napisał:

Zarząd Towarzystwa Naukowego Płockiego

Zły stan zdrowia nie pozwala mi skorzystać z zaszczytnego zaproszenia na jubileuszową Sesję z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego. Proszę więc serdecznie o przyjęcie tą drogą wyrazów mego głębokiego szacunku dla długiej tradycji Towarzystwa, dla jego obecnej roli w regionie i jego wciąż pomnażanego wkładu do kultury narodowej.

Te godne pełnego uznania osiągnięcia TNP nie były możliwe bez odpowiedniego klimatu społecznego w środowisku i długiego szeregu ofiarnych działaczy, którzy w pracy dla dobra ogółu znajdują potwierdzenie starorzyskiego przysłowia:

"Labor est etiam ipsa voluptas /praca jest sama przez się przyjemnością/.

Łączę dla nich słowa wysokiego poważania

Henryk Jabłoński

Warszawa, 26 maja 1995 r.

Mira Zimińska-Sygietyńska, Honorowy Obywatel Miasta Płocka, długoletni dyrektor Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca MAZOWSZE im. Tadeusza Sygietyńskiego przesłała Prezesowi TNP Jakubowi Chojnackiemu osobisty list:

Karolin, dnia 1 czerwca 1995

Drogi Jakubie!

Przepraszam Cię kochany przyjacielu, że nie będę mogła być z Tobą i wszystkimi, którzy tak jak i ja kochają Płock.

Koncerty "MAZOWSZA" porywają mnie w świat, to przyczyna mojej nieobecności.

Tobie i całemu Towarzystwu Naukowemu w Płocku przesyłam moc serdecznych uścisków, życząc dalszej wspaniałej działalności.

Sercem jestem z Wami

Mira Zimińska-Sygietyńska

Ks. Stanisław Dziwisz - osobisty sekretarz Papieża Polaka - Jana Pawła II napisał do Zarządu TNP:

Watykan 13 maja 1995 r.

Drodzy Państwo,

Jestem wdzięczny Zarządowi Towarzystwa Naukowego Płockiego za przysłanie mi Zaproszenia na Sesję jubileuszową z okazji 175-lecia istnienia Towarzystwa, która będzie miała miejsce w dniu 3 czerwca b.r.

Biorąc duchowy udział w niej, życzę Gościom miłych i wzbogacających intelektualnie przeżyć tego dnia.

Z wyrazami szacunku

Ks. Stanisław Dziwisz

Biskup Toruński - Andrzej Suski napisał do Prezesa TNP:

Toruń, dnia 20 maja 1995 r.

Szanowny Panie Prezesie,

Uprzejmie dziękuję za pamięć i zaproszenie do udziału w Sesji Jubileuszowej z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego w Płocku.

Nie mogąc uczestniczyć w tym wydarzeniu z powodu wcześniej ustalonych uroczystości w Toruniu, pragnę na ręce Pana Prezesa przesłać gratulacje i życzenia jubileuszowe dla wszystkich członków Towarzystwa, które w ciągu swej długiej historii krzewiło kulturę narodową na Mazowszu i spełniało ważną rolę ośrodka naukowego.

Z poważaniem

Ks. Andrzej Suski

Biskup Toruński

1820³ - 1995
VI

Prof. dr Franz Josef Heyen - dyrektor Archiwum Krajowego w Koblencji nad Renem, Członek TNP, wygłasza przemówienie. Stoją od lewej: dr inż. Jakub Chojnacki, prof. dr Aleksander Gieysztor, dr Wiesław Koński i prof. dr med. Cezary Korczak - prezes Polskiego Towarzystwa Higienicznego, członek TNP. Profesor ofiarował Towarzystwu album "IL Viaggio di Eurico VII in Italia" - wydany przez Edimond 1993, Citta di Castello (PG)

Przewodniczący Sejmiku Samorządowego Województwa Płockiego - Michał Boszko napisał w liście do Zarządu TNP:

Ze szczególną satysfakcją przekazuję - na zacne ręce Pana Prezesa- serdeczne gratulacje i wyrazy głębokiego uznania Zarządowi i członkom Towarzystwa Naukowego Płockiego z okazji 175 rocznicy działalności tej zasłużonej Instytucji.

Bogata historia Towarzystwa, Jego piękne dziełnictwo wciąż wzbogacane o dokonania współczesne stanowi źródło inspiracji intelektualnych i nieprzemijających wartości kulturowych.

Zawsze z najwyższym szacunkiem odnosimy się do splendoru i efektów Państwa pracy świadomi faktu, iż wciąż należy

"... szukać bez przerwy, bez przerwy budować nie spocząc przy drodze, lecz drogi prostować; Co stare otaczać wiernie czią, nie kostnieć, gdy nowe prądy prą..."

Kierujemy dziś do Państwa, niestrudzonych inspiratorów kultury - ludzi z pasją twórczego działania - wyraz naszej sympatii i życzliwości.

Z okazji Jubileuszu Towarzystwa, przypadającego w roku obchodów 500-lecia Województwa Płockiego, życzymy Państwu wielu dalszych sukcesów, osobistej satysfakcji i wszelkiej pomyślności.

Z poważaniem
Michał Boszko

Wicewojewoda Włocławski Władysław Kubiak przesłał w imieniu Wojewody Włocławskiego list o następującej treści:

Włocławek, 3 czerwca 1995 r.

Z okazji Jubileuszu 175 lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego składam wszystkim jego członkom i sympatykom serdeczne życzenia i gratulacje.

Życzę wielu następnych wspaniałych jubileuszy, wielu lat owocnej pracy dla dobra swojego miasta, regionu i wszystkich jego mieszkańców. Gratuluję osiągnięć w realizacji podejmowanych badań naukowych, w popularyzacji wiedzy i w działalności wydawniczej.

Towarzystwo Naukowe Płockie jako strażnik zasad rozumu wniosło na przestrzeni swych dzieł wielki wkład w budowanie praworządnej, samorządnej i obywatelskiej Rzeczypospolitej. Jego rola kulturotwórcza i integracyjna jest unikalna i nieporównalna z pracą żadnej innej organizacji. Działalność Towarzystwa Naukowego Płockiego to także animowanie życia politycznego opartego na podstawach intelektualnych i moralnych, praktyczne definiowanie i krzewienie zasad demokracji.

Niech dzisiejszy Jubileusz stanie się dogodną okazją do złożenia wyrazów uznania i szacunku.

Władysław Kubiak

Prezydent miasta Płocka - Dariusz Krajowski-Kukiel na ręce Prezesa TNP skierował specjalny adres:

Z okazji jubileuszu 175-lecia powstania Towarzystwa Naukowego Płockiego składam Panu, wszystkim pracownikom oraz członkom Towarzystwa wyrazy uznania i podziękowanie za cenny i znaczący wkład w rozwój nauki i kultury Płocka oraz regionu, a także wszelkie działania promujące nasze miasto w kraju i za granicą.

Towarzystwo Naukowe Płockie w momencie powstania stanowiło ważny ośrodek krzewienia oświaty, nauki i kultury polskiej. Jego działalność nierozdzielnie wiąże się z historią walki narodu o odzyskanie niepodległości, zachowanie polskości i rozwój naszej kultury.

Dziś Towarzystwo Naukowe Płockie, którego praca skupia się wokół upowszechniania nauki, prowadzenia badań w dziedzinie historii archeologii, geografii i literatury, gromadzenia materiałów naukowych oraz popularyzacji osiągnięć gospodarczych Płocka i Mazowsza; stawia sobie za cel przede wszystkim poznanie przeszłości i potrzeb współczesności. Zrzesza ludzi, którzy dzięki swoim kwalifikacjom i woli społecznej pracy naukowej pogłębiają wśród młodych pokoleń szacunek do historii, tradycji i narodowych dóbr kultury, przyczyniają się do rozwoju duchowego i intelektualnego mieszkańców naszego miasta.

Jeszcze raz gorąco dziękuję Państwu i życzę wielu sukcesów w pracy zawodowej oraz wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Z wyrazami szacunku

Dariusz Krajowski-Kukiel

Płock, 3 czerwca 1995 r.

Nadburmistrz miasta Darmstadt - Peter Benz

skierował do Prezesa TNP - Jakuba Chojnackiego list o następującej treści:

22.05.1995

Sehr geehrter Herr Dr. Chojnacki,

für die Einladung zur Jubiläumssitzung der Wissenschaftlichen Gesellschaft Plock am 03.05.1995 danke ich Ihnen sehr. Leider ist es mir aus terminlichen Gründen nicht möglich, so kurzfristig an dieser Sitzung teilzunehmen. Auch für Herrn Hauptamtsleiter Müller ist es leider nicht möglich, zu diesem Anlaß nach Plock zu kommen.

Ich möchte Ihnen aber auf diesem Wege die besten Wünsche zum 175 jährigen Bestehen dieser wichtigen und bedeutenden Institution übermitteln und Ihnen auch persönlich Dank und Anerkennung für geleistete Arbeit aussprechen. Im Rahmen der

Überreichung der Freundschaftsplakette der Stadt Darmstadt an Sie im vergangenen Jahr konnte ich persönlich Ihren Einsatz für die Gesellschaft und unsere Städtepartnerschaft würdigen.

Was die Vermittlung eines Fahrzeuges für Ihre Gesellschaft betrifft, so steht unser Hauptamt mit dem zuständigen Eigenbetrieb in Verhandlung. Ich hoffe, daß wir Ihnen in der nächsten Zeit einen guten Vorschlag unterbreiten können.

Mit den besten Grüßen und Wünschen

Peter Benz

Prezes Polskiej Fundacji Upowszechniania Nauki - **Janusz Haman** oraz dyrektor Fundacji - **Wojciech Wiśniewski** w liście na ręce Prezesa TNP napisali:

Warszawa, dnia 3 czerwca 1995 r.

Nawiązując do zdarzeń 1820 r., pisze Michał Bo-brzyński w swych Dziejach Polski: "... Polacy do wszystkich swych poczynañ umieli wybierać chwilę najnie-właściwszą". A jednak było w Płocku, w Szkole Wojewódzkiej trzynastu Polaków, którzy wbrew temu mniemaniu wybrali tę właśnie chwilę by założyć Towarzystwo Naukowe. Jak właściwa była to chwila i jak właściwe miejsce widzimy po 175 latach zasług Towarzystwa nie tylko dla Ziemi Płockiej, lecz dla całej Polski, dla całego społecznego ruchu naukowego.

Polska Fundacja Upowszechniania Nauki jest 35 razy młodsza i naprawdę nie wiemy czy zechcecie przyjąć najgorętsze życzenia i gratulacje od kogoś nie-dojrzałego! Ale i tak pozwolimy sobie zawołać: Niech żyje Towarzystwo Naukowe Płockie przez wiele następnych stuleci!

Janusz Haman

Wojciech Wiśniewski

Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu - **prof. dr hab. Andrzej Jamiołkowski** napisał do Zarządu TNP:

Bardzo dziękuję za zaproszenie do udziału w Sesji Jubileuszowej z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego w dniu 3 czerwca br.

Niestety, z powodu wcześniej podjętych zobowiązań, nie mogę przybyć do Płocka w tym dniu. Wszystkim uczestnikom Sesji życzę owocnych obrad.

prof. dr hab. Andrzej Jamiołkowski

Prorektor Uniwersytetu Warszawskiego d/s Filii w Białymstoku - **prof. dr hab. Władysław A. Serczyk** napisał do Prezesa TNP:

Białystok, 1995-05-25

Wielce Szanowny Panie Prezesie!

Rad jestem, że mogę na Pańskie ręce złożyć naj-serdeczniejsze gratulacje z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego, tak pręźnie kierowanego przez Pana. Od wielu już lat - z ogromną uwagą i życzliwością śledzę osiągnięcia Towarzystwa Naukowego Płockiego, Jego nieustający rozwój i stałe podnoszenie się Jego rangi naukowej. Każde z miast polskich byłoby rade gdyby w nim właśnie działała tego rodzaju

organizacja zrzeszająca tak wielu czynnych i ofiarnych członków.

Na Pańskie ręce składam Panu i wszystkim Członkom Towarzystwa najserdeczniejsze życzenia dalszej owocnej służby dla dobra Rzeczypospolitej oraz wielu osobistych radości.

Z wyrazami głębokiego szacunku

Prof. dr hab. Władysław A. Serczyk

Z kolei rektor Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach - **prof. Adam Kołtąj** napisał:

Kielce dnia 1.06.1995 r.

Szanowny Panie Doktorze -

Uprzejmie dziękuję za zaproszenie na sesję jubileuszową z okazji 175-lecia Towarzystwa.

Gratulując Panu i członkom Towarzystwa Naukowego pięknego Jubileuszu, składam Państwu życzenia dalszego rozwoju, sukcesów w pracy naukowej i organizacyjnej dla dobra nauki i oświaty.

Równocześnie z przykrością zawiadamiam, że nie będę mógł osobiście uczestniczyć w tej uroczystości z uwagi na zaplanowany wcześniej wyjazd do Olsztyna.

Pozostaję z wyrazami szacunku

Adam Kołtąj

Kanclerz Szkoły Wyższej imienia Pawła Włodkowica - **dr inż. Zbigniew Kruszewski** napisał do Zarządu TNP:

Płock, 3 czerwca 1995 roku

W dniu sto siedemdziesiątej piątej rocznicy powstania Towarzystwa Naukowego Płockiego, wraz z Rektorem, Senatem i całą społecznością akademicką Szkoły Wyższej imienia Pawła Włodkowica w Płocku przekazuję wszystkim członkom Towarzystwa serdeczne gratulacje.

Pragnę wyrazić wielkie uznanie i szacunek dla osiągnięć i aktywności Towarzystwa, służących rozwojowi kultury, nauki i oświaty w Płocku i w regionie płockim.

Budzi nasz szczerzy podziw rozbudowa Biblioteki imienia Zielińskich, pozwalająca na znaczące powiększenie księgozbioru, z którego korzysta bardzo wielu spośród dwóch tysięcy osób studiujących w murach naszej Uczelni. Z myślą o nich, a także o pozostałych czytelnikach, przekazuję w tym Jubileuszowym Dniu na potrzeby Biblioteki dar w postaci dwóch czytników do mikrofisz oraz maszynę do pisania o łącznej wartości trzech tysięcy pięciuset złotych.

Życzę Towarzystwu i jego władzom dalszych twórczych osiągnięć i satysfakcji z bezinteresownego trudu wnoszonego w pomnażanie dotychczasowego dorobku.

Dr inż. Zbigniew Kruszewski

Dyrektor Instytutu Historii PAN - **prof. dr hab. Stanisław Bylina** w piśmie do Prezesa TNP - Jakuba Chojnackiego napisał:

Warszawa, dnia 8 czerwca 1995 r.

Wielce Szanowny Panie Prezesie

Mój pobyt zagraniczny spowodował, iż dopiero teraz dotarło do mnie zaproszenie na Sesję Jubileuszową z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Prosząc więc o usprawiedliwienie mojej nieobecności pragnę złożyć na ręce Pana Prezesa najserdeczniejsze gratulacje i życzenia dla kierowanej przez Pana ogromnie zasłużonej placówki naukowej i popularyzatorskiej. Panu Prezesowi osobiście życzę wszelkiej pomyślności oraz trwałego zdrowia i sił niezbędnych dla dalszego prowadzenia Towarzystwa Naukowego Płockiego, którego działalność cenią wszyscy polscy historycy.

Prof. dr hab. Stanisław Bylina

Generalny Konserwator Zabytków - **Tadeusz Zielniewicz** napisał do Prezesa TNP:

Warszawa, dnia 3 czerwca 1995 r.

Z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego przesyłam najlepsze życzenia i gratulacje.

Z wielkim szacunkiem odnoszę się do działalności Towarzystwa, a w szczególności do społecznych inicjatyw służących ochronie dziedzictwa kulturalnego. W czasie swej działalności Towarzystwo zgromadziło wiele skarbów kultury, w tym również niezwykle cenną kolekcję starodruków. Pozostaje naszą wspólną troską przechować te skarby dla kolejnych pokoleń.

Dlatego też ze skromnego budżetu Ministerstwa Kultury i Sztuki, przeznaczonego na konserwację zabytków, możemy w chwili obecnej przekazać kwotę 6 tys. zł., na konserwację 6 najcenniejszych inkunabułów. Mam nadzieję, że wspólnym wysiłkiem będziemy mogli kontynuować prace konserwatorskie.

Pozostaję z wyrazami głębokiego szacunku i najlepszymi myślami o Towarzystwie Naukowym Płockim, skierowanymi ku przyszłości.

Z poważaniem

Tadeusz Zielniewicz

Prezes Zarządu Fabryki Mebli - **Wolf-Peter Rohde** skierował na ręce prezesa list następującej treści:

wpr/stu 30.05.95

Lieber Herr Präsident Chojnacki,

über Ihre Einladung zum 175. Jahrestag der Gründung der Wissenschaftlichen Gesellschaft von Plock habe ich mich sehr gefreut.

Mgr inż. Konrad Jaskóła - prezes Zarządu Petrochemia Płock S.A. wręcza prezesowi TNP list gratulacyjny i dar 100 mln zł /st./ Obok: prof. Aleksander Gieysztor i dr Wiesław Koński

Da ich mich aber ab dem 02. Juni in Urlaub befinde und bereits eine Urlaubsfahrt eingeplant habe, kann ich leider zu Ihrem großen Tag nicht kommen, Herr Niedzialkowski wird mich aber vertreten.

Ich denke noch sehr gerne und sehr oft an unser Treffen in Plock und wurde mich wirklich freuen, wenn wir uns in nächster Zeit wieder einmal treffen würden.

Nochmals meine herzlichste Gratulation zu dem Jahrestag Ihrer Gesellschaft, verbunden mit den besten Wünschen für Sie persönlich.

Ihr Wolf-Peter Rohde

Akt Darowizny

Z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego z siedzibą w Płocku, przy Placu Narutowicza 2 uchwałą Zarządu Rohde Fabryka Mebli Biurowych sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, przy ul. Nowy Świat 35 przekazuje się w darze starodruk wartości 700,00 złotych:

Erazm z Roterdamu: Des Erasmi rot. Epistolae familiares propter singularem elegantiam & argumenti materia Scholis & adolescentum studijs captuiq. accommodatae, ex omnibus, quas reliquit, literis summo doctissimorum iudicio segregatae. Basilea: Baptholomaeus Westhemerus, 1538. - 477 s.

na cele naukowe prowadzone przez to Towarzystwo.

Towarzystwo Naukowe Płockie wyżej wymieniony dar przyjmuje na cele naukowe.

Przedmiot darowizny został wręczony obdarowanemu Towarzystwu z chwilą podpisania niniejszego aktu.

Za Zarząd TNP
Prezes Jakub Chojnacki

Za Zarząd Rothe
Fabryka Mebli
Biurowych Sp. z o.o.
Krzysztof Niedzialkowski

Prezes Zarządu "Petrochemi Płock S.A." - **Konrad Jaskóła** przekazał na ręce Prezesa TNP dr. inż. Jakuba Chojnackiego adres następującej treści:

Proszę przyjąć najlepsze i z głębi serca płynące życzenia kierowane do wszystkich członków Towarzystwa Naukowego Płockiego z okazji 175-lecia jego istnienia. Nie sposób przecenić roli i wkładu Towarzystwa w rozwój nauki, oświaty, szeroko pojmowanej kultury i krzewienia postaw humanistycznych. Historia wykazała, iż potrafiło działać pręźnie i skutecznie zarówno w okresie zaborów, dwóch wojen światowych, jak i w czasach wolnej i niepodległej Polski.

Towarzystwo Naukowe Płockie zajmuje szczególne miejsce w pejzażu miasta. Nie tylko z racji swych ogromnych tradycji czy dorobku, będącego spuścizną całych pokoleń jego wybitnych działaczy. Szczególnie ważne jest to, że nie podlega upadkom spowodowanym zanikiem entuzjazmu. Jego aktywność jest przedmiotem podziwu wszystkich zainteresowanych nauką w regionie, a dokonania sięgają daleko poza granice województwa i kraju.

Życząc Towarzystwu Naukowemu dalszych sukcesów pragnę na Pana ręce złożyć również podziękowania za współpracę z Petrochemią.

Konrad Jaskóła

Dyrektor Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu - **dr Hieronim Kroczyński** przesłał list następującej treści:

Kołobrzeg, dnia 2 czerwca 1995 r.

Gorąco dziękuję za zaszczytne zaproszenie mnie na uroczystości jubileuszu 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego. Nie mogąc przyjechać do Płocka i

uczestniczyć w obchodach, pragnę przekazać tą drogą wyrazy najwyższego szacunku dla jednego z najstarszych i najbardziej zasłużonych towarzystw naukowych w naszym kraju. Od ponad dwudziestu lat mam możliwość podziwiać niezwykłą dynamikę działalności Towarzystwa na polu nauki i popularyzacji wiedzy.

Kołobrzeg, leżący na północnych kresach Rzeczypospolitej od jej zarania, a później przez wiele wieków poza jej granicami, miał liczne związki z Płockiem, także w dziedzinie nauki, że wspomnę tylko wybitnego dyplomata i uczonego, rodem z Kołobrzegu, Kosmę Simmera, który w roku 1596 jako młodzieniec wysłany został przez ojca do Płocka w celu nauki języka polskiego.

Towarzystwu życzę dalszych wspinających osiągnięć. Panu Prezesowi, z którym wiążę mnie więzy przyjaźni, życzę wiele energii i zdrowia.

Dr Hieronim Kroczyński

Dyrektor Przedsiębiorstwa Eksploatacji Rurociągów Naftowych "Przyjaźń" - **Henryk Janczewski** przesłał gratulacje następującej treści:

Płock, dnia 3 czerwca 1995 r.

Z okazji doniosłej rocznicy 175 lat założenia Towarzystwa Naukowego Płockiego składamy gratulacje oraz życzenia dalszych osiągnięć naukowych.

Jednocześnie prosimy o przyjęcie naszego Przedsiębiorstwa w poczet członków zbiorowych.

Łączę wyrazy szacunku

Henryk Janczewski

Towarzystwo Naukowe Płockie otrzymało też list **Imama Mahmud Taha Żuk** z Instytutu Muzułmańskiego w Warszawie o treści:

1 muharram 1416h

W związku ze 175-leciem istnienia Towarzystwa Naukowego Płockiego /1820 - 3 czerwca 1995 r./ w imieniu Instytutu Muzułmańskiego w Warszawie składam jak najserdeczniejsze życzenia dalszej owocnej pracy na rzecz nauki polskiej.

Towarzystwo Naukowe Płockie dobrze służy kulturze narodowej, Mazowszu. Fakt 175-lecia istnienia TNP pragniemy zaznaczyć zamieszczając w nr 4 "Rocznika Muzułmańskiego" artykuł poświęcony osobie i dziełu Gustawa Zielińskiego /Kirgiz, Stepyl/.

Salam. Allahu Akbar.

Naczelnny Imam

W odpowiedzi na zaproszenie na uroczystości jubileuszowe skierowane do Biskupa Płockiego - Ordynariusza Diecezji Płockiej - ks. bpa Zygmunta Kamińskiego, Kanclerz Kurii - **ks. K. Ziółkowski** skierował pismo następującej treści:

Płock, 31.05.1995 r.

Szanowny Pan dr inż. **Jakub Chojnacki**
Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego w Płocku

Ksiądz Biskup bardzo dziękuje za zaproszenie na jubileuszową sesję Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Jednak ze znanych, także Panu Prezesowi powodów, Ksiądz Biskup nie będzie mógł skorzystać z zaproszenia.

Z wyrazami należnego szacunku-

Ks. K. Ziółkowski
Kanclerz

Towarzystwo Naukowe Płockie otrzymało też specjalny dyplom od Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Higienicznego o treści:

Warszawa, 3 czerwca 1995 r.

Polskie Towarzystwo Higieniczne składa wyrazy najwyższego szacunku i uznania za 175-letnią działalność zasłużonego dla kraju Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Towarzystwo Naukowe Płockie jest najlepszym wzorem dla historii i nauki w Polsce.

Sekretarz
M. Świdorski

Prezes
W. Korczak

Prezes Towarzystwa Naukowego Warszawskiego - **prof. Witold Rudowski** skierował do prezesa TNP pismo następującej treści:

Warszawa, dnia 18.05.1995 r.

Wielce Szanowny Panie Prezesie.

Pragnę wyrazić Panu Prezesowi słowa mej najserdeczniejszej wdzięczności i podziękowania za list z dnia 8 maja br. oraz zaproszenie do udziału w Sesji Jubileuszowej z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego. Całkowicie podzielać zdanie Pana Prezesa, że nasze Towarzystwa łączy "wiekowa" historia i współpraca i pragnę zapewnić Pana Prezesa, iż w swej kadencji nowowybrany Zarząd TNW dołoży wszelkich starań, aby nasze związki umocnić, a współpracę pogłębić.

W imieniu Zarządu Towarzystwa Naukowego Warszawskiego i wszystkich jego członków przesyłamy na ręce Pana Prezesa dostojnemu Towarzystwu Naukowemu Płockiemu najserdeczniejsze gratulacje i życzenia dalszych wielkich i znaczących sukcesów w działalności Towarzystwa.

Jest mi niewymownie przykro, iż osobiście nie będę mógł wziąć udziału w Sesji Jubileuszowej, ale w dniach 31.05-4.06.1995 muszę reprezentować chirurgię polską na Jubileuszu 75-lecia Stowarzyszenia Chirurgów W. Brytanii i Irlandii w Londynie.

Towarzystwo Naukowe Warszawskie reprezentować będzie członek Zarządu TNW prof. **Zdzisław Mikulski**.

Kończąc pragnę powtórzyć słowa listu Pana Prezesa adresowane do TNW: ad multos annos.

Proszę przyjąć wyrazy głębokiego szacunku i poważania

Prof. Witold Rudowski

Zarząd Towarzystwa Naukowego Toruńskiego skierował do Prezesa TNP pismo o treści:

Toruń, dn. 31.05.1995 r.

W imieniu Zarządu Towarzystwa Naukowego w Toruniu przesyłamy na ręce Pana Prezesa najserdeczniejsze gratulacje z okazji Jubileuszu 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Pragniemy wyrazić głębokie uznanie dla osiągnięć i aktywności naukowej oraz popularyzatorskiej TNP, a także przekazać życzenia dalszych sukcesów na niwie wzbogacania kultury ogólnonarodowej a zwłaszcza do robku naukowego miasta i Mazowsza Płockiego.

Z wyrazami głębokiego poważania

Sekretarz Generalny Prezes TNT
Prof. dr hab. Marian Kallas **Prof. dr Marian Biskup**

Specjalny adres gratulacyjny skierowały także władze Łódzkiego Towarzystwa Naukowego:

Łódź, dnia 31 maja 1995 r.

Szanowny Panie Prezesie,

Towarzystwo Naukowe Płockie należy do najdłużej działających w Polsce towarzystw naukowych. Znałe jest w społecznym ruchu naukowym ze swej aktywności i wielu cennych inicjatyw badawczych, wydawniczych i popularyzujących naukę. Towarzystwo zasięgiem swego działania wykracza poza region płocki. Jest cenione przez środowisko inteligencji województwa, integruje je, a z wybitnymi przedstawicielami płockiej inteligencji mieszkającej i pracującej nieraz daleko od Płocka utrzymuje trwałe związki z korzyścią dla regionu.

Z okazji tak wspaniałej rocznicy, jaką jest 175-lecie Towarzystwa Naukowego Płockiego, w imieniu wszystkich, członków Łódzkiego Towarzystwa Naukowego składamy na Pańskie ręce - Panie Prezesie - serdeczne gratulacje dotychczasowych sukcesów i życzymy wielu dalszych lat aktywnego działania Towarzystwa na rzecz regionu i nauki polskiej.

Wiceprezes Prezes
Prof. dr hab. med. Zdzisław Ruszczyk **Prof. dr hab. Stanisław Liszewski**

Również Zarząd Włocławskiego Towarzystwa Naukowego przesłał list z gratulacjami:

W imieniu Zarządu Włocławskiego Towarzystwa Naukowego składamy na ręce Pana Prezesa dla wszystkich członków Towarzystwa, serdeczne gratulacje z okazji 175-lecia istnienia Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Towarzystwo Naukowe Płockie może służyć za wzór dla wszystkich organizacji społecznych zajmujących się pracą badawczą i popularyzacją nauki.

Dotychczas dorobek Towarzystwa jest imponujący o czym świadczą coroczne, drukowane sprawozdania z działalności.

Życzymy Panu Prezesowi oraz wszystkim działaczom Towarzystwa dużo satysfakcji i pomyślności w życiu osobistym.

Z wyrazami szacunku

Sekretarz Generalny WTN Prezes WTN
mgr Stanisław Kunikowski **Prof. dr hab. Stanisław L. Bagdziński**

Na ręce Prezesa TNP przesłał list także Prezes Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego - **dr Andrzej Kozłowski**:

Ostrołęka, 31 maja 1995 r.

Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe im. A. Chętnika w Ostrołęce jako jedno z najmłodszych w kraju - ma szczególne powody przesłania gorących i serdecznych pozdrowień dla uczestników Sesji Jubileuszowej z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego. To przecież w okresie międzywojennym wybitny nasz rodak Adam Chętnik prowadził żywą i aktywną działalność na Kurpiowszczyźnie w ramach Stacji Naukowej w Nowogrodzie, którą aktywnie wspierało właśnie Towarzystwo Naukowe Płockie.

Nie ukrywamy, że dziś "uważnie" patrzymy w stronę Płocka i podziwiamy dynamikę działań na rzecz społecznego ruchu naukowego.

Z przykrością przychodzi mi stwierdzić, że z uwagi na wielość różnych obowiązków nie możemy uczestniczyć w tej pięknej i podniosłej uroczystości w dziejach jednego z najstarszych towarzystw naukowych w kraju. W tej sytuacji prosimy o przyjęcie od nas najlepszych życzeń dalszego rozkwitu działań Towarzystwa oraz zdrowia, szczęścia i pomyślności członkom Towarzystwa oraz uczestnikom Waszej uroczystości.

**Prezes OTN
dr Andrzej Kozłowski**

Gratulacje przesłał także Prezes Polskiego Towarzystwa Tribologicznego - **prof. dr hab. inż. Stanisław Pytko**:

Kraków, 31 maja 1995

Szanowny Panie Doktorze

Serdecznie dziękuję za zaproszenie mnie na Jubileusz 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Żałuję, że nie będę mógł uczestniczyć, gdyż sesja egzaminacyjna nie pozwala mi na to, jak też zaległe prace związane z moim pobytem w Rosji.

Proszę zatem przyjąć serdeczne gratulacje z okazji tej pięknej uroczystości i życzenia dalszych twórczych działań naukowych i popularyzatorskich, w krzewieniu naszej - chociaż często trudnej - ale pięknej w rozwoju narodu historii.

Życzę zdrowia Panu Doktorowi, bo przecież Pana inicjatywa, i zapał to fundament w rozwoju Towarzy-

stwa Naukowego Płockiego.

Ściskając serdecznie w Dniu Jubileuszu pozostaje zawsze życzliwy

Stanisław Pytko

Życzenia przesłał także b. Prezes Rady Ministrów
- **Józef Pińkowski**, który napisał do Prezesa TNP:

Szanowny Panie!

Dziękuję za zaproszenie na Sesję Jubileuszową z okazji 175 rocznicy Towarzystwa Naukowego Płockiego. Niestety nie mogę skorzystać z zaproszenia, czego bardzo żałuję, albowiem TNP jest bliskie moim myślom i sercu. Śledzę działalność TNP od przelotu lat sześćdziesiątych, a w wielu poczynaniach miałem zaszczyt uczestniczyć bezpośrednio i wiem dobrze jak cenna dla społeczeństwa i kultury jest ta działalność. Towarzystwo Naukowe Płockie wyrosło z żywej patriotycznej niwy płockiej pielęgnowanej przez miejscową inteligencję, nauczycieli, społeczników, ludzi wszystkich niemal zawodów.

Przez lata swej działalności TNP wniosło ogromny wkład w rozwój Płocka i regionu będąc także zawsze czynnym źródłem wpływającym na poszerzanie wiedzy o prastarych dziejach Płocka, Mazowsza i Polski, wzbogacając naszą kulturę, umiejętnie kojarząc w swej działalności społeczne idee pracy organicznej z dobrze pojętym regionalizmem, inicjatywami naukowymi i z tym wszystkim co niosą z sobą istotne dla rozwoju nury życia narodu i państwa.

Serdecznie gratuluję Jubileuszu i życzę wielu dalszych osiągnięć na wszystkich polach działalności, które Towarzystwo kontuuje i jakie jeszcze podejmie z pożytkiem dla Płocka, Mazowsza i Polski.

Łączę się myślami z członkami i sympatykami TNP w tych podniosłych chwilach i ściskam serdecznie Pana Prezesa.

Warszawa, 30.05.1995

Józef Pińkowski

Specjalny adres gratulacyjny na ręce Prezesa skierował **prof. Witold Hensel - Członek Honorowy TNP:**

Wielce Szanowny i Drogi Panie Prezesie,

W związku z odbywającą się Sesją Jubileuszową z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego, na którą niestety ze względu na chorobę nie mogę przybyć, prosząc o usprawiedliwienie mojej nieobecności, przesyłam na Pańskie ręce najlepsze gratulacje i życzenia dla Pana Osobiście i całego Towarzystwa Naukowego.

Czynię to z głębokim przekonaniem, gdyż Towarzystwo Naukowe Płockie jest przewybornym przykładem jak można harmonijnie łączyć dzieło całego narodu z czynami dla małych ojczyzn, zwłaszcza wówczas, gdy przewodzą im osobowości obdarzone nie tylko wielką wiedzą, ale przede wszystkim umiłowaniem sprawy na rzecz której bezinteresownie pracują. Nimi właśnie od wielu lat chlubi się Towarzystwo Jubilat i niechaj będzie ich wielu w przyszłości. Sądzę wreszcie, że gdyby nadawano wawrzyny królewskie Orła Bia-

łego za zasługi dla zespołów, które przyczyniły się do wzbogacania polskiej kultury to jednym z pierwszych byłoby Towarzystwo Naukowe Płockie.

"Quod felix faustum fortunatumque sit".

Łączę wyrazy wysokiego szacunku oraz najlepsze pozdrowienia

Witold Hensel

Serdeczne życzenia nadesłał **prof. dr hab. Benon Miśkiewicz**. W liście czytamy:

Waliszewo, 24 maja 1995 r.

Wielce Szanowny Panie Prezesie,

Nie mogąc osobiście uczestniczyć w uroczystościach z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego, pozwalam sobie tą drogą przekazać, na ręce Pana Prezesa, moje stałe wyrazy podziwu i szacunku dla Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Przypadająca 175 rocznica założenia Towarzystwa, nakłania do spojrzenia wstecz i zadumy. Będzie ona radosna i obfitująca świadomością dobrze wykonanego posłannictwa naukowo-oświatowego wobec wielu pokoleń Polaków. Niechaj to przekonanie o dobrze spełnionym obowiązku stanie się bodźcem do jeszcze intensywniejszej owocnej działalności i przysporzy dalszych osiągnięć w dziedzinie nauki, jej upowszechniania i będzie przykładem, tak jak dotąd, dla polskiego społecznego ruchu naukowego. Niechaj Towarzystwu Naukowemu Płockiemu nadal towarzyszy, powszechnie uznanie i szacunek.

Załączam wyrazy szczerego szacunku i przyjaźni

Benon Miśkiewicz

Do Prezesa TNP napisał także **prof. Czesław Madajczyk**. Oto treść listu:

Warszawa, 3 czerwca 1995

Szanowny Panie Prezesie

Dopiero dziś powróciłem z międzynarodowej konferencji. Tak więc nie zdążę na Sesję Jubileuszową z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego, na którą otrzymałem zaproszenie Zarządu, za które uprzejmie dziękuję.

Jako przyjaciel Towarzystwa składam mu najlepsze życzenia dalszego rozkwitu i kontynuowania żywotności, którą od dawna imponuje w skali kraju. Jak różne czasy i warunki dane mu było przetrwać, zapisując trwałą kartę w społecznym ruchu naukowym. Zapewne dotychczasowe osiągnięcia staną się inspiracją do jeszcze większych.

Z wyrazami szacunku

Prof. Czesław Madajczyk

Janina Mazurkowa - pracownik honorowy Instytutu Gen. Sikorskiego w Londynie przesłała na adres Towarzystwa list następującej treści:

1 czerwca 1995 r.

Szanowny Panie Prezesie,

Serdecznie dziękuję za zaproszenie na uroczystość 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego. Doceniając wielkie zasługi Towarzystwa dla rozwoju naszej kultury, pragnę złożyć Panu Prezesowi i wszystkim Jego Współpracownikom podziękowanie za owocną pracę i życzyć dalszego szczęśliwego rozwoju Towarzystwa.

Z poważaniem

Janina Mazurkowa

Serdeczny list otrzymał także Prezes TNP od Zarządu Towarzystwa Miłośników Historii w Warszawie. Czytamy w nim:

Warszawa, dn. 1 czerwca 1995 r.

W imieniu historyków i miłośników historii skupionych w Towarzystwie Miłośników Historii w Warszawie przekazujemy wszystkim członkom Towarzystwa Naukowego Płockiego serdeczne gratulacje z okazji pięknego jubileuszu 175-lecia istnienia. Dynamizm Waszego Towarzystwa, jego wydawnictwa, zbiory budzą powszechny podziw i są wzorem dla innych towarzystw.

Z okazji zbliżającej się 75. rocznicy Bitwy Warszawskiej, w tym bohaterskiej obrony Płocka, zapraszamy Państwa do współpracy w sesji na temat dziejów Bitwy Warszawskiej i Bitwy Niemeńskiej, przygotowywanej w połowie października br.

Cieszymy się, że wśród honorowych członków są nasi wybitni członkowie: doc. dr hab. Stefan K. Kuczyński, prof. dr hab. Andrzej Poppe, prof. dr hab. Henryk Samsonowicz i prof. dr hab. Witold Stankiewicz.

Ad multos annos

Wiceprezes TMH
mgr Hanna Szwankowska

Prezes TMH
**prof. dr hab.
Marian Marek Drozdowski**

Zarząd Spółdzielni "Społem" PSS "Zgoda" w Płocku przesłał list w którym napisano:

Płock, dnia 3 czerwca 1995 r.

Z okazji jubileuszu 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego, w imieniu Zarządu "Społem" PSS "Zgoda" w Płocku, na ręce Pana Prezesa składamy najlepsze życzenia wszystkim członkom i pracownikom Towarzystwa, którego założenie tak wiele uczyniło dla społecznego ruchu naukowego w mieście jak i kraju.

W dniu tak szaczonego jubileuszu przekazujemy Towarzystwu gratulacje oraz serdeczne słowa uznania za 175-letnią działalność naukową i społeczną, która odcisnęła trwałe i niezaprzeczalne piętno w dziejach Mazowsza.

Prezes PSS "Zgoda" p. Halina Cicherska i wiceprezes mgr inż. Krzysztof Kania przekazują prezesowi TNP list gratulacyjny z załącznikiem 20 mln zł /st./ na jubileuszowe wydawnictwo

Wszystkim, którzy związali swoje życie z Towarzystwem składamy najlepsze życzenia pomyślności, sukcesów i osiągnięć zarówno osobistych jak i zawodowych. Gorąco życzymy, aby idee "...Pragnących wzrostu Oświecenia i powszechnej pomyślności..." stanowiły nieustające źródło inspiracji dla nowych poczynąń Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Pozostajemy z szacunkiem
Zarząd Spółdzielni
Halina Cicherska
Barbara Szmulewicz
Krzysztof Kania

Dyrektor Banku Handlowego w Warszawie S.A.
Oddział w Płocku - **Agnieszka Paczkowska** napisała do Prezesa TNP:

Płock, 2 czerwca 1995 roku

Szanowny Panie Prezesie,

Chciałabym na Pana ręce, w imieniu Zarządu Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz w imieniu własnym i pracowników Oddziału, złożyć wszystkim członkom Towarzystwa Naukowego Płockiego najserdeczniejsze życzenia i gratulacje z okazji obchodów Jubileuszu 175-lecia.

Nie mam wątpliwości, że Towarzystwo Naukowe Płockie zajmuje w naszym mieście pozycję szczególną. Wierzę w to, że chlubna działalność Towarzystwa, zgromadzone zbiory i wspaniałe publikacje pozwoliły i nadal pozwolą wielu pokoleniom na poznanie historii Polski i Płocka. Nie sposób przecenić roli, jaką Towarzystwo Naukowe Płockie odgrywało na przestrzeni jakże burzliwych dla Polski lat, będąc zawsze ostoją patriotyzmu i symbolem polskości. Bez wątpienia ten Jubileusz jest naszym wspólnym świętem, wszystkich mie-

szkańców Ziemi Płockiej.

Szanowny Panie Prezesie, raz jeszcze składam najserdeczniejsze gratulacje i życzę kolejnych tak wspaniałych jubileuszy.

Z wyrazami szacunku

Agnieszka Paczkowska

Dyrektor Oddziału Okręgowego NBP w Płocku -
Marian Kurzawa napisał do Prezesa:

Płock, dnia 3 czerwca 1995 r

Dziękując za zaproszenie na Jubileuszową Sesję, mam zaszczyt, w imieniu pracowników Oddziału Okręgowego Narodowego Banku Polskiego w Płocku i swoim własnym, złożyć Panu Prezesowi, Zarządowi oraz wszystkim Członkom Towarzystwa Naukowego Płockiego gratulacje i najlepsze życzenia z okazji tego imponującego Jubileuszu.

175 rocznica powstania Towarzystwa, łącząca się z 500- leciem Województwa Płockiego, ma wymowę szczególną wykraczającą zainteresowaniem poza społeczność Płocka i Mazowsza.

Ranga Towarzystwa Naukowego Płockiego, wynikająca przede wszystkim z dorobku naukowego i materialnego ostatnich dziesięcioleci, jest słusznym powodem dumy nie tylko Jego Członków.

Jest w tym niezaprzeczalny udział osobisty Pana Prezesa i ogromnego zaangażowania społecznego kierowanych przez Pana Zarządów.

Proszę przyjąć, Szanowny Panie Prezesie, obok gratulacji również życzenia dalszego, efektywnego rozwoju Towarzystwa oraz osobistych satysfakcji wszystkich Jego Członków.

Z wyrazami uznania i szacunku

Marian Kurzawa

Dyrektor Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Płocku - **mgr inż. Janina-Sobótka-Skiba** napisała w życzeniach dla TNP i jego Prezesa:

Płock, 3 czerwca 1995 r.

"Egegi monumentum aere perennius - pomnik trwalszy stworzyłem niżli w spiżu ryty" - pisał w słynnej odzie łabędziej rzymski poeta Horacy.

Prawie dwa wieki twórczej egzystencji Towarzystwa Naukowego Płockiego są dla społeczności płockiej i polskiej podobnym pomnikiem na wieki. Może nie tak poetyckim, ale utkanym z benedyktyńskiej pracy codziennej, z powszedniego trudu nauki, koleżeństwa, wspólnych dyskusji czy intelektualnych biesiad.

Osiągnięcia TNP nie zostaną nigdy zapomniane w tym mieście.

Cieszę się, że mogę z okazji tak szacownego jubileuszu złożyć w imieniu mojego zakładu najserdeczniejsze życzenia dalszej owocnej pracy na rzecz regionu, pomyślności i szczęścia dla wszystkich animatorów, członków i przyjaciół Towarzystwa.

A Panu osobiście, życzę zachowaniafa niespożytych sił i pasji, dzięki której tak wiele dobrego uczynił Pan dla tego miasta.

Janina Sobótka-Skiba

Prezes TNP otrzymał także list od Zarządu Spółki "Petro" o treści:

Proszę przyjąć serdeczne gratulacje z okazji historycznego jubileuszu 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego, które stanowi od lat piękną wizytówkę naszego miasta i regionu.

Pracownicy Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Ustługowego "PETRO" Spółka Akcyjna uważają tę rocznicę za wyjątkowo sobie bliską z racji bezpośredniego udziału w rozbudowie materialnej bazy Towarzystwa.

Fakt ten poczytujemy sobie za wielki zaszczyt i pewnego rodzaju nobilitację. Jesteśmy świadomi, że w ten sposób dane jest nam budować dziś i jutro Towarzystwa Naukowego Płockiego. Oby to jutro obfitowało w nowe wielkie osiągnięcia i sukcesy.

Zbigniew Krawczyk

Prezes Spółki
oraz

Jolanta Kuczek,

Marek Majzner

Bogdan Śliwiński

Dyrektor Inspektoratu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń na Życie S.A. - **Benedykt Gurda** przesłał list o następującej treści:

"Żyjesz tu i teraz, hic et nunc
Masz jedno życie, jeden punkt
Co zdążysz zrobić to zostanie
Choćby ktoś inne mógł mieć zdanie"
Czesław Miłosz

Towarzystwo Naukowe Płockie w ciągu 175 lat istnienia na zawsze wpisało się w dzieje lokalnej społeczności. I nie tylko. Jego dorobek znany jest w całej Polsce. Aktywność członków i przyjaciół Towarzystwa obecna jest we wszystkich dziedzinach życia miasta. Liczne prelekcje, spotkania, księgozbiór im. Zielińskich otwierają mieszkańcom Płocka wrota do wielkiego dziedzictwa kultury.

Z okazji tego pięknego jubileuszu - w imieniu Inspektoratu PZU Życie S.A - składam na Pana ręce najlepsze życzenia wielu, wielu osiągnięć w codziennym trudzie, a także gorliwych członków, wiernych sympatyków, hojnych sponsorów. I ważnego miejsca w sercach i umysłach płocczan, które jest prawdziwą miarą osiągnięć TNP.

Benedykt Gurda

Znając potrzeby Towarzystwa dokonaliśmy przelewu kwoty 2000,- zł na konto TNP.

Życzenia nadesłał także **dr med. Janusz Szarozczyk** - Prezes Płockiego Towarzystwa Lekarskiego:

Z okazji 175 lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego Zarząd Płockiego Towarzystwa Lekarskiego na ręce Pana Prezesa składa serdeczne gratulacje i życzenia.

Jesteśmy dumni i szczęśliwi, że szcycimy się możliwością ponad 120-letniej współpracy z najstarszym

w Polsce towarzystwem. Dokonania Towarzystwa Naukowego Płockiego są powszechnie znane, a niektóre z nich jak stale powiększająca się Biblioteka Zielińskich - klejnot wśród bibliotek w Polsce z racji wspaniałych stale powiększających się zbiorów i rozbudowy - zasługuje na szczególne uznanie.

Również odkrycie Drzwi Romańskich, zrobienie wiernej kopii i zawieszenie ich w Bazylice Katedralnej są wiekopomne.

Zarząd Płockiego Towarzystwa Lekarskiego żywi nadzieję, że Towarzystwo Naukowe Płockie będzie nadal wiodącym w gronie towarzystw naukowych i będzie upowszechniać naukę w regionie Mazowsza Płockiego i kraju.

Panu Prezesowi i całemu Towarzystwu życzymy dużo zdrowia i sił w realizacji ambitnych zamierzeń i celów.

Za Zarząd
dr med. Janusz Szaroszyk

Długoletni Prezes Płockiego Towarzystwa Lekarskiego, obecnie Prezes Honorowy **dr hab. n. med. Tadeusz Garlej** napisał:

Płock, 30 maja 1995 r.

Dziękuję uprzejmie za zaproszenie na Sesję Jubileuszową. Jako prezes honorowy prawie 125 -letniego Płockiego Towarzystwa Lekarskiego składam serdeczne gratulacje z okazji 175 -lecia TNP, a zwłaszcza ostatnich osiągnięć. Gratuluję tak z powodu wspaniałego rozwoju Biblioteki im. Zielińskich, z której tak często korzystałem, jak i dalszej rozbudowy siedziby.

Niestety, z powodu złego stanu zdrowia, a przede wszystkim ciężkiego stanu mojej małżonki na Uroczystości być nie mogę.

Łączę wyrazy szacunku i uznania dla Wszystkich Obecnych.

dr hab. n. med. Tadeusz Garlej

Pan **Jerzy Stachurski** - właściciel Firmy "Argentum" z Płocka przesłał list, w którym napisał:

Z okazji tak wspaniałego jubileuszu życzę dalszej również twórczej działalności, która na zawsze pozostanie zapisana w dziejach historii naszego miasta.

Na tę okazję zaprojektowałem i wykonałem z brązu popiersie Bolesława Krzywoustego.

Przekazuję tę pracę do rąk tak wielce zasłużonego Prezesa Jakuba Chojnackiego.

Członek Towarzystwa Naukowego Płockiego

Jerzy Stachurski

Płock, dnia 3 czerwca 1995 r.

Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej - **Bożenna Strzelecka** w imieniu własnym i zespołu pracowników przesłała na ręce Prezesa TNP adres gra-

tulacyjny o treści:

W dniu Jubileuszu 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego składamy Panu i wszystkim członkom TNP wyrazy szacunku i najwyższego uznania.

Założone 3 czerwca 1820 roku z inicjatywy Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Stanisława Kostki Potockiego i rektora Szkoły Wojewódzkiej Kajetana Morykoniego, Towarzystwo Naukowe Płockie było pierwszym, które postawiło sobie za cel ideę pracy naukowej na prowincji. Wierne szczytnym ideałom zawartym w pierwszym Statucie z 1820 roku "Labor improbus" - prowadzi nieustającą pracę i rozwija się do dziś.

Imponujący dorobek naukowy i inicjatywy TNP zawsze miały na celu pielęgnowanie uczuć patriotycznych i przywiązanie do miasta i regionu w którym działa - Mazowsza. Ważną rolę w realizacji doniosłych zamierzeń Towarzystwa Naukowego Płockiego ma Biblioteka im. Zielińskich, której cenny księgozbiór służy całemu miastu, Towarzystwu zaś przysparza należnego splendoru.

Wyrażając uznanie dla dotychczasowych osiągnięć, życzymy Panu i Towarzystwu Naukowemu Płockiemu kontynuacji wszechstronnej działalności, wzbogacającej wiedzę o regionie, przekazując młodym pokoleniom najistotniejsze wartości, na których opiera się nasze poczucie narodowe.

Z głębokim poważaniem

Bożenna Strzelecka
z Zespołem pracowników

Płock, 3 czerwca 1995 r.

List gratulacyjny nadesłał także **Tadeusz Zaremba** - Dyrektor Muzeum Mazowieckiego, który napisał:

Z okazji przypadającego w 1995 roku Jubileuszu 175-lecia zawiązania się Towarzystwa Naukowego Płockiego, którego wkład zarówno w badanie i kształtowanie świadomości, jak i ochronę dziedzictwa kulturalnego Polaków, a w szczególności mieszkańców Ziemi Płockiej jest niepodważalny czego dowodem było między innymi podjęcie od samego początku działań związanych z organizacją w Płocku publicznego Muzeum.

Składamy nasze serdeczne słowa wdzięczności wszystkim światłym członkom Towarzystwa za dalekosiężne spojrzenie i umiejętność wykorzystywania ludzkiej wiedzy i ofiarności dla budowania dobra wspólnego.

W imieniu pracowników Muzeum Mazowieckiego w Płocku spadkoberców Muzeum Publicznego i Szkolnego Województwa Płockiego

Tadeusz Zaremba

Dyrektor

Płock, 3 czerwca 1995 r.

Listy gratulacyjne /telegramy/ nadesłali także:

dyrektor Gabinetu Ministra, Szefa Urzędu Rady Ministrów - mgr Jan Karpiński, dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Wojewódzkiego w Płocku - mgr Natalia Kalinowska- Witek, Szef Gabinetu Wojewody Urzędu Wojewódzkiego w Elblągu mgr Marek Kalisz, Sekretarz Komitetu Badań Naukowych, Podsekretarz Stanu dr Jan K. Frackowiak, Podsekretarz Stanu w KBN - mgr Małgorzata Kozłowska, doradca Przewodniczącego KBN - prof. dr hab. Piotr Hubner, dyrektor Instytutu Gospodarstwa Społecznego SGH w Warszawie - prof. dr hab. Witold Rakowski, dyrektor Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Płocku - Janusz Gurczyński, prezes Zakładów Podzespołów Radiowych "Miflex" S. A. w Kutnie - dr Jarosław Sokołowski, Komendant Rejonowej Straży Pożarnej w Płocku - kpt. inż. Andrzej Smoleński, dyrektor Kliniki Nadciśnienia Tętniczego i Chrób Naczyń Akademii Medycznej w Warszawie - prof. dr hab. med. Włodzimierz Januszkiewicz, prof. dr hab. Janusz Gill z Uniwersytetu Warszawskiego, dr Feliksa Lichodziejewska z Warszawy, prof. dr hab. Jerzy Wyrozumski z Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. dr hab. Kazimierz Thiel z PAN, Marian Chojnacki z Warszawy, prof. dr hab. Andrzej Poppe z Warszawy, ks. Jan Piekarski z Rzymu, dr Ryszard Grabowiecki z Warszawy, prof. dr hab. Adam Łopatka z Warszawy, mgr Halina Kostanecka z Płocka, mgr Danuta Chojnacka z Warszawy, artyści malarze Ewa i Jacek Waśko z Włocławka, prof. dr Tadeusz Paciorkiewicz z Warszawy, mgr inż. Jerzy Głowacki z Ostrołki, art. rzeźbiarz Edmund Majkowski z Józefowa k/Warszawy, red. Stanisław Chrzanowski z Płocka, dr h.c. Leon Śliwiński z Wiednia, prof. dr hab. Henryk Skrobisz z Warszawy b. ambasador w Argentynie, prof. dr hab. Adam Manikowski - dyrektor Biblioteki Narodowej, mgr Anna Ożdżeńska z Płocka, prof. dr hab. Andrzej Chodubski i prof. dr hab. Andrzej Piskozub z Uniwersytetu Gdańskiego, prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kotowski z Wyższej Szkoły Technicznej w Schweinfurt w Niemczech, doc. dr inż. Bohdan Godlewski z Warszawy, prof. dr hab. Maria Miśkiewicz z Uniwersytetu Warszawskiego, ks. prof. dr hab. Andrzej F. Dziuba z Warszawy, mgr Tadeusz Dołża-Gronowski z Warszawy, mgr inż. Cyprian Paczkowski z Warszawy, dr med. Stanisław Jagielski z Zalesia Dolnego k/Piaseczna, prof. dr hab. Gerda Laber Hagenan z Wiednia, ks. Infulat dyerktor Michał Jagosz z Rzymu, prof. dr hab. Ryszard Marciniak - dyrektor Biblioteki w Poznaniu i mgr Barbara Kurdzielewicz - Mayerling z Rabki

Toruń, dnia 21 października 1995 r.

BISKUP TORUŃSKI

Szanowny Panie Prezesie,

Uprzejmie dziękuję za materiały z okazji 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego. Znajduję w nich wiele odniesień do osób i wydarzeń bliskich sercu każdego płockanina. Jestem dumny z tradycji i kultury naszego miasta, a Towarzystwu wdzięczny za wkład w tworzenie i utrwalanie tego dziedzictwa.

Jeszcze w klimacie obchodów jubileuszowych życzę dalszych sukcesów na niwie rodzimiej kultury Mazowsza.

Z wyrazami szacunku

Jakub Chojnacki
Biskup Toruński

Szanowny Pan
dr Jakub CHOJNACKI
Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego
P Ł O C K

Przewodniczący obradom Prezes TNP **dr inż. Jakub Chojnacki** wygłosił następujące końcowe przemówienie:

Dzisiejsza jubileuszowa sesja, zorganizowana dokładnie w 175 rocznicę założenia Towarzystwa Naukowego Płockiego - w swej części oficjalnej - dobiega końca. Pragnę serdecznie podziękować tak licznie przybyłym - Gościom Honorowym, Przyjaciołom, Darczyńcom i Członkom. Przepraszam za niewygody, za tłok, za brak klimatyzacji w sali obrad.

Dziękuję szczególnie Szanownym przybyłym do grodu Krzywoustego i Krzywickiego tym spoza Płocka, nawet z zagranicy.

Serdecznie dziękuję za setkę listów i telegramów, które do nas wpłynęły oraz kilkaset milionów złotych (starych), które w związku z Jubileuszem otrzymaliśmy.

Zasiła one nasze fundusze na cele statutowe, szczególnie na rozwój naukowej Biblioteki im. Zielińskich TNP, której rozbudowę planujemy zakończyć w grudniu 1995 roku. Zakończenie i wyposażenie tej największej inwestycji Towarzystwa wymaga w 1995r. jeszcze 8 miliardów zł, z czego tylko połowę

Sala im. Tadeusza Gierzyńskiego. 3 czerwca 1995. Po części oficjalnej Sesji Jubileuszowej - poczęstunek dla uczestników. Od lewej: mgr Janusz Zmudzinski z PTTK z Warszawy, mec. Tadeusz Kowalewski - b. dziekan Rady Adwokackiej plocko-ciechanowskiej, mec. Wojciech Gryczewski z Olsztyna - członek Trybunału Stanu RP, mgr Antoni Bojakowski - prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk z Legnicy, dr inż. Jakub Chojnacki - prezes TNP wznoszący toast, lek. med. Adam Struzik - Marszałek Senatu RP, prof. Halina Niedziałka-Ruszczak, prof. dr med. Zdzisław Ruszczak - wiceprezes Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, prof. dr Aleksander Gieysztor - Członek Honorowy TNP, prof. dr Adam Bielański z Krakowa, wiceprezes PAN i PAU, prof. dr med. Alicja Ryżewska - wiceprzewodnicząca Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN i prof. dr Janusz Haman - Prezes Polskiej Fundacji Upowszechniania Nauki

mamy zabezpieczoną.

Dziękuję pięknie pani profesor Ilse Paintner z Moguncji za najmniejszą książkę świata: 3,5 x 3,5 mm - Ojciec nasz w języku niemieckim oraz panu Peter Benz prezydentowi partnerskiego miasta Darmstadt w Hesji za miły list wraz z zapowiedzią daru samochodu osobowego dla TNP.

Otrzymane dary, gratulacje i życzenia pomagają nam rysować optymistyczny obraz przyszłości.

Przypominają mi się słowa Członka - Seniorki TNP wybitnego historyka dr Stelii Marii Szacherskiej z Warszawy, wypowiedziane na zakończenie jej głosu w dyskusji na Walnym Zgromadzeniu w dniu 28 marca 1981 r.: *"... Dziś do wyrazów mojej wdzięczności chciałabym dołączyć życzenia, aby jasny płomień patriotycznego i naukowego zapału wzniesiony w 1820 r. przez założenie Towarzystwa Naukowego Plockiego świecił zawsze nieprzemijającym blaskiem w stale rozwijającym się i piękniejącym tysiącletnim Plocku"*.

Tymi słowami pozwalam sobie jubileuszową sesję uznać za zamkniętą i jednocześnie zapraszam

Szanownych Państwa na następną, za 25 lat w roku 2020, tj. w 200-lecie powołania Towarzystwa Naukowego.

Wszystkich uczestników sesji proszę uprzejmie piętro niżej, do naszych sal reprezentacyjnych, na skromne spotkanie relaksowo-konsumpcyjne. Jednocześnie zapraszam na pojutrze, 5 czerwca, w poniedziałek na godz. 15.00 całą załogę Spółki "Petro" S.A. realizującą dobrze rozbudowę Biblioteki im. Zielińskich TNP oraz wszystkich pracowników etatowych tej Biblioteki.

Uczestnicy Sesji Jubileuszowej (243 osoby) według kolejności podpisów w Księdze Pamiątkowej /trzeciej/:

Cezary Korczak - Warszawa, Jerzy Obszyński - Płock, Kazimierz Badowski - Płock, Józef Smulski - Raciąż, Andrzej (nazwisko i miejsce zamieszkania nieczytelne), Jerzy Stefański - Płock, Janusz Pysiak - Płock, Anna Jasińska - Płock, Krzysztof Szymański - Kutno, Marian Chudzyński - Płock, Wanda Trojano-wska - Płock, Danuta Komorowska - Płock, Jolanta Boryszewska - Płock, Teresa Olewczyńska - Włocławek, Jan Olewczyński - Włocławek, Adam Wojtale-wicz - Płock, Krystyna Badowska - Płock, ks. Wac-ław Abramczyk - Sierpc, Janusz Haman - Warsza-wa, Wojciech Wiśniewski - Warszawa, Janina Kawat-czewska - Płock, Ewa Ziółkowska - Płock, Stanisław Gontarek - Płock, Ewa Waško - Włocławek, Jacek Waško - Ciechocinek, Jacek Kubissa - Płock, Walde-mar Mysiak - Płock, Adam Bielański - Kraków, Ed-ward Hań - Warszawa, Wiesław Koński - Płock, Alicja Ryżewska - Warszawa, Lesław Hofman - War-szawa, Jacek Staszewski - Toruń, Danuta Staszew-ska - Toruń, Stanisław Iłski - Biezuń, Joanna Ka-czorowska - Płock, podpis nieczytelny, Jadwiga Cwa-lina-Krajewska - Płock, Rajmund Głowacki - Płock, Bohdan Godlewski - Warszawa, Witold Karczewski - Warszawa, Anna Ostrowska - Płock, ks. Tadeusz Goleniewski - Płońsk, Aleksander Gieysztor -

Warszawa, Henryk Samsonowicz - Warszawa, Ma-rek Dietrich - Warszawa, Barbara Dietrich - Warsza-wa, Tomasz J. Gałązka - Płock, Tadeusz Banach - Płock, Lech Wysokiński - Warszawa, Maria Sęczyko-wska - Łęczycza, Alicja Łosińska - Łęczycza, Mirosła-wa Żydek - Łęczycza, Henryk Wójcik - Łęczycza, Bole-sław Solarski - Łęczycza, Antoni Bojakowski - Legnica, ks. Franciszek Wawrzyniec Rostworowski - Płock, Wanda Chrostowska - Płock, Tadeusz Chro-stowski - Płock, Piotr Urbański - Płock, Marek Maj-zner - Płock, Andrzej Mosiński - Płock, ks. Michał Grzybowski - Płock, Władysław Urbański - Płock, Wanda Puget-Paździor - Warszawa, Włodzimierz De-recki - Płock, Rudolf Piechociński - Płock, Witold Stankiewicz - Warszawa, Iwona i Marek Izmajłowi-czowie - Płock, Marian Sotysiak - Warszawa, Cy-prian Paczkowski - Warszawa, Bogumiła Dumowska - Sierpc, Tadeusz Żuk - Płock, Krystyna i Hubert Szczepek - Sierpc, Jolanta Łęcka - Sierpc, Wład-sław Gąsiorowski - Sierpc, Tadeusz Gałamon - Łódź, Halina Bylińska - Warszawa, Lucjan Byliński - Warszawa, Kazimierz Błidzowski - Płock, Stanisław Laskowski - Płock, Zofia Świtalska - Płock, Jerzy Bogdanienko - Warszawa, Zbigniew Kruszewski - Płock, Maciej Kamiński - Płock, Janusz Żmudzkiński -

Tędyżym Wianysław
 Haronim Heyen
 Rompitas Kiełkiewicz
 Jerzy Wianysław
 Józef Śliwka
 Jerzy Chwał
 Wyszogrod
 Bronisław Jankowski
 Ewa Gapińska Włocławek
 Edwarda S. Z. (Hilaryna)
 Władysław Niedziałkowski
 Stanisław Kobiłkiewicz
 Zdzisław Kowalski Łódź
 Hanna Ryszardowa Łódź
 Jerzy Zaczarowski Wyszogrod
 Józef Kuzmowski Kiełkiewicz
 Wiesław Mikołajewski Łódź
 Andrzej Borkowski
 Stanisław Jankowski
 Wyszogrod
 Władysław Kiełkiewicz
 Wyszogrod
 Jerzy Gapiński
 Bronisław Dymek - Warszawa
 Józef Kuzmowski Łódź
 Konrad Jankowski
 Agnieszka Kulas
 Wyszogrod
 Barbara Dabrowska Gąbin
 Wyszogrod
 Jerzy Superski
 Warszawa
 J. Pajewski
 Warszawa

Marek Chywicki - Warszawa
 Bronisław Jankowski - Warszawa

Adam Spiesz
 Warszawa
 Kiełkiewicz
 Wyszogrod
 Stefan K. Kuczyński
 Warszawa
 Jerzy Borkowski
 Wyszogrod
 Władysław Kiełkiewicz
 Wyszogrod
 Stanisław Kobiłkiewicz
 Wyszogrod
 Jerzy Stachurski
 Wyszogrod
 Jerzy Kuzmowski
 Wyszogrod
 Bronisław Dymek
 Warszawa
 Cezary Gedroyc
 Warszawa
 Andrzej Okupny
 Łąki Kościelne
 Jan Świecki
 Warszawa
 Stanisław Stefański
 Warszawa
 Rajmund Paczkowski
 Warszawa
 Piotr Pikulski
 Warszawa
 Lena Szablewska
 Warszawa
 Władysław Humnicki
 Warszawa
 Wanda Kaczanowska
 Warszawa
 Jadwiga Abramska
 Warszawa
 Zbigniew Tłuchowski
 Warszawa

Wanda Kaczanowska
 Warszawa
 Jerzy Borkowski
 Wyszogrod
 Bronisław Dymek
 Warszawa
 Jerzy Stachurski
 Wyszogrod
 Stanisław Kobiłkiewicz
 Wyszogrod
 Władysław Kiełkiewicz
 Wyszogrod
 Jerzy Gapiński
 Warszawa
 Jerzy Chwał
 Wyszogrod
 Bronisław Jankowski
 Warszawa
 Wyszogrod
 Władysław Kiełkiewicz
 Wyszogrod
 Jerzy Borkowski
 Wyszogrod
 Władysław Kiełkiewicz
 Wyszogrod
 Jerzy Stachurski
 Wyszogrod
 Jerzy Kuzmowski
 Wyszogrod
 Bronisław Dymek
 Warszawa
 Cezary Gedroyc
 Warszawa
 Andrzej Okupny
 Łąki Kościelne
 Jan Świecki
 Warszawa
 Stanisław Stefański
 Warszawa
 Rajmund Paczkowski
 Warszawa
 Piotr Pikulski
 Warszawa
 Lena Szablewska
 Warszawa
 Władysław Humnicki
 Warszawa
 Wanda Kaczanowska
 Warszawa
 Jadwiga Abramska
 Warszawa
 Zbigniew Tłuchowski
 Warszawa

Jerzy Chwał
 Wyszogrod
 Bronisław Jankowski
 Warszawa
 Wyszogrod
 Władysław Kiełkiewicz
 Wyszogrod
 Jerzy Borkowski
 Wyszogrod
 Władysław Kiełkiewicz
 Wyszogrod
 Jerzy Gapiński
 Warszawa
 Jerzy Chwał
 Wyszogrod
 Bronisław Jankowski
 Warszawa
 Wyszogrod
 Władysław Kiełkiewicz
 Wyszogrod
 Jerzy Borkowski
 Wyszogrod
 Władysław Kiełkiewicz
 Wyszogrod
 Jerzy Stachurski
 Wyszogrod
 Jerzy Kuzmowski
 Wyszogrod
 Bronisław Dymek
 Warszawa
 Cezary Gedroyc
 Warszawa
 Andrzej Okupny
 Łąki Kościelne
 Jan Świecki
 Warszawa
 Stanisław Stefański
 Warszawa
 Rajmund Paczkowski
 Warszawa
 Piotr Pikulski
 Warszawa
 Lena Szablewska
 Warszawa
 Władysław Humnicki
 Warszawa
 Wanda Kaczanowska
 Warszawa
 Jadwiga Abramska
 Warszawa
 Zbigniew Tłuchowski
 Warszawa

Warszawa, Tadeusz Daszewski - Płock, Stefan Kośmider - Sierpc, Józef Grzelak - Drwały, Zofia Krawczyńska - Płock, Wojciech Gryczewski - Olsztyn, Franz - Jozef Heyen - Koblencja /Niemcy/, Marian Kurzawa - Płock, Zbigniew Charzyński - Sierpc, Stanisław Pardecki - Płock, Antoni Bielak - Płock, Tadeusz Osirski - Płock, Stanisław Stefanicki - Płock, Zbigniew Kryda - Płock, Andrzej Piotrowski - Płock, Andrzej Kojder - Warszawa, ... Janiszewski ..., Bogumił Trębala - Płock, Jarosław Pardyka - Płock, Halina Cicherska - Płock, Krzysztof Kania - Płock, Zdzisław Mikulski - Warszawa, Hanna Niemirowska - Warszawa, Witold Lenart - Warszawa, Romana Kuffel - Płock, Agnieszka Kulas - Płock, Michał Krawczyk - Kutno, Danuta Chyczewska - Płock, Tadeusz Zaremba - Płock, Stanisław Starczewski - Warszawa, Cezary Gedroyc - Warszawa, Jerzy Kejna - Płock, Ludwik Żak - Płock, Wanda Kaftańska - Płock, Marian Proniewski - Płock, Krystyna Wierzejska-Skwarska - Płock, Sławomir Werens - Płock, Przemysław Żachowski - Krzeszcanowo, Jerzy Wawrzczak - Płock, Bożena Śliwińska - Płock, Jerzy Okraska - Wyszogrod, Franciszek Jaszczak - Płock, Teresa Gapińska - Płock, Edmund Wiśniewski - Płock, Krzysztof Niedziałkowski - Warszawa, Stanisław Żochowski - Płock, Zdzisław Ruszczak - Łódź, Hanna Ruszczakowa - Łódź, Jerzy Żochowski - Wyszogrod, Dariusz Krajowski-Kukiel - Płock, Andrzej

Bukowski - Płock, Stanisław Jakubowski - Płock, Zbigniew Krawczyk - Płock, Grzegorz Gołębiowski - Płock, Benon Dymek - Warszawa, Józef Kazimierski - Warszawa, Konrad Jaskóła - Płock, Agnieszka Paczkowska - Płock, Józef Sobotka - Płock, Barbara Pabiniak-Konarska - Gostynin, Tomasz Bodal - Płock, Jan Szymański - Płock, Marianna Kaczmarska - Płock, Ewa Pożerska - Płock, Tadeusz Poklewski-Kozieł - Łódź, Marek Chojnacki - Warszawa, Adam Struzik - Gąbin, Wanda Zielińska - Płock, Józef Pajewski - Płock, Stefan K. Kuczyński - Warszawa, Tadeusz Kowalewski - Płock, Kazimierz Jakubowski - Płock, Anna Budziłowska-Stogowska - Płock, Eryk Stogowski - Płock, Teodor Słomiński - Wyszogrod, Kazimierz Hapek - Płock, podpis nieczytelny, Mariusz Portalski - Płock, Krzysztof Michalski - ... , Jerzy Stachurski - Płock, Wojciech Krzywiński - Płock, Maria Świecka - Płock, Czesław Krakowski - Płock, Andrzej Okupny - Łąki Kościelne, Jan Świecki - Płock, Stanisława Stefański - Płock, Rajmund Paczkowski - Płock, Piotr Pikulski - Płock, Lena Szablewska - Płock, Waclaw Kujawa - Gostynin, Jan Rudzki - Płock, Andrzej Milke - Płock, Krystyna Staszewska - Płock, Krzysztof Barański - Płock, Marian Przedpełski - Warszawa, Irena Łukomska - Warszawa, Włodzimierz Humnicki - Warszawa, Wanda Kaczanowska - Płock, Jadwiga Abramska - Płock, Zbigniew Tłuchowski - Płock, Waldemar Woźniak -

Płock, Paweł Jasiński - Płock, Jan Mieczysław Lewandowski - ... , Roma Szymanowska-Ozimkiewicz - Płock, Mirosław Liberadzki - ... , ks. Tadeusz Żebrowski - Płock, Natalia Kalinowska-Witek - Płock, Wacław Milke - Płock, Robert Grzegorzczak - Płock, Andrzej Smolenski - Płock, Ryszard Kuczek - Warszawa, Tadeusz Kaczyński - Płock, Andrzej Maliński - Płock, Zbigniew Nycz - Płock, Anna, Marek, Mateusz Masłowski - Płock, Władysław Skalny - Płock, Anna Schulz - Płock, Henryk Dymek - Sierpc, Adam Łukawski - Płock, Marek Świtalski - Płock, Ewa Serafimowicz - Płock, Cecylia Borowska - Płock, Jakub Chojnacki - Płock, Jan Chojnacki - Warszawa, Janina Sobótko-Skiba - Płock, Tadeusz Zombirt - Płock, Tadeusz Kobieracki - Płock, Czesław Piekut - Płock, Alina Klocek - Płock, podpis nieczytelny, Krzysztof Gowin - Łęczyca, Jerzy Kopciński - Płock, Elżbieta Jacewicz - Płock, Jadwiga Wojnarowska - Płock, Czesław Korgul - Płock, Czesława Jarosz - ... , Bolesław Witkowski - Płock, Eugeniusz Płachecki - Płock, Mieczysław ... - Świecie n/Wisłą, Krzysztof Kamiński - Płock, Iwona Siedlecka - ... , Janina Rębalska - Łęczyca, Stanisława Astachow - ... , Bożena Guzanek - Płock, Halina Niedziałka-Ruszczak - Łódź, Anna Misiak - Płock, Władysław Lutyński - Warszawa, Stanisław Kunikowski - Włocławek, Anna Stogowska - Płock, Benedykt Gurda - Płock, Tadeusz Górniak - Malbork, Stanisław Lewandowski - Płock,

O godz. 18.30 w Bazylice Katedralnej w Płocku odbyła się nabożeństwo żałobne za zmarłych członków, Pracowników i Przyjaciół - Darczyńców Towarzystwa Naukowego Płockiego. Przed nabożeństwem Zarząd TNP złożył wieniec na monarszym sarkofagu w Kaplicy Królewskiej Bazyliki, poświęcony pamięci inicjatora urządzenia tej kaplicy biskupa Adam Prażmowskiemu - pierwszemu prezesowi TNP. Mszę celebrowali: ks. kanonik Wacław Gapiński - proboszcz parafii katedralnej, ks. prałat Stefan Budczyński, ks. kanonik Tadeusz Żebrowski i ks. prałat prof. Wojciech Góralski. Homilię wygłosił

ks. prof. dr Michał Marian Grzybowski :

Towarzystwo Naukowe Płockie spadkobiercą i kontynuatorem dziedzictwa narodowego

Czcigodni uczestnicy Liturgii w dniu Jubileuszu 175 lecia TNP

Książęcy, a potem królewski Płock w ciągu swojego tysiąclecia był świadkiem różnych wydarzeń. Na wzgórzu Tumskim, tu gdzie się znajdujemy, spletała się historia państwa z historią wiary jaka na te tereny wchodziła.

Erekcja pierwszego po prawej stronie Wisły biskupstwa na Mazowszu w XI wieku powodowała, że tereny te przyjmowały nową cywilizację i w ten

Hall siedziby TNP. Ciasno było także przy składaniu autografów w Księżce Pamiątkowej Towarzystwa

sposób wchodziły do ówczesnej Europy.

Był to fakt, który przesądził na zawsze w jakiej strefie wpływów znalazło się Państwo Polskie i nasze Mazowsze. Na skutki nie trzeba było długo czekać. Książęcy gród przyjął grupę benedyktynów, którzy chrześcijańskie wzorce zachodnie przeszczepiali i przyswajali tutejszej ludności, zarówno w kulturze materialnej w architekturze, zdobnictwie, przykładem czego była romańska katedra z kunsztownymi drzwiami brązowymi, ale rodzila się nadto kultura duchowa z klasztorными skryptoriumami i szkołą katedralną, która była pierwszą uczelnią na tej ziemi.

Dalszy ciąg to piękny rozwój tejże krainy, która na kilkadziesiąt lat dała miejsce pobytu monarchom, a Płock stał się jedną ze stolic piastowskiej Polski. Po Poznaniu i Krakowie, Płock jest również nekropolią Piastów czego widowym znakiem jest w tejże katedrze królewska kaplica kryjąca w zabytkowym sarkofagu doczesne szczątki Władysława I Hermana, Bolesława III Krzywoustego i wielu książąt mazowieckich. To w cieniu książęcego grodu i biskupiej katedry działała już w XII stuleciu szkoła kolegiacka, którą do dziś szczyści się miasto jako jedną z najstarszych w kraju.

Te tradycje kulturalne i oświatowe towarzyszyły miastu i społeczeństwu przez stulecia, bądź za sprawą miejscowych biskupów, ówczesnych mecenasów nauki i sztuki, bądź za sprawą osób, które

się z tym terenem i miastem wiązały, pomnażając swym geniuszem dorobek duchowy.

Katakлизм jaki spotkał Państwo Polskie w postaci rozbiorów i utraty niepodległości nie potrafił całkowicie zniszczyć tych wartości jakie zakorzeniły się w narodzie w czasie Oświecenia, wzmocniły w strukturach szkolnych Komisji Edukacji Narodowej, natchnione postępowymi hasłami konstytucji 3 Maja. I gdy zabłyśła jutrzienka wolności, najpierw w tworze politycznym jakim było Księstwo Warszawskie, a potem Królestwo Polskie, znaleźli się ludzie, którzy na pierwszym miejscu stawiali oświatę, bo ona była gwarantem postępu nowej Europy. Do takich ludzi należał ks. Hugon Kołłątaj, ks. Stanisław Staszic, Stanisław Kostka Potocki i ówczesny biskup płocki - Adam Michał Prażmowski.

To on związany całe niemal życie z Warszawą, rozmiłowany w nauce, zwłaszcza historii, długie godziny spędzał na rozmowach z erudytą i zapaleńcem, ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego - Stanisławem Potockim, obmyślając w jaki sposób nauka i wiedza powinny być przeszczepiane z ośrodków stołecznych, akademickich, z wielkich metropolii do mniejszych ośrodków, do szkół i różnych zakładów naukowych.

Znane były już takie przykłady w Królestwie, stąd powstał pomysł, aby i w Płocku, gdzie była dobrze działająca szkoła wydziałowa, spadkobierczyni szkoły kolegiackiej, kolegium jezuickiego, szkoły Komisji Edukacji Narodowej, była załadunkiem większego wysiłku i twórczości intelektualnej w postaci Towarzystwa Naukowego. Było to dzieło biskupa Prażmowskiego i ówczesnego rektora tejże szkoły Kajetana Morykoniego. Biskup jako prominent państwowy i oświatowy firmował to dzieło, rektor Morykoní był jego wykonawcą w płockiej społeczności. Urzeczywistniło się to 175 lat temu 3 czerwca 1820 roku. Pierwszym prezesem nowo powstałej placówki naukowej został biskup Prażmowski, który kilkakrotnie przewodniczył obradom plenarnym, zaś cały ciężar administracyjny i naukowy spoczywał na barkach Morykoniego. Członkami Towarzystwa Naukowego byli ówczesni nauczyciele szkoły wojewódzkiej, duchowni z płockiego konsystorza i Seminarium Duchownego oraz światlejsi i chętni obywatele Płocka i okolicy.

To prawda, że pierwszy okres działalności trwał tylko 10 lat, bowiem wypadki związane z Powstaniem Listopadowym doprowadziły do tego, iż władze rosyjskie zawiesiły funkcjonowanie Towarzystwa, jednak zasiane ambicje pracy naukowej owocowały w inny sposób wydając takie postacie jak Hipolita Gawareckiego, Augustyna Żdźarskiego, Ludwika Krzywickiego, Władysława Smoleńskiego czy wielu innych.

Po 1863 roku społeczeństwo polskie odczuwało mocno brak polskiej szkoły i innych placówek takich jak Towarzystwo Naukowe. Napewno swoimi zbiorami archiwalnymi i bibliotecznymi służyłoby wielu nauczycielom, literatom, działaczom społecznym. Z pewnością korzystałoby z tej skarbnicy wiedzy światli biskupi płocki: Wincenty Chościak Popiel, Kacper Borowski, Henryk Kossovski, Michał Nowodworski, o którym papież Leon XIII wyraził się, iż był najświetlejszym biskupem w ówczesnym episkopacie, czy gorliwy Apolinary Wnukowski. Dopiero prałat Antoni Nowowiejski, późniejszy biskup płocki, dziś Sługa Boży, mógł cieszyć się, że w jego sąsiedztwie znów zaczęło bić źródło wiedzy i mądrości, zwłaszcza gdy Towarzystwo Naukowe otrzymało w darze księgozbiór Zielińskich, dziedziców Skępego i wielu miejscowości w Ziemi Dobrzyńskiej.

Tenże Nowowiejski przez jakiś czas piastował godność wiceprezesa Towarzystwa, a do końca pracowitego życia utrzymywał miłe kontakty z tą placówką naukową, podobnie jak wielu innych duchownych przyczyniając się do jej rozwoju. Wystarczy tu wspomnieć księży: znanego filantropa Ignacego Lasockiego, etnografa Władysława Skierkowskiego, historyków Władysława Mąkowskiego i Mieczysława Żywczyńskiego czy muzyka Kazimierza Starościńskiego. Towarzystwo Naukowe, a zwłaszcza Biblioteka w odrodzonej Polsce zawdzięcza wiele ofiarnej pracy takich osób jak Halina i Stefan Rutscy, Maria i Aleksander Macieszowie i wielu innych, którzy w cichej, ale rzetelnej pracy starali się służyć społeczeństwu.

Po wojnie z równym pietyzmem i zaangażowaniem pracowały takie osoby jak państwo Kostańscy, kolejni prezesi Towarzystwa: Bolesław Jędrzejewski, Roman Lutyński, Tadeusz Gierzyński. Ewenementem jest praca obecnego prezesa dr. Jakuba Chojnackiego wyjątkowo zatroskanego o sprawę Towarzystwa.

Dziś, kiedy obchodzimy jubileusz 175-lecia Towarzystwa Naukowego Płockiego, wdzięczni jesteśmy Bogu za dar tej instytucji i wszystkich jej członków, którzy w rozmaity sposób przyczyniali się do pomnażania materialnego i moralnego jej zasobów. Wdzięczni jesteśmy tym wszystkim, którzy swoją pracą naukową, pisarską, dydaktyczną i administracyjną, w gabinetach, pracowniach i czytelnich, wśród regałów i stosów książek, na nowych placach budowy, przejmują to narodowe dziedzictwo i starają się je nie tylko zachować, ale powiększone przekazać następnym pokoleniom.

Niech Jezus Chrystus i Jego Najświętsza Matka, Stolica Mądrości i Przyczyna naszej radości błogostawi nam i szczęśliwie prowadzi w następne lata.

Dnia 2 czerwca (piątek) 1995 roku, o godz. 17.00 w przeddzień 175 rocznicy założenia TNP, niżej podpisani, inaugurując jubileuszowe obchody 175-lecia, złożyli kwiaty pod pomnikiem Ludwika Krzywickiego oraz wzięli udział w odsłonięciu tablicy pamiątkowej na domu przy placu Narutowicza 8, poświęconej członkowi TNP, Wincentemu Hipolitowi Gawareckiemu. O dokonanie tego aktu poproszono członka TNP, **prof. dr inż. Andrzeja Bukowskiego** - Przewodniczącego Rady Miasta Płocka, który przed odsłonięciem powiedział:

Szanowny Panie Marszałku, Szanowny Panie Prezydencie, Szanowny Panie Prezesie, Szanowni Państwo!

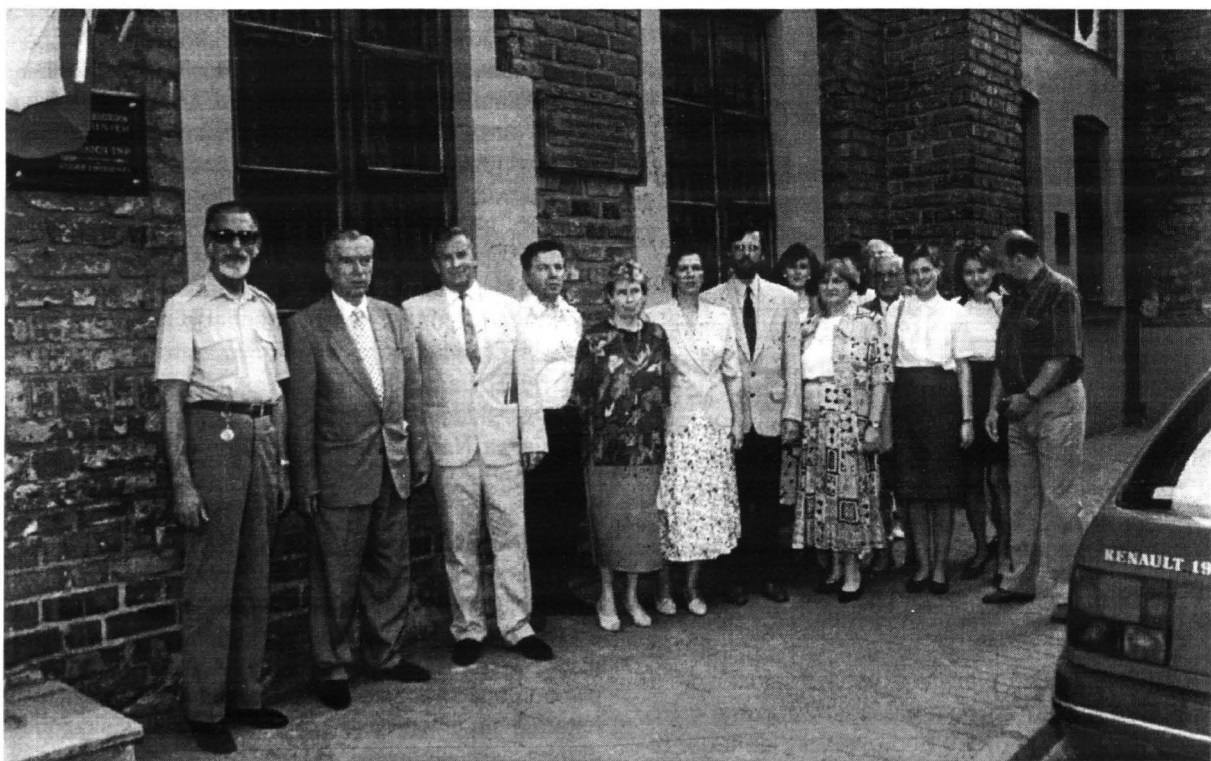
Do wielkich zasług TNP - obchodzącego właśnie swe 175-lecie należy, oprócz trwałego wkładu w rozwój nauki i kultury naszego miasta i regionu, dbanie o historię i o ludzi, którzy ją tworzyli. Do grona osób, które wniosły znaczący wkład w inicjowanie i rozwój prac badawczych prowadzonych przez TNP, a zatem i w rozwój kultury narodowej, należy bez wątplenia Wincenty Hipolit Gawarecki, dla którego upamiętnienia w starodawne mury siedziby Towarzystwa wbudowano tę oto tablicę. Zasługi Gawareckiego są tym bardziej cenne, że badania dziejów kontynuował w okresie porozbiorowym - czasach niezwykle trudnych dla naszej ojczyzny. Niech ta tablica

Tablica pamiątkowa na frontonie siedziby TNP przy pl. Narutowicza 8

przypomina nam nie tylko jednego ze współzałożycieli TNP i jednego z najbardziej aktywnych jego działaczy, ale świadczy również o pamięci narodowej i szacunku dla dzieła naszych przodków.

Następnie Prezydent Miasta Płocka mgr inż. Dariusz Krajowski-Kukiel, członek TNP, w sali wystawowej Działu Zbiorów Specjalnych biblioteki, dokonał otwarcia jubileuszowej wystawy pt. "Cimelia Biblioteki im. Zielińskich. Stare druki (w tym inkunabuły), rękopisy, grafika". Wystawa czynna do 30 XI 1995 r.

Uczestnicy uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej ku czci Wincentego Hipolita Gawareckiego. Tablicę z brązu o wymiarach 39 x 78 cm według projektu artysty-plastyka Bogdana Golisa z Kutna wykonała w czynnie społecznym Odlewnia Żeliwa "Centrozap" w Kutnie. Tablica znajduje się na frontonie siedziby TNP, zabytkowego, gotyckiego domu z końca XV wieku. Od lewej: prof. dr hab. inż. Janusz Pysiak - Wiceprezes TNP, dr inż. Jakub Chojnacki - Prezes TNP, prof. dr inż. Andrzej Bukowski - Przewodniczący Rady Miasta Płocka (odsłaniał tablicę), mgr Michał Boszko - Marszałek Sejmiku Samorządowego Województwa Płockiego, mgr Anna Ostrowska - dyrektor Biblioteki im. Zielińskich TNP, Wanda Trojanowska, mgr inż. Dariusz Krajowski-Kukiel - prezydent miasta Płocka, Jolanta Boryszewska, mgr Wanda Kaczanowska, mgr Anna Jasińska, dr Marian Chudzyński - Wiceprezes TNP, mgr Adam Wojtalewicz - p.o. Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej TNP, mgr Alicja Puchalska, Elżbieta Nurzyńska, mgr Jerzy Obszyński - Skarbnik TNP

12-osobowa delegacja TNP składa wiązanki kwiatów na cmentarzu przy al. Kobylińskiego na grobach 15 zasłużonych Członków i Darczyńców Towarzystwa. Prezes TNP kładzie kwiaty na grobowcu prezesa TNP w latach 1907-1945 dr. med. Aleksandra Macieszy

Na koniec zebrani udali się na płockie cmentarze i złożyli wiązanki na grobach 15 zasłużonych członków i darczyńców Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Zapis o przebiegu tych wydarzeń kończy drugą Księgę Pamiątkową TNP, ufundowaną przez p. Zofię Radziwiłłowską z Warszawy, dnia 6 listopada 1910 roku.

Cezary Korczak - Prezes Polskiego Towarzystwa Higienicznego,

Michał Boszko - Marszałek Sejmiku Płockiego,

Dariusz Krajowski-Kukiel - Prezydent Miasta Płocka

Andrzej Bukowski - Przewodniczący Rady Miasta

Anna Ostrowska - dyrektor Biblioteki im. Zielińskich TNP

Marian Chudzyński - Wiceprezes TNP

Wanda Trojanowska - główna księgowa TNP

Janusz Pysiak - Wiceprezes TNP

Anna Jasińska - pracownik Biblioteki im. Zielińskich TNP

Alicja Puchalska - pracownik Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteki im. Zielińskich TNP

Elżbieta Nurzyńska - pracownik Biblioteki im. Zielińskich TNP

Otwierając tę trzecią księgę wpisów, prawdziwej liber amicorum et amicorum Towarzystwa Naukowego Płockiego w sto pięćdziesiąt i jeszcze dwadzieścia pięć lat jego tradycji, godzi się stwierdzić, że rozum, emocja i wola jego członków z prezesem Jakubem Chojnackim na czele dokonują rzeczy codziennych, a wielkich, które razem zapewniają Towarzystwu przywilej - i obowiązek - przodowania w Rzeczypospolitej Polskiej, i w republica litterarum poprzez kraje i kontynenty. Życzenia z serca dalszej pięknej drogi, - i dalszych jubileuszów aż do dwóchsetlecia, na którym chętnie spotkaliby się uczestnicy 175-jej rocznicy jego istnienia

Aleksander Gieysztor

3 czerwca 1995

Treść wpisu - inwokacji prof. dr Aleksandra Gieysztor do trzeciej Księgi Pamiątkowej TNP

Wanda Kaczanowska - wicedyrektor, kierownik
Działu Zbiorów Specjalnych,
starszy kustosz
Ewa Serafimowicz - członek Płockiego Klubu
Biznesu Zachód-Wschód
przy TNP
Adam Wojtalewicz - p.o. Przewodniczący Komisji
Rewizyjnej TNP
Paweł Jasiński - p.o. dyrektor Biura TNP
Jolanta Boryszewska - kierownik w Biurze TNP
Jakub Chojnacki - Prezes TNP

Tego samego dnia w Warszawie delegacja TNP reprezentowana przez wiceprezesów: prof. Janusza Pysiaka i dr. Mariana Chudzyńskiego oraz dr. Marianna Sołtysiaka złożyła kwiaty na grobach zasłużonych dla Towarzystwa osób: ministra Stanisława Kostki Potockiego - inicjatora założenia Towarzystwa Naukowego Płockiego, członków honorowych TNP: Władysława Broniewskiego, prof. Marcjana Kacprzaka i Stanisława Ryszarda Dobrowolskiego oraz prezesów TNP: Romana Lutyńskiego i Tadeusza Gierzyńskiego.

Na 175 rocznicę założenia Towarzystwa Naukowego Płockiego (1820 - 3 czerwca - 1995)

*Tyle, tyle lat minęło,
jak zaczęli w Płocku dzieło -
wspólny trud
dla nauki, dla regionu,
niosąc dobrą wieść tym stronom,
skąd nasz ród.*

*Szumi w Płocku Wisła o nich:
Gawarecki, Morykoni -
ludziom rad,
co naukę szczepił w szkole,
czynił lżejszą uczniów dolę,
lepszym świat.*

*Wicher zawiął przodków ślady,
lecz zostały cnót przykłady -
choć ktoś drwił,
choć burze wstrząsały światem,
Płock szedł jednak w stronę Aten
w miarę sił.*

*Dzisiaj w Płocku wiele przemian:
Wyższa Szkoła, Petrochemia -
bliżej świat -
telewizja, samochody,
zagrożony czar przyrody:
ptak i kwiat.*

*Dzisiaj Chojnackiego faza:
więcej członków, większa baza -
czasu szmat
Rosną: sekcje i oddziały,
wydawnictwa, ksiąg regały,
wzrost i ład.*

*Po mojej Żonie na mym stole
został Towarzystwa medal.
W moim smutku i mozołach
szepce mi: "Nie daj się! Nie daj!"*

*Na medalu są też słowa:
"Połączonymi siłami"
Budowałeś z nami, Zgodo,
a więc dalej buduj z nami!*

*Żyj nasze Towarzystwo!
Żyj nam jak najdłużej!
Niech Cię Pan Bóg wspomaga,
omijają burze.*

*Jak Kolumb, kiedy płynął
na "Santa Maria" -
do portów swoich marzeń
szczęśliwie zawijaj!*

*Zaś Wam Wszystkim,
Szanowni moi Współczłonkowie,
niechaj Pan Bóg da szczęście,
wytrwałość i zdrowie.*

*Trzeba Ojczyznę naszą umocnić, odrodzić,
więc niech z starszymi wiekiem podejmują młodzi
wspólny trud.*

*Zaś razem, czy to lata chude czy bogate,
podążajmy wciąż z Płocka do Aten, do Aten,
skąd nasz ród!*

Postscriptum, postdictum.

*Ja, co ten wiersz pisałem,
niewiele się liczę,
więc powtórzę za Mistrzem
naszym - Mickiewiczem:
"Czyń każdy w swoim kółku, co każe Duch Boży,
a całość sama się złoży".*

Stanisław Józef Kostanecki

Stanisław Józef Kostanecki
em. dyrektor Biblioteki im. Zielińskich TNP